

ב"ה

ואביטה

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

הילולת רמ"מ מויטבסק | עמ' ב
ביאור ב"פרי הארץ" פרשת קדושים וד"ה "שמע ישראל" תרכ"ח

סעודת ראש חדש אייר | עמ' כח
לעילוי נשמת ר' ראובן מרנץ ע"ה - התוועדות יום הולדת

רמ"ח אותיות | עמ' מד
אותיות קמב-קמד

רמ"ח אותיות | עמ' מח
ליל שבת קדש פרשת נח ע"ה - כפר חב"ד

רמ"ח אותיות (קנט, קנג) | עמ' נ
שבת קדש פרשת לך לך, ח' חשון ע"ה - כפר חב"ד

"לך לך" של חתן וכלה | עמ' חן
שבת חתן לעתי ש"ל תור

דבר יום ביומו - פרשת אמר | עמ' ס

מענות ותשובות (2) | עמ' סד

ניגון 394 | עמ' סז

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ח
ט	ת	ו	ר	ת	ד

יוצא לאור לקראת שבת

פרשת אמר תשע"ח

לקבלת השיעורים: itielgi@pnimi.org.il

לקבלת מסרי הוואצאפ: 0507951105

א' אייר ע"ח - טבריה הילולת רמ"מ מויטבסק

ביאור ב"פרי הארץ" פרשת קדושים וד"ה "שמע ישראל" תרכ"ח

א. "אחרי מות – קדשים תהיו"

זה סוד של עם ישראל בכלל, שיודע את הסוד של "אחרי מות קדשים תהיו". יש בזה רמז יפה, אם נחשב את ארבע המלים האלה – **אחרי מות קדשים תהיו** – רואים שיוצא 1540, כך שהערך הממוצע של שני שמות הפרשיות הוא 770 והערך הממוצע של כל מלה הוא **שכינה**, 385 (הפירמידה של 10, כמבואר בזהר).

למספר המלא, 1540, יש הרבה סגולות בתורת המספרים – הוא גם משולש, משולש של 55 (**הכל-כלה**, שהוא עצמו משולש 10, שהוא שוב משולש 4, 2 ברבוע), וגם הארבעון (הטטראדר) של 20, סכום כל המשולשים ממשולש 1 עד משולש 20 (תכונה מיוחדת זו, שמספר מסוים הוא גם משולש וגם ארבעון, מופיעה קודם במספר 120, משולש 15 וארבעון של 8, וקודם במספר 10, משולש 4 וארבעון של 3, וקודם במספר 1 כמובן), והוא גם סך כל הקבוצות של שלש אותיות שונות בלשה"ק, כאשר לכל קבוצה יש ששה צירופים, ששה שרשים אפשריים (לפי הנוסחה 22 פעמים 21 פעמים 20 חלקי 6).

1540 עולה **ישראל**, כאשר מחשבים את ה-א כאלף. והנה, רק ראשי התיבות של **אחרי מות קדשים תהיו** הם בגימטריא **ישראל**. ממש יפהפה, ש"על פי שני עדים". ר"ת הם **ישראל** פשוט, 541 ותוספת האותיות, אמצעי וסופי תיבות, יחד שזה 999, שהופך את ה-541, **ישראל** זוטא, ל-1540, **ישראל** רבה. אם כן, רמוז כאן הסוד של העם

א. "אחרי מות – קדשים תהיו"

לחיים לחיים. זכותו של בעל ההילולא יגן עלינו ועל כל ישראל אמן. נפתח עם ניגון הגעגועים של רבי מענדלע ויטבסקר, כמו כל שנה. נמשיך עם ה"לכתחילה אריבער" של הרבי המהר"ש.

קדושה במי שממית את עצמו

אנחנו בפרשת אחרי מות-קדושים – "אחרי מות קדשים תהיו". נסביר קצת מה שרבי מענדלע כותב ב"פרי הארץ" על פרשת קדושים. נפתח עם רמז, כדרכנו, מילתא דבדיחותא לפי ערך: ידוע מה שהעולם אומר ווארט, "אחרי מות קדשים אמור" – שאחרי שצדיק מת צריך לומר עליו קדוש. אבל מן הסתם לא לכך התורה מתכוונת – לא שצריך למות כדי להיות קדוש – אלא אולי למשהו דומה. "קדשים תהיו כי קדוש אני הוי' אלהיכם". בכל אופן, שמות הפרשות הם "אחרי מות. קדשים תהיו". צריך לומר שרק אחרי שאדם מקיים בעצמו "אדם כי ימות באהל", "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, כמו שנאמר 'אדם כי ימות באהל'", מגיע לבטול, למדת אין – הווארט של רבי מענדלע על פרשת קדושים – הוא זוכה כאן, בחיי חיותו, להיות "קדשים תהיו". ככה נעשים קדושים.

חז"ל של "איזהו חכם". אבל בפרקי אבות – תחלת פרק ד – "בן זומא אומר איזהו חכם? הלומד מכל אדם". אחר כך מדבר על שאר המדות – גבור, עשיר, מכובד – סימן שהעיקר הוא החכם. מי שחכם ממילא יהיה גם גבור, עשיר ומכובד – הכל, "בתר רישא גופא אזיל", "הכל הולך אחר הפתיחה".

הוא מסביר שבקבלה קדש וחכמה מזוהים. מהו קדוש? מהו חכם? אחד שמגיע להתפשטות הגשמיות. איך האדם מגיע להתפשטות הגשמיות? יש הרבה בספרים הקדושים על התפשטות הגשמיות, אבל כאן רואים – כמו בהרבה תורות של פרי הארץ – שהוא מקדים את שיטת חב"ד.

כידוע, יש הו"א – שהרבי כותב – שבחב"ד גם צריך למנות את רבי מענדלע ויטבסקר בשושלת הנשיאים, היות שאדמו"ר הזקן קבל אותו כרב. הוא היה רב-חבר, אבל היה רבי. אדמו"ר הזקן מאד השתוקק לבוא איתו לארץ כאשר עלה, אבל הוא הכריח אותו להשאר, להנהיג את העדה ברוסיה. בכל אופן, כאן – כמו בעוד הרבה תורות – רואים נטיה חב"דית מובהקת. הוא אומר שעיקר הקדושה והתפשטות הגשמיות הוא רק במי שמניח את עצמו ומקדיש את חייו לחכמה – חכמה וקדושה הן אותו דבר.

העמקה בחכמה עיונית התפשטות הגשמיות

הוא משתמש בספר בביטוי "חכמה עיונית" – שהוא כל הזמן מעיין בחכמה אלקית, בחכמה הפנימית. הוא גם מבחין בתורה הזו בין חכמה פנימית לחכמה חיצונית. הוא אומר שכאשר לומדים נגלה זה טוב, אבל סתם לימוד הוא חכמה חיצונית – גופא דאורייתא. אפילו לימוד סודות יכול להיות גופא דאורייתא. חכמה פנימית היא

שלנו, "לעיני כל ישראל" – תכלית התורה היא להיות ישראל. ה' ברא את העולם "בראשית", "בשביל התורה ובשביל ישראל". באמת רואים שהתכלית היא להיות ישראל, "אשר עשה משה לעיני כל ישראל".

מדת ישראל – קידוש ה' על ידי אינו עצמו

פרשת קדושים נאמרה בהקהל, פרשה כללית. יש כאן רמז מהו ישראל – אחד שממית את עצמו, כמו בתורה של רבי מענדלע, כמו משה רבינו שאומר "ואם אין מחני נא מספרך". אין לך 'אין' יותר מזה, "ממית עצמו" יותר מזה, שמוכן להמחות מהתורה בעולם הזה ובעולם הבא, מכל התורה כולה, כדי שיביא להבנתו לקידוש ה' בעולם.

רבי מענדלע מסביר מהו קידוש השם – שאתה עושה משהו כדי שה' יתגלה על עם ישראל. אדם צריך להיות כל כך בטל, בחינת 'אין', שהוא מוכן להמחות גם בעולם הזה וגם בעולם הבא – כלום, אין לו כלום ולא נשאר ממנו כלום – רק שה' יתגלה על עם ישראל. זהו תכלית ה"מות", ה"אחרי מות", ואז הוא זוכה להיות קדוש, "קדשים תהיו", עם כל הרמזים שאמרנו.

ב. קדושה וחכמה – התפשטות הגשמיות מתוך חכמה עיונית

קדושה וחכמה – התפשטות הגשמיות

זו פתיחה לתורה של רבי מענדלע על "קדשים תהיו". הוא כותב ש"קדשים" – "קדש" – בקבלה היינו ספירת החכמה. בהמשך פרקי אבות נקרא "איזהו חכם? הלומד מכל אדם". יש עוד שני מאמרים בחז"ל של "איזהו חכם?" – "הרואה את הנולד" ו"המכיר את מקומו" – שלשה מאמרי

היא לקלוט משהו, להתבונן כדי ליישב את הדברים בדעת – ישוב הדעת.

לדוגמה, כשרבי נחמן מדבר על התבוננות הוא מדגיש כל הזמן שהתבוננות היא ישוב הדעת. אבל חב"ד היא משהו אחר לגמרי – כמדובר אצלנו הרבה פעמים – וכאן יש תורה מפורשת בפרי הארץ שמסבירה זאת, שהוא מתפשט מעצמו תוך כדי שמוקף באור, עד שיכול להגיע למצב ששלשה ימים רצופים לא יודע אם יום או לילה. רק אחד כזה נקרא חכם ונקרא קדוש. על כך כתוב "קדשים תהיו כי קדוש אני הוי' אלהיכם". צריך להסביר לפי זה גם את המשך המאמר – "יכול כמוני, תלמוד לומר כי קדוש אני הוי' אלהיכם" – שבחב"ד מסבירים גם ב"יכול כמוני" בניחותא. בהמשך נראה איך הוא מסביר זאת.

הדילוג מהתבוננות בדקות המציאות ל"דק

על דק"

אחת הנקודות היפות שהוא כותב בתורה של קדושים, על להיות קדוש, היא שאדם מתבונן במציאות, כמו פיזיקאי שמתבונן בחלקיקים האלמנטריים של הטבע ומעמיק בהם – גם הוא יכול להגיע כמעט להתפשטות הגשמיות. הוא כותב יפה, שככל שמעמיק יותר מגיע לחלקיקים יותר קטנים – כמו המדע היום – חלקיקים יותר קטנים שמרכיבים את המציאות, עמוק במעשה מרכבה. בהתחלה יש אטומים, ואחר כך אלקטרונים ופרוטונים, ואז קווארקים ובסוף מיתרים – ומי יודע מה יהיה הלאה. כמה שמגיע יותר קטן, הוא צריך לדעת שכל זה, כל ההשגה שלו, גארנישט בפני האור של ה' – פשוט בטל ומבוטל, כל כמה שמשיג.

הוא משתמש בביטוי דקות – אפשר להרגיש שה' הוא "דק על דק" (כלשון אחד הפיזיקאים), מתבונן יותר דק ויותר דק, עד שמגיע להכי קטן שהמח האנושי שמסוגל לתפוס. צריך לדעת שהכל

לימוד פנימיות התורה בדרך החסידות, תורת הבעש"ט.

הוא אומר שכל כך מעמיק בעיון שלו בחכמה הפנימית עד ששוכח אם זהו יום או לילה. כותב שהקדמונים יכלו להשאר ככה שלשה ימים רצופים, בהתפשטות הגשמיות, בדבקות, שלא יודע אם יום או לילה. זו צריכה להיות השאיפה של כל אחד מאתנו, להגיע לכזה מצב – "קדשים תהיו". מי שלא הגיע למצב כזה שכל כך מעמיק בחכמה האלקית, ששלשה ימים רצופים לא יודע אם יום או לילה – כמובן לא בא לפיו כלום, הוא פשוט לא בעולם הזה – אינו ראוי לשם חכם וודאי שאינו ראוי לשם קדוש. שוב, אצלו קדוש וחכם הם היינו הך.

חכמה עיונית – התבוננות חב"דית בה

מוקפים באור הענין (בינה עילאה)

למה אמרנו שמקדים את שיטת חב"ד? הוא קורא לזה חכמה עיונית אבל בחב"ד קוראים לה התבוננות אלקית. ידוע שבהתבוננות יש שתי בחינות – תבונה ואמא עילאה. תבונה היא קליטת הענין בפנימיות, היא נקראת ישוב הדעת. מסביר זאת הכי טוב רבי אייזיק מהומיל.

יש התבוננות כדי שדברים יתיישבו על דעתך – מי שמתבונן שייבין טוב, יתפוס טוב, שהכל יהיה מיושב אצלו – זו חיצוניות והוא לא מתבטל במציאות בהתבוננות שלו. אדרבא, הוא כל הזמן רוכש לעצמו עוד ידע, עוד השגות. הוא שמח, "אם הבנים שמחה", ויתכן שזו שמחה טובה – אבל הוא לא קדוש. קדוש הוא אחד ש'אריין טאן זיך", הביטוי בחב"ד שרבי אייזיק משתמש בו – אחד שכל כך עמוק בעיון שלו עד שמתפשט מעצמו ונמצא מוקף באור החכמה כשהוא מתבונן. ההתבוננות הזו נקראת אמא עילאה (הכלולה באבא עילאה, עצם החכמה), לא תבונה. תבונה

מהפסוק בישעיהו "הוי' אלהים אמת" כותב הרמב"ם שאין מציאות אמתית כלל חוץ מה', שכולם זקוקים לו ושום דבר לא יכול להתקיים חוץ לו, בלי הקב"ה. אם הרמב"ם באמת נוקט שיש התהוות תמידית יש מאין – זו שאלה אחרת, במורה נבוכים. בכל אופן, אפילו אם נאמר שאינו מכיר בהתהוות בכל רגע תמיד יש מאין ואפס המוחלט, אך חייב להיות אצלו שיש רק דבר אחד – הקב"ה – ושום דבר אחר אינו מציאות אמתית.

ראית הבטול העתידי כבר בזמן הזה

נקפוץ לרבי המהר"ש: הוא אומר שיש בזל שתי בחינות – חוץ מפשט הרמב"ם שהכל זקוק אליו והוא לא זקוק לשום דבר. לעתיד לבוא, כאשר "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדו כי פי הוי' דבר", יתגלה לגמרי ש"כולא קמיה כלא חשיב". עכשיו "אכן אתה אל מסתתר" – האור האלקי שמהווה את המציאות נסתר, העלם והסתר ה' מהמציאות, אבל לעתיד לבוא "ונגלה כבוד הוי' [האור האלקי שמהווה את המציאות]. וראו כל בשר יחדו כי פי הוי' דבר [בהתהוות העולם בעשרה מאמרות, שממשיך להתהוות]". כאשר דבר זה יתגלה – כפי שאנו מאמינים, כפי שכתוב בתורה – יורגש משהו אחר לגמרי, "ובאו במערות צָרִים... מפני פחד ה' ומהדר גאוונו". יהיה בטול מוחלט של הרגשת הישות הנפרדת של היש הנברא. היות שכך, יתגלה שאין שום דבר חוץ ממנו. בטול מציאות הוא תרגום בפנימיות של דברי הרמב"ם – שהכל עומד על ה'. יתגלה ש"אין עוד מלבדו" כפירוש הרמב"ם, ש"הוי' אלהים אמת" ואין עוד מלבדו.

אמרנו שיש מאמר חז"ל אחד "איזהו חכם הלומד מכל אדם" ומאמר שני "איזהו חכם?

יש הנברא – "כולא קמיה כלא חשיב", בטל ומבוטל, לא ה' בכלל. זהו הדילוג שמחכים שהמדענים יגיעו אליו – זו כבר גאולה, יתחיל להיות משיח. צריך להעמיק יותר דק, להגיע למציאות יותר ויותר דקה. אבל כמה דק שמגיעים בגשם, דילוג הערך מכאן עד לגילוי האלקות (שהוא "דק על דק" באמת, לא גשם כלל ח"ו, רמוז בסוד הקטרת בבית המקדש – "בחד קטירא אקטורנא כו" של רשב"י – "הדק היטב היטב הדק") הוא אין סוף, באין ערוך לגמרי.

משמע קצת בדבריו שאם רוצים להגיע לחכמה העיונית, התפשטות הגשמיות האמתית, כן צריך להגיע בתוך הטבע ל'דק מן הדק' (היחסי), עד שמגיעים לכך שכמה שדק שלא יהיה זהו עדיין גשם מגושם ביחס לאלקות ש"אין לו גוף ואין לו דמות הגוף" בלשון הרמב"ם. אין לו שם גשם, לא דק ולא דק מן הדק. זו אחת הנקודות שמביא בעל פרי הארץ בפרשת קדושים.

ג. הפרדוקסים של בטול המציאות הקיימת באמת

"הוי' אלהים אמת" – המציאות האמתית רק של ה'

הוא מביא שם את הרמב"ם שאומר שיש רק מציאות אמתית אחת – "הוי' אלהים אמת". רק לו יש מציאות וכל השאר, לא רק שהדק שבדק – הגשם – בטל ומבוטל בפני ה', אלא שבכלל אינו מציאות אמתית.

זו נקודת החפיפה בין התורה של רבי מענדלע ויטבסקער למאמר של הרבי המהר"ש – שאנחנו כעת בדיוק בזמן חבור בין שני צדיקים אלה.

³ ד"ה "שמע ישראל" תרכ"ה – שנאמר לפני 150 שנה –

הרבי המהר"ש, כמו "לכתחילה אריבער",
בחסידות אולי הכי חשוב שמדגיש במאמריו הוא
שלא נחשוב שאנחנו חולמים.

יש חושבים שאנחנו יושבים כאן והכל חלום
אחד גדול, כל המציאות הכל חלום והכל דמיון.
אולי משהו מאד רוחני חושב ככה, שאנחנו פה
חולמים. מדגיש הרבי המהר"ש שאסור לחשוב
ככה, מחשבה זו היא שקר – אם אתה חושב שאתה
חולם אתה הורס את כל התורה כולה, אין לו תורה
ולא מצוות ולא שכר ולא עונש, הכל דמיון. כמו
שאנחנו יודעים, להבדיל-להבדיל, שיש דתות
שנוקטות שהכל חלום או דמיון.

הוא אומר שהעולם באמת קיים, יש באמת עולם.
איך אני יודע? שוב, זו נקודה יסודית של הרבי
המהר"ש – אני יודע שיש עולם כי כתוב בתורה
"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ",
"את השמים" לרבות צבאם "ואת הארץ" לרבות
צבאם, והיות שאני מאמין בתורת אמת וכתוב שה'
ברא את העולם אני מאמין שזו מציאות ולא חלום.
אף על פי שזו מציאות, עתיד להתגלות שהרגשת
היש הנברא של המציאות היא באמת שקר. עוד
פעם, יש שלחן ויש 'אני', אבל עובדת הרגשתי את
עצמי מציאות יש בפני עצמי אינה נכונה. כרגע כך
ה' ברא, שאני גם מרגיש את עצמי, אבל הרגשה
הסובייקטיבית של המציאות עתידה להשתנות
ולהתבטל.

"הוי אחד" – ראיית המציאות מתוך מבט של

דעת עליון

זו הכוונה כאשר אני סוגר עינים פעמיים בכל יום
ומכריז – מצהיר את ההצהרה היהודית "שמע
ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד". מה פירוש "הוי'
אחד"? ולא "הוי' יחיד"? כי ה' רוצה להדגיש
שהוא מיוחד, לעשות יחוד. המלה יחיד הוא מלה
חזקה, אבל אין בה יחוד. יחיד הוא בפני עצמו
ו"אחד" הוא "לשם יחוד", כמו שאנחנו אומרים

הרואה את הנולד". ראיית הנולד היא להרגיש
שעתיד להיות מצב של "ונגלה כבוד הוי' וגו'" –
שיתגלה גם בעיני התחתונים ש"כולא קמיה כלא
חשיב", "ובאו במערות צרים וגו'", יברחו, יברחו
מעצמם, כל אחד יברח מעצמו, מהרגשת היש
שלו, עד שהיא תתבטל לגמרי. מי שרואה את
הנולד מבין שגם עכשיו ככה.

הדוגמה של הרבי המהר"ש במאמר היא "נהרות
המכזבים" – שאם נהר מכזב פעם בשבע שנים
כבר אין לו דין של מים חיים. כבר עכשיו הוא
אויס-מציאות של מים חיים, אף על פי שעכשיו
הוא זורם. אם הוא עתיד להפסק הוא כבר כזב,
שקר. הוא נותן הגדרה מאד יפה להבדל בין שקר
לכזב – שתי מלים לכאורה נרדפות. שקר הוא
עכשיו שקר, גם מבחינת דעת תחתון של הגברא –
שקר, דמיון, אחיזת עינים. תיכף נדבר על אחיזת
עינים. מי שעושה משהו באחיזת עינים, קוסם, אני
אומר לו שעשית אחיזת עינים – עשית שקר, שגם
עכשיו, ברגע זה, לא קיים, דמיון שוא. אכזבה הוא
משהו שעל פי דין תורה הוא קיים, יש לו מציאות
עכשיו, אך היות שעתיד להבטל כנהרות המכזבים
הוא כבר עכשיו מאכזב, כזב. מי שרואה את הנולד
כבר מאוכזב מהדבר ברגע הזה. ווארט יפה ששקר
הוא עכשיו וכזב עתיד להתגלות כשקר וממילא
כבר עכשיו הוא שקר. זה מבט אחד, שכל
המציאות בטלה לה' ורק ה' באמת נמצא – "הוי'
אלהים אמת".

קיום העולם באמת (של דעת תחתון)

מה הדבר השני? עוד יותר פנימי בחסידות – יש
דעת עליון ודעת תחתון. שתיהן אמת, "אל דעות
הוי'" – שתי דעות, איך אנחנו רואים את המציאות
ואיך ה' רואה את המציאות, ושתייהן אמת. איך
שאנחנו רואים את המציאות לא שקר – יש
מציאות! איך אני בטוח במאה אחוז שיש
מציאות? אם יש כמה ווארטים הכי חשובים של

שנכון, אבל ה' רואה שעושה באחיזת עינים, פטור, זה דמיון, לא מציאות. מכאן הוא לומד, מהכישוף, שהמעשה של הקב"ה שונה – המכשף באמת עשה שדה ובאמת עקר את הקישואים וחיבב. זהו המקור להבדל בין מעשה, מציאות אמיתית, לבין אחיזת עינים.

ככה כל התורה כולה – אם יש חיוב סקילה בתורה הוא כי יש באמת שדה (לא משנה אם כישוף או לא), יש באמת קישואים ואם אתה לוקט אותם בשבת אתה חייב סקילה – אחרת אין שכר ועונש ואין תורה ומצוות בכלל. כל התורה היא על פי זה שהמציאות קיימת, והפרדוקס הוא שיחד עם הקיום של המציאות היא גם בטלה במציאות. זה ראש שרק יהודי, מי שממית עצמו, "אחרי מות קדשים תהיו", יכול להעמיק ולהבין.

הבריאה הגשמית – יש מאין עם שרש רוחני

יש עוד נשיאת הפכים שקשורה לזה. הוא גם מביא מהרמב"ם שכותב שאין התהוות יש מאין יותר מאשר התהוות גשמיות מרוחניות. אם יש ריבוי שלבי השתלשלות ברוחניות – רוחניות מרוחניות מרוחניות – הכל נקרא השתלשלות עילה ועלול שאינו יש מאין. היש מאין האמתי הוא רק בסוף, כשיש דלוג מרוחניות לגשמיות ממש, לשלחן הגשמי, יש מאין ואפס המוחלט. הרמב"ם כותב כך וגם כתוב בחסידות – אבל מה חידוש החסידות שהרמב"ם לא כותב? תוספת שיחד עם הדלוג בסוף, שהוא יש מאין ואפס המוחלט – לא לחשוב שאין לשולחן הזה דוגמה, שרש, מקור, בעולמות העליונים הרוחניים. יש שלחן גם בעולם העשיה הרוחני ובעולם היצירה וכך הלאה. הוא מביא כמה דוגמאות מחז"ל על פי הקבלה:

"אומר לשלג הוי ארץ"

יש פסוק "אומר לשלג הוי ארץ". חז"ל אומרים "ארץ מהיכן נבראת? מהשלג". איזה שלג? פסוק

(או מכוונים) לפני כל מצוה – "לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה".

היחוד של "אחד" הוא שה' אחד בשבעה רגיעים וארץ ו-ד רוחות העולם. בתוך ה-ח (שבעה רגיעים וארץ) וה-ד (ד רוחות העולם) יש א, אלופו של עולם, והכל בטל אליו יתברך. או שבטל כי ידוע שעתיד להבטל – רואה "חכם הרואה את הנולד" – או שבטל כי אני מסוגל להכנס לתוך העינים, הדעת עליון, של הקב"ה, שמבחינתו של הקב"ה גם ברגע הזה בטל לגמרי.

הבטול כי עתיד להבטל – כאשר יתקיים "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדו כי פי הוי' דבר" – הוא עדיין בגדר דעת תחתון. ההכרה שגם עכשיו מצד ה' הכל בטל זה כמו שמצד ה' הצמצום לא כפשוטו – "אתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא העולם" בלא שום שינוי, "אני הוי' לא שנית". מה זה משה רבינו? משה רבינו – וכך בניצוץ של משה שבתוכנו – היינו היכולת לראות את המציאות מתוך העינים של ה', "ותמנת הוי' יביט" כפירוש אדמו"ר הזקן, ושם אין מציאות נפרדת כלל וכלל.

הבדל בהלכה בין אחיזת עינים למציאות

אמתית

יש פה נשיאת הפכים. הרבי המהר"ש מדגיש שצריך להאמין שיש שלחן, ויחד עם זאת לדעת שהוא בטל במציאות לקב"ה. ובאמת – כדברי הרמב"ם – רק ה' אלקים אמת, "והוי' אלהים אמת", ואין אמת חוץ ממנו, "אין עוד מלבדו".

כדי להדגים הוא מביא גמרא מפורסמת ממסכת שבת, שיש שני לוקטי קישואים – אחד לוקט קישואים בכישוף ואחד לוקט קישואים באחיזת עינים. מי שלוקט קישואים בכישוף – הוא עושה בכישוף שדה ולוקט אותם – חייב סקילה. ויש מי שלוקט קישואים באחיזת עינים – מראה לך שיש פה שדה וקישואים, לוקט אותם – אתה בטוח

המשכה. איך קשור למה שדברנו קודם? התבוננות שאתה יוצא מעצמך ומתלכש בתוך אור החכמה המקיף – אתה נמצא ביום. אבל התבוננות שאתה ממשיך את הידע או את ההשגה – אתה משיג לעצמך – היא "ברוך" ו"לילה", אינך באור, בהתפשטות הגשמיות. שוב, יש יום ולילה למעלה ויש יום ולילה פה.

התעוררות – דווקא מהגבורות

אחר כך הוא מגיע לקריאת הגבר, התרגול בעולם הזה הגשמי – שמעורר אותך באמצע הלילה, לקום – יש לו שרש למעלה בגבריאל המלאך, ויש שרש יותר גבוה, בגבורה דאצילות, "כי גבה מעל גבה שמר וגבהים עליהם" עד אין סוף.

דרך אגב, הוא אומר עוד משהו מאד חשוב, שקשור לראש חדש אייר, שאליו נכנסנו: לפי הפשט, כוונה הכי פשוטה של החדשים, חדשי הקיץ וחדשי החורף בשרשם הם כנגד ו"ק. ניסן הוא חסד, אייר – שכולו ספירת העומר – גבורה. בספירת העומר כל שבוע הוא מדה אחרת, אבל חדש אייר הוא הגבורה של הקיץ. אחר כך סיון הוא תפארת, החדש השלישי, מתן תורה, אוריאל תליתאי – הכל תפארת. אחר כך נצח והוד – תמוז ואב – ובסוף אלול הוא תיקון הברית, יסוד. זה הפשט הכי פשוט של החדשים, גם בקיץ וגם בחורף. בחורף תשרי הוא חסד, חשון הגבורה, כסלו התפארת, טבת-שבט הם נצח והוד ובסוף אדר הוא תיקון הברית. בכל אופן, מה שחשוב לנו שכעת נכנסים לגבורה.

הרבי המהר"ש כותב משהו יפה לגבי קריאת הגבר שמעוררת אותנו – למה דווקא הגבר מעורר אותנו? כי אנשים מתעוררים רק מגבורות, לא מחסדים. רק זה ווארט יפהפה בפני עצמו. כולנו נרדמים. זה שנדמה לאנשים שאנחנו חולמים – כי אנחנו ישנים. אם אנחנו ישנים מן הסתם הכל

בתנ"ך, אבל זהו מאמר תמוה – חז"ל אומרים שמהשלג שתחת כסא הכבוד. איפה כסא הכבוד? מלכות דאצילות. יש שם שלג ובתוכו יש עפר וצרורות. מהעפר שבתוך השלג ה' ברא את הארץ, ומהצרורות, האבנים הקטנות שבשלג, ה' ברא את ההרים – ככה כתוב.

יש פסוק "ארץ ארץ ארץ שמעי דבר הוי". מהי "ארץ ארץ ארץ"? מלכות דבריה, מלכות דיצירה ומלכות דעשיה. הכל מתחיל מהשלג שבתוך הארץ של המלכות דאצילות ויורד דרך המלכויות של ג העולמות התחתונים עד שמגיע לשלב הדילוג מרוחני לגשמי – היש מאין האמתי. שוב, יש מאין הוא חידוש גמור – "יש מאין ואפס המוחלט". ואף על פי כן, לא לחשוב שאין לו שרש ממש בכל העולמות.

שרשי האור והפרשי יום-לילה

אחר כך אומר אותו דבר לגבי האור – האור שלנו הוא אור גשמי, אחרי כל ההשתלשלות מהאור הגנוז של ששת ימי בראשית ודרך כל העולמות, בכל העולמות יש אור. הוא מביא מחז"ל שהמציאות הגשמית בסוף היא יש מאין, ובכל זאת בפנימיות שלו יש לו דמיון, שרש ומקור, במציאות קיימת בכל העולמות עד אין סוף.

אחר כך מביא אותו דבר לגבי יום ולילה. קודם אמרנו שצריך להגיע למצב ששלשה ימים רצופים אתה לא יודע אם יום או לילה. משה רבינו היה בהר ארבעים יום וארבעים לילה, "לחם לא אכל ומים לא שתה". הוא לא הבחין בין יום ללילה כמו אצלנו, אז בכל זאת איך ידע אם יום או לילה? כשהמלאכים אמרו קדוש ידע שיום וכאשר אמרו ברוך ידע שלילה. "קדוש" היינו יום – "אנן פועלי דיממא אנן" – ו"ברוך" היינו לילה. הייתי חושב שיום הוא המשכה ולילה הסתלקות, העלאה, "בידך אפקיד רוחי", אבל הוא כותב הפוך – יום הוא "קדוש", העלאה, ולילה הוא "ברוך",

איך נסביר? למציאות יש חיצוניות ופנימיות, הכלל הכי חשוב בכתבי האריז"ל. החיצוניות, חומר הגוף, באמת נברא יש מאין ואפס המוחלט, אבל יש לו את הפנימיות שלו, לכל דבר יש חומר וצורה, ולצורה יש שרש ודוגמה למעלה. לכל דבר יש "שלשת אלפים משל", כפי שאמר שלמה המלך – בכל עולם אלף משלים. המשלים קשורים לצורה, לפנימיות של הדבר.

זה קשור למה שאמרנו קודם – האם העולם הוא דמיון או מציאות. אם דמיון – קיים רק בראש שלי. יש פילוסופים שחושבים שבאמת העולם נמצא רק בתוך הראש שלי, או שזה חלום או שמסבירים בצורה אחרת – שהשלחן רק בראש שלך. אבל התורה אומרת שלא ככה – יש שלחן במציאות, לא רק בראש שלי, הכל יש. מצד שני, יש פנימיות וכאשר היא תתגלה שום דבר לא ירגיש את עצמו כמציאות – שוב, "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדו כי פי הוי' דבר", הכל בטל, כמו שה' רואה את המציאות, שלמעלה היש האמתי ולמטה אין, גארנישט. זה קיים גם הרגע מצד פנימיות המציאות.

לעצום את העינים ולהתבונן בבטול המציאות

הקיימת באמת

אם כן, יש כאן שני פרדוקסים, שכדי להבין אותם צריך לדעת שיש למציאות חיצוניות, שהיא חידוש מוחלט, ובפנימיות הוא דומה לשרש שלו בכל העולמות. דבר שני, יש פה מציאות שבחיצוניות שלו הדבר קיים, הוא יש, וגם מרגיש עצמו כיש – אבל בפנימיות הוא בטל במציאות לגמרי. זו

חלום. צריך להתעורר – עורו – "תתעורר תתעורר" (תיכף נשיר). מה צריך בשביל להתעורר? הוא אומר שלהתעורר אפשר רק על ידי גבורות – חסדים לא מעוררים. עוד פעם, אנשים טובים לא מעוררים – אנשים גיבורים מעוררים, או לכאן או לכאן. לכן הגבר הוא זה שמעורר. לגבר הגשמי, שנברא יש מאין ואפס המוחלט, יש שרש למעלה.

שרשי האריה והדשא

אחר כך ממנו הוא מגיע לאריה – יש למטה אריה טמא, ויש אריה למעלה במרכבה שהוא טהור, ולמעלה ממנו יש אריה בחסד דאצילות ומעליו בחכמה דאצילות ומעליו בכתר עליון, "אריה שאג מי לא יירא וגו'" – כינוי לה' עצמו.

אחר כך הוא אומר שיש דשא בארץ, וכתוב במעשה בראשית שהדשא נשא ק"ו בעצמו ולמד מהעצים שצריך לשמור על הפרדה, לא להיות כלאיים. מה, לדשא הגשמי בחוץ יש שכל לומר ק"ו? כל המפרשים דנים בענין, המהר"ל וכולם. הוא אומר שיש דשא למטה בגשמיות ויש לו שרש למעלה, ברוחניות, והוא שאומר את הק"ו.

חיצוניות המציאות – יש מאין; פנימיות

המציאות – השתלשלות רוחנית

מכל שש הדוגמאות שהוא מביא – שצריך לעשות מהן פרצוף – הוא מסיק שהמציאות הגשמית נבראת יש מאין ואפס המוחלט, ואף על פי כן לכל דבר יש שרש בכל העולמות עד למעלה מעלה, גבוה מעל גבוה שומר וגו'.

⁷ הק"ו לא להתערב היינו שמירת הברית. דשא לשון דש, כינוי לברית. הוא נברא ביום שלישי של מעשה בראשית, תפארת, סוד "גופא ובריתא חשבינן חד").

⁷ ארץ – מלכות; אור – חכמה; יום ולילה – דעת ("ה"ח וה"ג שבדעת); גבר – גבורה; אריה – חסד (ועד לסוד "לית שמאלא בהאי עתיקא כולא ימינא", התגברות החסדים בכתר עליון); דשא – יסוד (הדשא צומח מן הארץ, המלכות. ענין

היינו "קער א וועלט היינט". שה' יעזור לנו שיהיה לנו את הכח להפוך את העולם – פלא, להפוך את העולם מתוך התבוננות חב"דית, כפי שהוא מקדים, שאינה להבין דברים אלא להתפשט מעצמך לגמרי, "קדשים תהיו כי קדוש אני הוי' אלהיכם".

לחיים לחיים, קער א וועלט היינט.
נגנו "תתעורר", "הללו".

"כי גבר עלינו חסדו" – התגברות החסדים

לחיים לחיים. אמרנו שכל התעוררות היא מהגבורות. גם קשור לניגון הזה, פרק קיז בתהלים, הפרק החדש של הרבי – "כי גבר עלינו חסדו ואמת הוי' לעולם הללויה". מוסבר בחסידות בדיוק כמו מה שדברנו עכשיו בשם רבי מענדלע ויטבסקער והרבי המהר"ש. "כי גבר עלינו חסדו" היינו התגברות החסדים שבאה מהגבורות שבכתר – "לית שמאלא בהאי עתיקא כולא ימינא", אין שם גבורות של צמצום ודין. מה כן יש שם? "כולא ימינא" – גבורות שהן התגברות החסדים. זהו הפשט. אם יש מקור בתורה למושג התגברות החסדים הוא ודאי ודאי הפסוק "כי גבר עלינו חסדו" – שהחסדים מתגברים עלינו, החסד מתגבר. התגברות החסד עלינו פועלת במציאות, בעולם כולו, "ואמת הוי' לעולם הללויה".

המהפכה הרביעית – "ואמת הוי' לעולם"

יש פסוק אחד בכל התנ"ך שמעביר את המסר שאנחנו רוצים להעביר לגבי המהפכה הרביעית – כעת דברו איתי עליה – המסר לגוים. פירוש מופלא – האמת של ה' היא דעת עליון. כתוב שאת הגוים צריך ללמד שבע מצוות ואת הנושאים שנוגעים להם באלקות. כתוב בפירוש בהרבה מקומות שמה שנוגע להם הוא ממלא כל עלמין, אבל סובב כל עלמין לא שייך להם בכלל – השרש שלהם הוא ממלא כל עלמין. עם ישראל אחד עם

הכוונה של "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" – להכנס לתוך פנימיות המציאות.

העיקר אינו שיש צורות "גבוה מעל גבוה" – ענין זה הוא רק בדרך מעבר – אבל התכלית היא להגיע לפרדוקס השני, שמחד "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" ומאידך "כולא קמיה כלא חשיב". למה לסגור את העינים? כי כרגע, בזמן הזה, השלחן קיים והוא לא בטל – הוא קיים באמת ולא בטל במציאות. כי אנחנו בעולם החיצוני. הוא באמת קיים, לא בראש שלי, לכן צריך לסגור את העינים ולהתבונן.

ד. להפוך את העולם בגבורות קדושות

להפוך את העולם בחכמה

נסיים קטע זה רק עם חזרה לר' מענדלע, שאומר שעיקר ההתבוננות היא שאתה פשוט מתפשט מהגשמיות שלך – זה נקרא להיות קדוש ונקרא להיות חכם. אתה חכם, מוקף חכמה, והוא אומר שמי שמוקף חכמה – מתפשט בעצמו ומתלבש בחכמה עד שהוא שוכח את המציאות – יכול להפוך את כל העולם. זהו עוד ביטוי שלו, איזה משפט מקדים לווארט של הרבי "קער א וועלט היינט". הרבי אמר שצריך עכשיו להפוך את העולם כדי להביא משיח...

עוד פעם, כעת חדש של גבורה, חדש של התעוררות – צריך להתעורר! מה צריך לעשות? להתעורר למה? צריך להתעורר להפוך את העולם! זהו ביטוי של ר' מענדלע בתורה שלו – בשביל להפוך את העולם צריך להיות חכם. מדברים על גבורות, חושבים שגבורות הן שרירים, אבל הן לא שרירים. כתוב שפנימיות חכמה זו היא גבורה דעתיק – צריך להתפשט מעצמו, להגיע לקדושה, לחכמה, היינו הך בשבילו, ואז, הוא כותב, יהיה לך כח להפוך את העולם – בדיוק המלים שהוא כותב, להפוך את העולם. אצל הרבי

ה. התעצמות עם החכמה ה"רחוקה ממני"

"אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני"

שלמה המלך, החכם באדם, אומר "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני". מסביר רבי מענדלע בתורה זו שאנו חוזרים, בפרשת קדושים, שהוא רצה להיות קדוש – רצה להתעמק בחכמה היהודית ולהגיע עד התפשטות הגשמיות, להיות מוקף מחכמה. הוא חכם, החכם מכל אדם, וקודם הסברנו שבחב"ד חכמה זו היא אמא עילאה שכלולה באבא עילאה, לכן נקראת חכמה. אדרבא, אלה מקיפים דאמא – החכמה מקיפה את החכם, ואז הוא מקבל כח להפוך את העולם. הכל לשונות וביטויים שלו. "אמרתי אחכמה", שלמה המלך רצה להגיע לזה, אבל "והיא רחוקה ממני" – הבין מה שאמרנו קודם.

יש "חכמת אלהים בקרבו לעשות משפט" – משפט בין הנשים – אבל חכמת שלמה העצמית היא חכמת הטבע (אותה חכמה שמלכת שבא באה לשמוע מפיו...). הוא רצה להגיע לבורא עולם דרך הבריאה שלו – טוב. גם הרמב"ם כותב שמתוך נפלאות הטבע אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם ומגיע לאהבת ה' ויראת ה' – מה טוב ומה נעים. "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני". חז"ל דורשים זאת על סוד פרה אדומה – "תבוא האם ותקנה את צואת בנה", חטא העגל. "תבוא האם" היינו בינה, עצם ההתבוננות – להכניס עצמו בתוך ההתבוננות, דרך חב"ד. בכל אופן, הוא מפרש שרצה להעמיק יותר ויותר בחכמת הטבע, עד שהגיע ל"דק מן הדק", ואז הבין ש"והיא רחוקה ממני". דומה ל"תכלית הידיעה שלא נדע" – כשמגיע לתכלית הידיעה ב"דק מן הדק" בחכמה שלו אז תופס "שלא נדע", "והיא רחוקה ממני".

כך הוא מסביר גם את מאמר חז"ל "קדושים תהיו" יכול כמוני" – הרי מי שמגיע לחכמה זו ויכול להפוך את העולם יכול לברוא עולם,

ה', "ישראל וקודשא בריך הוא כולא חד" לפני הצמצום, אבל גוים לא ככה – שרשם רק אחרי הצמצום. אז איזה חסידות אפשר ללמד אתם? גם הרבי כותב – אור אין סוף הממלא כל עלמין.

מתאים לגוי ללמוד על השגחה פרטית – שידע שיש ה', שבורא את העולם ומשגיח עליו, משגיח גם על הגוי. אבל ללמד אותו על "אין עוד מלבדו" – שאתה הגוי בכלל לא קיים – זה לא בשבילו. כמו שכתוב שלגוי אין מצות קידוש ה' – שאלה בגמרא, אבל פוסקים שאין לו מצות קידוש ה', לא צריך להמית עצמו, "אדם כי ימות באהל" הולך על יהודי, אין טומאת מת באותה דרגה כמו אצל יהודי גם אצל גוי (וכעת מפרשים למעליותא – לא שייך לגוי).

והנה, פלא, הפירוש של "ואמת הוי' לעולם" – בגלל התגברות החסד עלינו, ואנחנו מתעוררים מהתרדמה, מהחלום שלנו, "היינו כחולמים", ויש לנו כח לעורר את כולם – מה המסר? מה ימשך מזה? "ואמת הוי' לעולם". כתוב בפירוש בדרושי חב"ד ש"ואמת הוי' לעולם" – דעת עליון, שהכל בטל במציאות, כנ"ל – האור הזה צריך להגיע לגוים. האור שאתה הגוי לא קיים, בדיק כמו יהודי. אין מהפכה רביעית יותר מזה, שהאמת של הוי' – לא דעת תחתון של ה' אלא דעת עליון של ה', הניצוץ של משה רבינו שמסתכל מתוך עיני ה', רואה כמו הקב"ה בדעת עליון, צריך להגיע לעולם, העולם הגוי, עד "הללו את הוי' כל גוים שבחוהו כל האומים", שכולם יכירו באמת ה'. דבר מופלא ביותר – עיקר החידוש של המהפכה הרביעית, שלא רק ז' מצוות ולא רק עניני חסידות שמתאימים להם לכאורה, אלא הדברים הכי עמוקים שהלואי שיהודי יבין אותם ויתחבר, האמת של ה', היא לכולם. עד כאן לגבי השיר הזה.

למעלה ומה למטה – אומר שה' הוא "מעל כל עלמין ותחות כל עלמין". חסידים לא פוחדים – הוא לא פוחד מהמשנה. אחרי שאומר שה' מעל כל עלמין ותחות כל עלמין אומר שהוא גם סובב כל עלמין – זה בא אחר כך. אחרי סובב כל עלמין לא קופץ מיד לממלא כל עלמין אלא יש מדרגה באמצע – "גו כל עלמין" (מבטאים "גו" כמו "גוי", כנראה ש'גו' הוא גם 'גוי'). ה' בסוף ממלא כל עלמין.

"גו כל עלמין" – אפילו ב"חללו של עולם"

מה ההבדל בין "גו כל עלמין" ל"ממלא כל עלמין"? לפני כמה ימים דברנו על רחב הזונה ביריחו, יום כיבוש יריחו, כ"ח ניסן, היום שהרבי מסר את הכח לנו – שאנחנו נביא את המשיח. כנראה שהרבי רצה שנביא את המשיח לפי החושים שלנו, לפי התפיסה שלנו. לרבי יש ציור של משיח, לכל אחד יש ציור – יש את עצם המציאות ואת הצורה הפנימית (כמו שאמרנו קודם). הצורה הפנימית נתנת לכל חדא וחדא לפום שיעורא דיליה. הרבי אמר לפני כך וכך שנים בכ"ח ניסן "אני את שלי עשיתי... עשו אתם כל אשר ביכלתכם", צריך לטכס עצה, רק שיהיו עשרה עקשנים, ואם אין עשרה אז שלשה או שנים או אחד, העיקר שילך על זה באמת. לשם כך צריך להיות חכם, קדוש, כל כך בענין שאתה שוכח מעצמך לגמרי – לפי תורה זו של רבי מענדלע.

שוב, רוצים להבין את ההבדל בין "גו כל עלמין" ל"ממלא כל עלמין". מה אמרה רחב לפני הגיור שלה? גם בחז"ל אומרים וגם בחסידות מוסבר שהכי הרבה שגויה יכולה להגיע לפני הגיור – שה' הוא "בשמים ממעל ועל הארץ מתחת", אבל לא אמרה "אין עוד", כפי שכתוב בתורה. מה מוסיף ה"אין עוד" אם ה' בשמים

"בוראך יעקב יוצרך ישראל", "יכול כמוני" בניחותא. אבל כתוב "תלמוד לומר 'כי קדוש אני הוי' אלהיכם' – קדושתו למעלה מקדושתכם". זהו סוף התורה שלו, שאתה מגיע לחכמה זו בדרך של "והיא רחוקה ממני" – אתה חוקר וחוקר, מגיע למצב של התפשטות הגשמיות, לא יום ולא לילה, "אמרתי אחכמה", אבל בסוף החכמה האמתית שלך היא "והיא רחוקה ממני", "מרחוק הוי' נראה לי", ועם ה"והיא רחוקה ממני" אתה יכול להפוך עולמות.

להיות מוקף בחכמה – תחושת "הוא מקומו

של עולם"

עוד דבר יפה שהוא כותב מה פירוש להיות מוקף חכמה. בחב"ד כתובים, בשם הזהר, שני ביטויים (שהזכרנו) – שה' ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין. הרבה פעמים מסבירים שה"קדוש" הוא סובב כל עלמין וה"ברוך" הוא ממלא כל עלמין. בתורה הזו רבי מענדלע כותב חמשה לשונות, מאד נחמד.

הוא כותב שהחכם מתחבר עם ה' כ"מקומו של עולם" – "הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו". הווארט הוא היסוד של חב"ד, שהתבוננות היא להכנס לתוך הענין ולא להמשיכו לתוכך. בתניא כתוב שלימוד תורה הוא יחוד מופלא שאין כדוגמתו בגשמיות – שאתה גם מקיף וגם מוקף. בכל המצוות אתה רק מוקף ובתורה גם מקיף. בכל אופן, ההתבוננות החב"דית האמתית היא שאתה מוקף באור החכמה, ואז אתה מתחבר עם "הוא מקומו של עולם" – אתה מוקף במקום. הוא לא מסתפק בשני הלשונות בחב"ד אלא אומר שה' הוא "מעל כל עלמין ותחות כל עלמין וסובב כל עלמין ובגו כל עלמין וממלא כל עלמין" – חמש בחינות. החכם לא פוחד ממשנת "מה

^ה בשיעורי כ"ג וכו' ניסן.

אלה – ה"מעל כל עלמין" הוא יחיד ממש. גם את זה צריך להסביר לגוי.

התעצמות עם ה' וכח להביא את הגאולה

"יכול כמוני?" מי שכך יכול לברוא עולמות – אבל ה' נושא הפכים. האם אני נושא הפכים כמו ה'? הרי אצלו אינם הפכים – ואם אני מתאחד עמו גם אני נושא הפכים. ובכל זאת "קדושי למעלה מקדושתכם". מה ההבדל? הוא כותב – תסתכלו בתורה – שאצלי הדבר הזה הוא בחינת "רחוקה ממני", "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני". אצל הקב"ה זו מדרגה קרובה, "קרוב הוי'", ואצלי רחוקה.

אף על פי כן אני מתעצם עם כל חמש המדרגות האלה (פנינה שלו), ומקבל כח להביא את הגאולה – מה שרבי מענדלע רצה, בא לארץ במסירות נפש עם 300 יהודים. כל החסידות היא תנועה משיחית, כידוע. השאלה איך עושים. צריך לעורר את הצבור עם גבורות. מהן גבורות? אצלו היינו גבורה דעתיק המתלבשת בחכמה סתימאה דאריך – כח שתמית את עצמך, "אחרי מות. קדשים תהיו".

אמרנו שני רמזי ישראל כביטוי זה. כמה שוה רק הפסוק "קדשים תהיו כי קדוש אני הוי' אלהיכם" (עליו כל הווארט של חז"ל, "יכול כמוני... קדושי למעלה מקדושתכם")? הוא עולה חן פעמים הוי'. אנחנו דורשים זאת כחנוך – חן הוי', חן-כו. שוב, חן (פעמים) הוי' שוה "קדשים תהיו כי קדוש אני הוי' אלהיכם", זהו החנוך היהודי. צריך להיות קדושים, קדוש הוא חכם.

ו. "גדר ערוה"

"קדשים תהיו" – היפוך טומאת עריות

עוד ווארט שהוא אומר, דבר ידוע – שבכל דבר ודבר יש את ההיפך שלו, וההיפך של כל דבר הוא

ובארץ? שאפילו בחללו של עולם ה' נמצא – לא רק שנמצא אלא שזה ה'. כשהיא התגיירה כבר – יסוד הגיור שלה, גם סוד המהפכה הרביעית, הוא ללמד את ה"אין עוד". הגוי בפני עצמו יכול להגיע לכך ש"הוי' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת" אבל בשביל ה"אין עוד" צריך להתגייר – אנחנו צריכים ללמד אותו. ה"אין עוד" אומר שאין חלל, אין וואקום – וואקום הוא גם ה'. היום מדברים על חומר ואנרגיה חשוכים, הצד האפל שאנחנו מדברים עליו – גם ה'. זהו "אין עוד".

ב"ממלא כל עלמין" אור אין סוף מתלבש לפי הכלים – ככה כתוב בחסידות. לכל דבר בעולם יש כמה שיכול להשיג אלקות, ומה שיכול להשיג וממלא את הכלי שלו הוא ממלא כל עלמין. מהו "גו כל עלמין"? צריך לומר שבחללים – כולל החלל-מקום-פנוי שנוצר על ידי הצמצום הראשון, בו אין כלים להכיל ולהבין אלקות, הוא חלל. זהו העיקר שצריך ללמד היום את הגוי – את ה"גו כל עלמין", לשון גוי – הקב"ה הוא הגוי הזה, "גו כל עלמין".

"מעל כל עלמין ותחות כל עלמין" – מדרגות

של "יחיד"

הקב"ה הוא גם "ממלא כל עלמין" וגם "סובב כל עלמין" וגם "מעל כל עלמין". מהו "מעל כל עלמין ותחות כל עלמין" – כמו "מה למעלה ומה למטה". למעלה אין עולמות וגם אין זמן – אבל יש את המדרגות שלפני הצמצום, עד יחיד. ויש גם "תחות כל עלמין", "ככלות הכל", "ומתחת זרועות עולם". אלה נושאים של "יחיד", לא סתם לפני הצמצום. יש "שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל" – "קדמון". יש עלית הרצון לבריאה – אחד. אבל יש את העצמות שמעל עלית הרצון – היא למעלה מכל עלמין. סובב על עלמין מתייחס לעלמין, ואילו "מעל כל עלמין" הוא כשאין עלמין. הרבי מסביר כך הרבה, בלי לשונות

שלשה שלבים של עבודה (ויאוש) – פסח,

ספירת העומר, המתת עצמך

מהי הגבורה של "ממית עצמו"? למה מתחילים לספור ספירת העומר מיד אחרי פסח, אחרי היום הראשון? פסח הוא "ושמרתם את המצות" – לחם עוני, להרוג את הישות, להוציא את השאור שבעסה שהוא יצר הרע, הגאווה והתאוה. עשיתי את המצוה, ניקיתי את הבית לפסח – בקושי, דהיינו בעבודה קשה, ביסורים לפי ערך, בזכות הנשים הצדקניות – ואחר כך קיימתי את הסדר, אכלתי כזית מצה, "בערב תאכלו מצות", רק זו מצוה מהתורה, והיה נדמה לי שהתפטרתי מהשאור שבעסה.

והנה, אני מתעורר מחר בבקר, אחרי הסדר, כשהלכתי לישון חצי שיכור – מתעורר בבקר והנה אני מרגיש שיש לי עדיין שאור בעסה. אני לא אוכל חמץ ח"ו, אבל לא עזר – לא עבד – יש לי עדיין שאור שבעסה. כנראה אני מקרה אבוד – כל העבודה זו, בדיקת ושרפת חמץ, היתה אמורה לעזור, "ובערת הרע בקרבך", בעור חמץ. אבל מי ש"ידע איניש בנפשיה", לא מרמה את עצמו, יש לו טפת אמת – רואה שעשיתי כל מה שעשיתי ולא עזר.

אז מה? צריך להתייאש? לא, אין שום יאוש בעולם כלל, צריך להתחיל לספור את העומר. זו דרך אחרת – העומר הזה דווקא מהשעורה. יש לי עצה חדשה. לבער את השעורה לא הצלחת – עשית, אבל לא עבד, עכשיו תחיל לספור אותו (בניגוד לעבודת "ליבטל ולהוי הפקר כעפרא דארעא" שלא 'ספרת' אותו לכלום), להאיר אותו, כידוע הפירוש בחסידות לספירת העומר. תעשה לאט לאט שהרע הזה יהיה כסא לטוב. לכן ספירת העומר מתחילה מיד אחרי פסח בלילה השני של פסח שבו המצה כבר בחינת מיכלא דאסוותא – עם אמונה פשוטה, מיכלא דמהימנותא, פעלת את ביטול החמץ עד היכן שידך מגעת, אך כעת צריך

בדיוק לפי ערך, לפי פרופורציה, איך שהדבר. אם הדבר מאד טוב – ההיפך שלו מאד רע. אם הדבר קצת טוב – ההיפך שלו קצת רע. ההיפך הוא בדיוק בפרופורציה, לפי ערך, לדבר המקורי.

הוא רוצה להסביר כמה התפשטות הגשמיות יש במושג "קדשים תהיו" – פרשה שנאמרה בהקהל, שייך לכל עם ישראל. הוא אומר שנלמד זאת "מאין באת" – מאיפה יוצאת בתורה פרשת "קדשים תהיו"? מפרשת עריות. הטומאה הכי גדולה של עריות, מעשה ארץ מצרים ומעשה ארץ כנען, תועבת ה' אשר שנה – מתוך התועבות הכי גדולות בא ההיפך, "קדשים תהיו". הוא אומר זאת ככלל – שכל דבר אתה יכול להבין אותו לפי הקיצוניות ההפוכה. לכן רש"י מסביר פשט ש"קדושים" כ"פרושים" – פרושים מן העריות, כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה.

צריך להמית משהו, להמית את האני שלי – על כך נדבר בשיחה האחרונה – שהוא גם האון שלי, גם גאווה וגם תאוה, בעיקר תאוה פגם הברית שלי. כמובן, שאם יש נטיות לא כשרות הן כלולות בתוך תועבות מצרים וארץ כנען על פי פשט.

"בכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה". ידוע שכאשר החוזה מלובלין רצה לחנך אברך חדש – אמרנו ש"קדשים תהיו וגו'" היינו חנוך – יש כמה סיפורים ממאה ועשרים הצדיקים שלו שאמר לאברך חדש לפתוח את החומש בפרשת קדושים ולקרוא את הרש"י ראשון, וכאשר קראו זאת בהשראתו, זו היתה כל התורה כולה, הוא זעזע את התלמיד, הגיע לעומק התת-מודע שלו, והפך אותו. עם הגבורה שלו, לומר 'תקרא רש"י זה' – כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה" – הוא עורר את הנשמה. יש הרבה צדיקים שמעידים שבזכות זה זכו למה שזכו – רק מקריאת רש"י זה. הדבר הזה כתוב כאן בתורה של רבי מענדלע ויטבסקער.

הכבוד, מואס בו – ממילא הוא לומד מכל אדם, לא משנה אם משוגע או עבריין. למה דבר דומה? רבי מענדלע כותב משל מאד יפה. כותב שאדם חולה רוצה להתרפאות, ואם הוא מאד חולה ר"ל הוא ממילא מאד רוצה ואוחז בכל קש (כביטוי הרבי הקודם) ומוכן להתרפאות גם ממשוגע שאומר שיש לו תרופה עבורו – כי כל הרופאים כבר אמרו נואש, הוא משתוקק להתרפאות, הוא חולה. הוא אומר שחכם באמת או שהוא מחוץ לזמן, לא יום ולא לילה, משה רבינו – או שהוא מסתובב ברחוב ומרגיש שהוא חולה אנוש. אם הוא חולה אנוש הוא רוצה לקבל עצה, לא משנה ממי, ולכן הוא לומד מכל אדם – מוכן להקשיב מתוך שהוא גארנישט וגם חולה, רוצה להקשיב לכל אחד אולי יש לו איזו עצה טובה שבכילו. זהו החכם הלומד מכל אדם.

לרפאות את השאור שנשאר בלב. "ששת ימים תאכל מצות", העבודה של אכילת המצה כבר נגמרה ביום הששי וכשמגיעים לשביעי של פסח, קריעת ים סוף ושירת הים, יש כבר עבודה חדשה (עבודה של חש-מל, "ואתם תחרשון" "אז ישיר וגו'").

אחר כך מגיעים לחדש אייר, החדש של הגבורה. כל העבודות שעשינו עד עכשו, כל העצות, כל ההשתדלות, לא עבדו. אל תתיימש. מגיעים לפרשת "אחרי מות" – שום דבר לא עבד, תהרוג את עצמך! אולי זה יעבוד... תהרוג את עצמך, "אחרי מות. קדשים תהיו", או שיקראו לך קדוש או שבאמת תהיה קדוש, אבל בטוח ש"אחרי מות קדשים". זה המסר.

ז. שתי מדרגות רפואה בתורה

רפואה מחיצונית התורה והסתלקות

מפנימיות התורה

מהתורה הזו של רבי מענדלע יוצא שיש שני סוגי חולים ושני סוגי רפואה. יש פה אנשים שעוסקים גם ברפואה. קטע אחד מתוך המאמר שלו הוא שיש אנשים שמתרפאים דווקא מהחיצונית של התורה, מלימוד הנגלה – לא מההתאיינות של התורה אלא מהיש של התורה. בקיצור, הווארט שהוא מסביר, שאותם חולים שמתרפאים מחיצונית התורה והחכמה כי בחיצונית אינו מתפשט מהגוף.

כשהוא מדבר על הפנימיות, התפשטות הגשמיות בפנימיות, הנשמה על כל הנרנח"י מתפשטת מהגוף ומה נשאר בו? רק "נפש הזן" – זה הביטוי שלו, קשור ללשונו של הרמב"ם בשמונה פרקים. "נפש הזן" היא הנפש שמעכלת את האוכל, הופכת אותו לדם וכך מזינה את הגוף. התפשטות הגשמיות הכוונה שאינך פה, לא יודע אם יום או לילה, ובתוך הגוף שלך נשארת רק נפש

"הלומד מכל אדם"

נשלים את תורת רבי מענדלע, את ההסבר שלו ל"איזהו חכם? הלומד מכל אדם": הוא אומר שלמי שבטל כדבעי, החכם שמוקף חכמה, ומוכן למחות עצמו על קידוש ה' כל רגע – כמו ה"מחני נא" של משה רבינו – אין בעיה ללמוד מכל אחד, גם מגויים, גם משיכור, גם מעבריין, כי הוא גארנישט. ככה הוא כותב.

"מכל אדם" היינו אדם נחות. יש מישהו ברחוב שהוא אדם נחות מאד – או שהוא גנב, או שהוא רוצח, או שהוא גוי, או שהוא משהו אחר, או שהוא משוגע. כל מיני טיפוסים מסתובבים ברחוב. מה פירוש "מכל אדם"? אמרנו שכל הדברים שכתובים במשנה הם תחת הכותרת "איזהו חכם?" – גם הגבור, גם העשיר וגם המכובד. פשיטא שלמי שהוא חכם אין כבוד עצמי – מתחיל בחכם, היפך הכבוד, ונגמר ב"איזהו מכובד". החכם בורה מהכבוד לגמרי, שונא את

כותב שני דברים שנשמעים כמו תרתי דסתר, צריך לומר דבר שגם יתרץ קושיא גדולה מאד שודאי הקשינו כמה פעמים – כתוב ש-**חולה** בגימטריא **מט**, קשור לכוונה הכללית של **מט** ימי ספירת העומר, ורק שער הנון בכחה לרפאות את החולה, תכלית הידיעה שלא נדע. כל ספירת העומר היא **חולה** ימים, ודווקא כשאני מגיע ל-**מט** אני הכי **חולה**. כי שם "אמרתי אחכמה" ודווקא שם מתגלה "והיא רחוקה ממני" – אז בא דילוג וה' נותן לי את התורה ביום החמשים, "זמן מתן תורתנו", זו הרפואה.

יש שני סוגי חולאים ושני סוגי רפואה – הפוכים אחד מהשני. יש חולי לא כי השגת **מט** שערי בינה. הוא מתכוון שרוב החליים צריכים חיצוניות כי קרובים לגוף היינו בחולי סתם, חולי ריגל, חסרון, הדם לא זורם, כמו שכתוב בתניא שחולי בא מעיכוב בזרימת הדם. צריך נגלה לרפאות זאת, ללכת לרופא – רופא טוב, אל תלמד מכל משוגע ברחוב. אבל יש חולי של "אמרתי אחכמה", שאתה צעד אחד לפני התכלית. זהו חולי אחר לגמרי – **חולה** בגימטריא **מט** הוא משהו אחר. אתה כל כך חכם שאתה חולה, אתה רוצה להגיע לתכל'ס, להגיע להגשמה (כך קוראים לזה היום, כמו זיווג), ואם לא מגיעים להגשמה אדם חולה. יש גם גמרא כזו, שאדם חולה – "חולת אהבה". זהו **חולה** בגימטריא **מט**, ואז העצה היא הקפיצה של "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני", באמת לצאת מהגוף, להיות מוקף באור החכמה, וזו הרפואה שלך בסוף.

ת. פירושי "ואם לא עכשיו אימתי"

משנת "אם אין אני לי וכו'" – תקון ה'אני'

נדבר בעזרת ה' עוד שיחה אחת, נדבר על המשנה בפרקי אבות של הלל הזקן – "הוא היה אומר אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני ואם לא

הזן. כל מה שיותר גבוה ממנה – עוזב את הגוף, מסתלק.

נעשה רמז, הסימן של אחד שנמצא בהתפשטות הגשמיות הוא שלמטה, בעולם הזה, יש לו גוף ונפש הזן. אני אומר שיש כאן כוונה יפה לפעם הבאה שנברך "בורא פרי הגפן". יש כוונה פשוטה וידועה שאומרים שגפן באידיש ר"ת געזונט-פרנסה-נחת, כוונה יפה. בריאות, פרנסה טובה ונחת מילדים ומתלמידים. כאן יש גוף ונפש הזן. זה מה שנשאר ממך למטה וכל השאר עולה למעלה. נכתוב כרובע:

ג	ו	ף
נ	פ	ש
ה	ז	ן

האלכסון הוא **גפן**. כוונה יפה. החכמה פועלת שהכל מסתלק – רפואה לא תבוא מזה לגוף, להיפך, אתה יכול למות מזה. "רצוא" בלי "שוב", כמו נדב ואביהוא. לכן בקטע אחד מהתורה שלו הוא כותב שדווקא תורת הנגלה, שקרובה לגוף, לא מסתלקת מהגוף, יכולה לרפאות את הגוף כשאתה חולה. אז הוא אומר מלה מאד חשובה, עוד סימן כמה שהוא חב"דניק. הוא כותב שבחיצוניות התורה, שהלומד שלה קרוב לגוף ולא מסתלק ממנו, הוא מלא התלהבות – התפעלות. נחשוב איזה ראש ישיבה טוב שמחדש חידושים – אם אלה חידושים אמתיים, לא קשור לענין אם אמת או לא, לא מענין, מחדש חידושים מופלאים אמתיים לדעתו – והוא מלא התלהבות. הוא כותב שדווקא חיצוניות התורה מלאה התלהבות, ולכן מסוגלת לרפאות את כל חילי הגוף יותר טוב מאשר הסתלקות מהגוף.

שני סוגי חולה ושני סוגי רפואה

אחר כך, בסוף, הוא אומר שהחולה הוא החכם שלנו, מסולק מהגוף, לכן חולה מכל אדם, גארנישט, ובכל אופן יש לו תאוה להתרפאות.

בשנות הבחירות יהיה לך מאד קשה – גם לשנות הרגלים ובעיקר להתגבר על תאוות. סתם הרגלים בנה"י, אבל נסביר שאצל מדרגה זו היא בחג"ת – להתגבר על תאוות.

חוג מהקושי, גם לא קונץ לתקן עריות כשאין לאדם תאוה – כשהוא בן תשעים... בן שבעים לא מספיק, אבל כשהוא בן תשעים – עוד לא יודעים מתוך נסיון, אבל מתוך ניחוש – אולי כבר אין לו מה לכבוש, לא בטוח. באיזה שלב הוא נחלש בתאוות שלו, ואז לפי הרמב"ם – לפי חז"ל – גם לא ממש יכול לעשות תשובה, כי צריך "באותו פרק", באותו גיל שיש לו אותו יצר. אם עבר היצר "עבר זמנו בטל קרבנו", הגם ש"לא אמרינן" – זה הפשט. זהו פירוש הרמב"ם.

פירוש רש"י לכאורה הכי פשוט, אבל גם הכי הפוך – "אם לא עכשיו", בעולם הזה, "אימתי", הרי אין מצוות בעולם הבא. הוא מביא על כך גם עוד משנה בפרקי אבות – "התקן עצמך בפרודור כדי שתכנס לטרקלין", אם לא תתקן עכשיו, בעולם הזה, מה יהיה לך אז?

נה"י – זריזות במצוות; חג"ת – תיקון מדות;

חב"ד – היכולת להתאיין

אם כן, יש כאן משנה פשוטה עם שלשה פירושים. איך נסביר? דברנו אתמול שהרמב"ם חושב נה"י-חג"ת-חב"ד – שם היו שלשה פירושים שלו, כאן פירוש אחד שלו. הפשטנים חושבים כך – אחד תיקון הנה"י, אחד תיקון החג"ת, והעיקר שנסביר כעת שהאחרון הוא תיקון החב"ד, רבי מענדלע כבר מתחיל להיות חב"דניק.

עכשיו אימתי", אולי המשנה הכי יפהפיה בפרקי אבות.

כבר התחלנו לדבר בשיעורים קודמים שתיקון ספירת העומר הוא תיקון ה'אני'. בעצם כל מה שדברנו היום על בטול – גם בשם רבי מענדלע ויטבסקער ובשם הרבי המהר"ש – הוא תיקון ה'אני', תיקון ה"אני אמלוך" של המלכין דתהו שצריכים לתקן בימי ספירת העומר. אם יש משנה אחת שמתארת לי מהו תיקון האני וקשורה להלל הזקן היא משנה זו – "אם אין אני לי מי לי וכו'". צריך להסביר אותה – נסביר בע"ה קצת.

"אם לא עכשיו אימתי" – שלשת פירושי

הפשט

נתחיל מהסוף – "ואם לא עכשיו אימתי". יש שלשה פירושים בפשט למה הכוונה:

יש מי שאומר שהוא על דרך "ושמרתם את המצות", א"ת מצות אלא מצוות, "מצוה בא לידך אל תחמיצנה" – אל תדחה למחר מה שאתה יכול לעשות היום ולא לעוד כמה שעות מה שאפשר לעשות עכשיו. "זריזין מקדימין", "המעשה הוא העיקר" – כל מה שבא לידך תחטוף עכשיו, "ואם לא עכשיו אימתי". עכשיו יש, כלשון הרבי, הזדמנות פז – כל יום יש הזדמנות פז לעשות עכשיו מה שמזדמן לך, ואם תחמיץ לא יחזור. זהו פירוש אחד.

הפירוש השני הוא של הרמב"ם, שאומר ש"אם לא עכשיו" היינו שנות הבחירות – אם לא תכבוש את המדות שלך, תתגבר על התאוות שלך, בימי הבחירות, יהי לך קשה בהמשך. נצל את שנות הבחירות שלך לתיקון המדות, כי אם לא תקנת

¹ ראה סעודת ר"ח (ל' ניסן).

² וזה לשונו:

בעת ההיא מפני שהקנינים והמדות נתחזקו ונתישבו אם מעלות אם פחיתות, ואמר החכם הנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה.

אם לא אקנה עתה המעלות בימי הבחירות מתי אקנה אותן בימי הזקנה לא כי קשה הוא לסור מהתכונות

– היש הכי טוב, היש האלקי, עד היש האמתי, לא משנה – אין בעולם הבא עבודה של בטול, להגיע לאין. אין כזה דבר – אין 'אין' בעולם הבא. 'אין' הוא רק בעולם הזה. אפשר לחשוב שכך כי העולם הזה הוא דמיון, הוא עצמו אין, לכן חדשנו שאינו אין – רק נברא יש מאין, יש לו פן של אין. והאדם – עד המהפכה הרביעית היה רק יהודים מיוחדים ומיוחדים, וכעת גם הגוים יכולים להגיע לאין, אפשר גם לעזור להם בכל מיני אופנים – יכול להתאיין, זו היכולת המיוחדת של העולם הזה. "ואם אין מחני" – "ואם אין" שוה "מחני", אחת הגימטריאות היפות בתורה. להיות 'אין' היינו הנכונות ל"מחני", תמחה אותי.

בעולם הבא אין "מחני" – הוא עולם האמת, מה שמגיע לך מגיע לך, הוא האמת שלך, אין "מחני". תפוס את ההזדמנות עכשיו, בעולם הזה אתה יכול להמחות – תפוס את ההזדמנות, רק בעולם הזה. זו עבודת חיים, לא עבודה של רגע – עבודת חיים של רבי מענדלע ושל חב"ד להיות אין. מה זה? מוחין, חב"ד. זה לא נה"י. הנה"י הוא "אם לא עכשיו" ברגע הזה, התג"ת "בימי הבחורות" והחב"ד הוא בעולם הזה, זהו החב"ד האמתי. כך אומר בעל ההילולא, זו ההזדמנות של העולם הזה, ודע לך שאין בעולם הבא – יבואו "שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ", גם לפני שבאת לכאן וגם אחרי שתצא מכאן לא תוכל יותר להמחות. האפשרות היחידה להמחות היא רק עכשיו. לחיים.

נגנו ניגון ר"ח כסלו.

ט. שלשה סוגי בטול: אין-מה-לא

אין-מה-לא

אחרי כל זה נסביר בקיצור את "אם אין אני לי מי לי" של הלל הזקן: יש במאמר שלו שלשה חלקים, שבכל חלק יש מלה אחרת של בטול. מלת הבטול

הצורך לתפוס את המצוה – להזדרז ולהיות תמיד בהיכון לתפוס מצוות – היינו תיקון הנה"י בנפש. הצורך להתגבר על התאוות בימי הבחורות (לשון בחירה, ודוק) – גם לתקן מדות, אבל בעיקר להיות גבור הכובש את יצרו, ואם לא יעשה עכשיו יקשה לו אחר כך. לפי הרמב"ם מה שאמרנו על גיל לתשעים לא כך – אם לא תעשה עכשיו ישאר עד מאה ועשרים. אם אתה צדיק – באמת כבשת. אם אתה בינוני – תהיה לך מלחמה כל החיים, אבל אם בימי הבחורות כבשת את היצר תהיה לך יחסית עבודה קלה עד מאה ועשרים.

מהו העולם הזה? עיקר החידוש היה בשביל פירוש רש"י. מה יש בעולם הזה שאין בעולם הבא? גם קשור לחדש איר – חדש הגבורה, חדש של העולם הזה. דברנו קודם על חולה אנוש שלומד מכל אדם, מחפש רפואה – גם קשור לחדש איר, "אני הוי' רפאך". בשביל מה ה' מוריד את הנשמה לתוך העולם הזה בכלל? הנשמה לא צריך תיקון – מוריד לתקן הגוף ונפש הבהמית. אבל מה הנשמה תשיג מזה? לא נותנים משימה בלי שכר. מה יש לנשמה מכל קושי העולם הזה? מה היא יכולה להשיג כאן שלא תוכל להשיג בעולם הבא? בלשון החסידות היא במוחין דאמא, גרמוהי, וכל הירידה לנסינות העולם הזה – עולם של נסינות – היא כדי לעלות מ"גרמוהי" ל"חיוהי", מ"איהו וגרמוהי חד בהון" ל"איהו חיוהי חד בהון". אבל איך נאמר במלים שלנו? מה הכלל הגדול שלשמו כדאי לך להוולד? אם מצוות – כבר הפירוש הראשון. אם תיקון מדות – הפירוש השני. בשביל מה כדאי להוולד? זה עיקר הווארט, בהתאם לתורת רבי מענדלע – להגיע לאין.

כל ההשגות של לאחר מאה ועשרים, של צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה – כפי שהיה לפני שהנשמה ירדה וכפי שיהיה לעתיד – אין בטול במציאות, אין שם אין. עולם הבא נקרא "להנחיל אוהב יש", שי עולמות

"אם אין אני לי מי לי" – בחירה חפשית;

וכשאני לעצמי מה אני" – מגבלות האדם

(אכזבת העוה"ז)

קודם הפשט: גם הרמב"ם, גם רש"י, גם רבינו יונה וכל הפשטנים אומרים ש"אם אין אני לי מי לי" היינו יסוד הבחירה החפשית וגם ההתעוררות – אם אני לא אעורר את עצמי מי יעורר אותי? אם אני לא אבחר, בכח שה' נתן לי, מי יבחר בשבילי? כולם אומרים אותו דבר – הכח לבחור, הכח להתעורר והכח לזרז את עצמי הוא אצלי. רבינו יונה מוסיף נקודה יפה, שיש מחנך, או מורה או משגיח בישיבה שכל בקר מעורר את התלמידים בכח – שופך עליהם מים, כמנהג המשגיחים – הוא אומר שאם ההתעוררות באה ממישהו אחר היא לא תחזיק מעמד, היא זמנית, חולפת. אומרים לכל המחנכים שיש בעיות – כדי שהבחור יקום בבקר צריך חינוך פנימי, "אם אין אני לי מי לי". כולם מסבירים ככה.

גם על "וכשאני לעצמי מה אני" גם כולם מסבירים אותו דבר – כמה שאני עושה בעצמי, עושה מאמץ, יש את השאור שבעסה שדברנו קודם. הוא מפריע לי ואני לא יכול להספיק כמה שהייתי צריך. רבינו יונה מרחיב מאד, אבל ככה מסבירים גם רש"י והרמב"ם. אני משתמש בבחירה החפשית שה' נתן לי, אבל כמה שלא אעשה – לעולם לא אצא ידי חובה. אנחנו רוצים לתת פירוש פנימי, אבל כעת רק חוזרים על הפשטנים – רק מצטטים את המפרשים – שמסבירים ש"וכשאני לעצמי מה אני" היינו שלעולם לא אוכל לצאת ידי חובה.

רבינו יונה גם נתן משל ממלך ששכר פועל, אריס, ואמדו שהוא יכול להוציא שלשים כור בשנה מהשדה ובסוף השנה הוא הוציא רק חמשה כור. המלך טוען – אבל עשינו הסכם, היית צריך להביא לי שלשים והבאת רק חמשה. מה הוא

של החלק הראשון – "אם אין אני לי מי לי" – היא "אין". מלת הבטול של החלק השני – "וכשאני לעצמי מה אני" – היא "מה". מלת הבטול של החלק השלישי – "ואם לא עכשיו אימת" – היא "לא".

יש פה שלש מלות בטול שצריך להבין את היחס ביניהן – "אין" (כמו "אין מזל לישראל"), "מה" ("ונחנו מה" של משה רבינו, "מה שמו ומה שם בנו כי תדע") ו"לא" (כמו "כולא קמיה כלא חשיב", אתה לא קיים בכלל, אני לא קיים, "לא עכשיו"). צריך לתת דרוש לכל המשפט הזה.

קודם רק נראה שה**אין-מה-לא** הם משהו מאד נחמד – שוים יחד 137, **קבלה**, המספר הכי חשוב היום במדע, כידוע. כנראה שזו כל הקבלה כולה – "השתחוו להוי' בהדרת קדש" ר"ת **קבלה**. אם עושים סדרה רבועית רואים שזו סדרה יפה – 31, 45, 61 – דילוגים של 14 ו-16 אז הבסיס הוא 2. מה המספר הקודם? בכלל חידוש שיש מספר קודם. המספר תייה **לא** פחות 12 – 19. המספר הקודם יהיה 19 פחות 10 – 9. המספר שלפני כן יהיה 9 פחות 8 – 1. סדרה שמתחילה מ-1 היא כבר חידוש יפה מאד – 1, 9, 19, **לא**, **מה**, **אין**. מה הציור הגיאומטרי? צריך קצת להבין במתמטיקה פשוטה. הנוסחא כאן היא יהלום n מינוס 11 או n בריבוע פלוס n מינוס 11. צריך להבין למה זו נוסחת הבטול – המצאנו משהו יפה מאד מתוך המשנה. הנוסחה המתמטית של בטול – להיות **אין**, **מה** ו-**לא**. לדוגמה, אם n שוה 7 אז יש 7 ברבוע (49) ועוד 7 מינוס 11 – 45, **מה**. אם n שוה 6 אז יש 36 ועוד 6 מינוס 11 – **לא**. אם n הוא 8 נקבל **אין**. זו הנוסחה – תתבוננו, תתבוננו עד שתשכחו אם יום או לילה... ואז תקיימו את התורה של רבי מענדלע ויטבסקר, בעל ההילולא של היום.

בכל אופן, אם מישהו מצליח לאיין את ה'אני' שלו הוא ממשיך מעולם הבא, "מי" – "מי ברא אלה", "מי דקיימא לשאלה", מעולם הבא, מאמא. איפה שוכן ה'אני' שצריך לאיין? חשוב להמשיך. הרבה פעמים אומרים שה'אני' הזה הוא המלכות, האגו. אבל איפה באמת שוכן ה'אגו' בנפש? דומה למה שהמפרשים אומרים ש"אם אין אני לי מי לי" הוא בחירה חפשית בפשט. איפה הבחירה החפשית? מקום הבחירה החפשית הוא מקום ה'אני' – בדעת, מודעות עצמית, 'אני'. זירת הקרב היא בדעת של האדם – שם הוא צריך לאיין את ה'אני'. אז, אם הוא מתקן את הדעת שלו, את המודעות העצמית שלו, הוא ממשיך מוחין דאמא – "מי לי". טוב מאד, שמחה, "עברו את הוי' בשמחה", "שמחו צדיקים בהוי'".

"וכשאני לעצמי מה אני" – מעבר מפרט לכלל

"וכשאני לעצמי מה אני". יש מפרשים, גם על פי פשט ומאד מתאים גם לפנימיות, "שאם אין אני לי מי לי" – "אם אין אני" אני ממשיך את ה"מי". "אני" הוא פרט – בעית ה'אני' הוא האגוצנטריות, יש אני אחד שהוא מרכז היקום, הכל סובב סביב האינטרסים שלי ולכן כולם חייבים לפנק אותי. אם אני יכול לבטל זאת, לצאת מפניוק הילדות, לבטל את האגוצנטריות של האני-הפרט אז "מי לי" – בינה, אמא, שהיא כלל ישראל. חז"ל אומרים שאבא ואמא הם הקב"ה וכנסת ישראל. אני ממשיך על עצמי מודעות של כלל.

פירוש יפה ומכוון – "אם אין אני לי", אם אני מצליח לבטל את המודעות האישית-העצמית של 'אני' בתור פרט אני זוכה להמשיך את המודעות של הכלל, "מי", אמא, שמקיפה וחובקת את כולנו תחת כנפיה. מה פירוש "וכשאני לעצמי"? אני צובר מצוות ומעשים טובים, עושה זאת לעצמי – חוזר להיות פרט. האני הזה שהוא עדיין פרט הוא גארנישט, הפשט של "מה אני", לא שוה שום דבר.

אומר לו? דע לך שנתת לי שדה זיבורית, עבדת מאד קשה, וזה המקסימום שהשדה הפיקה. זהו, זה מה יש. משל למה הדבר דומה? ירדנו לעולם הזה עם הרבה משימות. לכל בחור צעיר כאן יש הרבה משימות – צריך להפוך את העולם, להפוך את המדינה, להביא גאולה. בסוף לא מספיקים, עושים מעט שבמעט – משתדלים, אבל התוצאה בסוף מאד מאכזבת. דברנו קודם על אכזבה – כל מה שעושים בעולם הזה הוא אכזבה. אם לא עושים מאכזב ואם עושים ודאי מאכזב, יותר מאכזב, כי עשיתי ואף פעם לא מצליח מה שהייתי צריך. טוענים שנתת לי שדה זיבורית – אני השדה והזיבורית הוא היצר הרע, השאור שבעסה שמעכב. אני רוצה להספיק המון אבל לא מספיק כי יש לי את המעכב הזה. עובדים עליו בימי ספירת העומר – זה הפירוש שלו.

ב"אם לא עכשיו אימתי" אמרנו כבר שלשה פירושים לפי פשט.

"אם אין אני לי מי לי" – תיקון הדעת

והמשתת מוחין דאמא

כעת נעזוב את הפשט ונאמר דרוש, שעיקרו צריך להיות סביב שלש מלות הבטול. "אם אין אני לי" היינו אם אני מצליח לאיין את עצמי – "אם אין אני לי" היא העבודה של ספירת העומר היא לקחת את ה'אני' ולאייין אותו, "ואם אין מחני", התורה של רבי מענדלע. איך עושים זאת? לא עם מכות, לא עם אגרופים, לא עם מקלות – אלא עם חכמה. הוא אומר שלומדים את ההיפך מההיפך – כמו שקדושים הפוך מעריות חכם הפוך מכסיל. מי שחושב שאפשר להגיע לאיזו מדרגה שלא תהיה בעבודת ה' בלי התבוננות חב"דית – עליה הוא מדבר – הוא פשוט טפש וכסיל. אתה יכול להגיע להרבה התלהבות ולהיות רופא מצליח, אבל זה לא זה – דאס איז ניט דאס.

"וכשאני לעצמי מה אני" – בטול על ידי

חשיפת השלמות העצמית

אבל אפשר לתת פירוש יותר פנימי – "אם אין אני לי" היינו לאיין את ה'אני', אז "וכשאני לעצמי", אם אני מחפש את השלמות העצמית. יש את השיחה המפורסמת של הרבי הרש"ב שפגם הברית הוא התעלמות השלמות העצמית – מודעות עצמית אינה טובה אבל שלמות עצמית מאד טובה. פגם הברית הוא העלמת השלמות העצמית לתת-מודע ותיקון הברית הוא גילוי מחדש של השלמות העצמית – העבודה להגיע לעצם שלי היא לא משהו רע אלא משהו טוב. "וכשאני לעצמי" – אני עובד קשה להגיע לעצמי, לחשוף השלמות העצמית – אז "מה אני", אני זוכה ל"ונחנו מה".

גם ב"מה" יש שנים – "ונחנו". אם אני "איך" אני גארנישט, ומה ההבדל בין "איך" ל"מה"? הענוה של משה רבינו היא יחס לזולת – משה רבינו "ענו מאד" ובפשט שלא נפגע ממה שמרים ואהרן מדברים נגדו, "שפל וסבלן", הוא לא נפגע מאחרים, אן-התפעלות, יש לו מדת ההשתוות. למה הלל אומר משנה זאת? **הלל** הוא ר"ת "הן לי לא" – מדת ההשתוות. "הן לי לא" ס"ת אין למפרע. זהו המקור בתורה של הלל, מאמר אברהם "הן לי לא נתתה זרע". אם אני במדת ההשתוות, ש"הן ולא שוים אצלו", "הן לי לא" [כמו] לא, ר"ת **הלל** וס"ת אין, אז בטח "נתתה זרע". זהו מקור המשנה הזו בכלל.

אבל "מה" היא ענוה, שהיא יחס בין אנשים, יחס בין נשמות. דווקא "וכשאני לעצמי", כשאני עובד על גילוי הנקודה העצמית שלי, או בלשון הרבי הרש"ב לתקן את הברית שלי – לקרוא מהלא-מודע את השלמות העצמית שלי – אז "מה אני", "שפל וסבלן" ביחס לזולת (זה הסימן של האדם השלם בעצמו, של מי שתקן את הברית, כח ההתקשרות לה' וכח ההתקשרות לזולת).

"אם לא עכשיו אימתי" – שלילת ההוה-

האימפולסיביות

איך נפרש לאור זאת "ואם לא עכשיו אימתי"? איך נעשה פירוש חסידי הפוך מאיך שהסברנו קודם את הפשט של "ואם לא עכשיו אימתי"? הכל היה להגיע לבטול – "אם אין לי מי לי", אני רוצה להגיע ל"מי לי", שהוא ודאי טוב בפירוש זה, ומנסה להגיע על ידי "אם אין אני". כדי להגיע ל"מה אני" אני צריך לקיים "וכשאני לעצמי". כך אני רוצה להגיע ל"אימתי". איזה "אימתי" אוהבים לשיר? "מאימתי קאתי מר", ביאת המשיח. רבי זושא פירש את "מאימתי קוראים את שמע בערבית" לשון אימה, יראת בשת, יראת הרוממות. אני רוצה להגיע ל"אימתי" – איך? "לא עכשיו", שלילת העכשיו.

ממש הפוך מהנ"ל. קודם אמרנו – תפוס את העכשיו, כי "אם לא עכשיו אימתי". רק אמרנו שלשה פירושים ב"עכשיו" – המצומצם, הרגע הזה; היותר רחב, הבחורות; עוד יותר רחב, העולם הזה. כעת אומרים הפוך, שהבטול כאן הוא לבטל את הדחף של העכשיו. יש אנשים שלחוצים על עכשיו, ואותם אנשים שלחוצים על עכשיו – חייב להיות עכשיו, אין להם סבלנות. איך קוראים לזה? גם פגם הברית – המלה בעדון המדות היא אימפולסיביות. יש אנשים אימפולסיביים, שחייב להיות עכשיו. הם באמת מרגישים "אם לא עכשיו – אימתי", לכן חייב להיות עכשיו.

אנחנו עכשיו רוצים לפרש הפוך, הפוך על הפוך, שאם אני רוצה להגיע ל"אימתי" האמתי – המקום בנפש בו קוראים קריאת שמע וממנו מביאים את המשיח – צריך להשתחרר מהאימפולסיביות, לבטל את העכשיו. אנחנו אוהבים לדרוש ש"שלום עכשיו" הוא 'שלום כעשו' – עשו הוא האיש הכי אימפולסיבי בתורה. **שלום** שוה **עשו** – **שלום עכשו**, **שלום כעשו** – לא רוצים כזה עכשיו. מה משדר סיסמת "שלום עכשיו", שלום אימפולסיבי

מדרגות הבטול בספירות

כאן מאמר של הלל, שלכן פוסקים הלכה כמותו – שענו טפי. הכל חלק מהענו שלו – שהוא מאיין את האני וכו'. איפה הוא מאיין את האני? הוא פועל ענוה בתוך היש שלו מתוך חיפוש העצמיות שלו – עושה התבודדות ומחפש את השלמות העצמית האמתית, הקשר העצמי לקב"ה. איפה הוא מתקן את האימפולסיביות שלו? נבין מעידון המדות – ביסוד. לפי הפירוש לנו "אם אני לי מי לי" בדעת ו"אם לא עכשיו אימתי" ביסוד, אז צריך לומר שתיקון המדות – "וכשאני לעצמי מה אני" – הוא בתפארת.

מצד אחד דעת-תפארת-יסוד, אבל מצד שני גם עולה – דעת שממשיכה מבינה, "מי לי". "מה" כבר חכמה – יש בתפארת ויש בחכמה, "מה שמו ומה שם בנו" – הרגע אמרנו בתפארת, אבל שרש ה"מה" בחכמה. איפה יש "לא"? איך עושים תיקון הברית? סוד "מכתם" בריש תיקון הכללי – "מכתו תם", המשכה מכתר ליסוד. כתוב בחסידות בפירוש ש"לא" – לא חשיב – הוא בכתר. אם כן, יש כאן שני סדרים – דעת-תפארת-יסוד ובינה-חכמה-כתר. שוב, שלש המלים האלה הן 137. עד כאן תיקון האני של ימי ספירת העומר בפרט. לחיים לחיים.

נגנו "אימתי קאתי מר", "תתעורר", שיר המעלות.

נספח א: פרי הארץ קדושים

מספר פרי עץ:

איתא במדרש (ויק"ר כד, ט) קדושים תהיו יכול כמוני תלמוד לומר כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם ע"כ. והענין הוא אמרו רז"ל באבות (ד, א) בן זומא אומר איזהו חכם הלומד מכל אדם, ואח"כ מבואר שארי מדות כמו גבור וכו'.

– שטחים תמורת שלום. לא משנה מה, חייבים שלום עכשיו, בכל מחיר, תן להם הכל, תהרוג את עצמך – חייבים שלום (גם מדומה, כנראה שלפי שיטה זו כל העולם דמיון) עכשיו. יש בנפש באמת בהחלט צורך לבטל את העכשיות הזו, האימפולסיבית שחייב להיות עכשיו.

זריזות במתינות

מה הפסוק שאומר זאת? "המאמין לא יחיש" – מי שמאמין באמת בדבר אינו אימפולסיבי. דברנו על פרדוקסים – הפרדוקס הכי גדול אצל חב"דניקים של הדור שלנו, מצד אחד 'אנו רוצים משיח עכשיו', 'ווי וואנט משיח נאו', ומצד שני "המאמין לא יחיש". איך אומרים את הפרדוקס הזה ביחד? מתינות בזריזות או זריזות במתינות – רוצים עכשיו, אבל יש גם מתינות.

כמה שוה **אימתי? תניא**. מי אמר שלא צריך משיח בדורו, נגד שאר הצדיקים? מה קרה בתנועת חב"ד שלנו, מהדור הראשון עד הדור השביעי? מה היתה המחלוקת בין אדמו"ר הזקן לכל צדיקי הדור? על משיח עכשיו. בענין נפוליאון כולם רצו משיח עכשיו – החוזה, הקואזניצר, הרופשיצר – לא משנה שנפוליאון יכבוש את כל העולם, זה יביא משיח. אדמו"ר הזקן אמר שוויא-שוויא, לא צריך משיח עכשיו, "המאמין לא יחיש", זהו האיתן שבנשמה.

אחרי שבעה דורות כלו כל הקצים, באמת רוצים משיח עכשיו, ואף על פי כן פתגם הבעל שם טוב חי וקים – זריזות במתינות. אמרנו שהדגם של זריזות במתינות באדם חי עלי אדמות הוא הרבי – צועק "משיח עכשיו" אבל מתנהל בזריזות במתינות. למה לא שלח את כולם מיד לארץ ישראל, אם רוצה משיח עכשיו? הוא טיפוס של זריזות במתינות – כולו מתון, כמה שהוא צועק משיח עכשיו וכמה שהוא 'משוגע' על משיח. זהו סוד נשיאת ההפכים של היהודי – זריזות במתינות.

שימחה שמו על קדושת ה' מעוה"ז ומעוה"ב כלל ועיקר מפני גודל חשקו התגלות אלהותו ית"ש על עמו ישראל דווקא, שלא היה נחשב בעצמו לכלום נגד התגלות אלהותו ית"ש מגודל הסתכלותו ועיונו בו כמבואר בזהר.

ומפני רום גודל מעלת החכמה רוחניותה ודקותה נעשו כל העולמות על ידה והמצא תמצא אפילו בכל הדברים היגיעים והחיצונים כמאמר (נחמיה ט, ו) ואתה מחיה את כולם, כי שארי מדות שאינם דקים כל כך אינם יכולים להחיות דברים גשמיים וגופים עבים ועכורים משא"כ החכמה. ולכן לפעמים יותר אפשר להתרפאות בדברי תורה וחכמה שבדברים היצוניים מן הדברים העומדים ברומו של עולם, כי הדברים הרמים המעיין בהם יותר רחוק ממנו הדבר ביותר ועמוק עמוק מי ימצאו (קהלת ז, כד) כי זה עיקר השגה שאין להשיג ותכלית הידיעה שלא נדע (בהינות עולם יג ע"א), משא"כ החכמה והיות שבחיצוניות הוא התגלות אלהותו יתברך ואפשר להתלהב מאוד.

והנה האדם המתואר להכם כבר נאמר שכל מעינו בו וכל הסתכלותו והתבוננותו וידיעתו וכל מדותיו וכוחותיו בו, בוודאי לומד מכל אדם ומכל דבר איזה דבר חכמה ויראה ואינו משגיח על מהות האדם והדבר מי הוא זה ואיזה הוא המלמד לו דעת, שהרי אינו משגיח על עצמו ויצא מכללות גופו כנ"ל וכל הפצו ותשוקתו בחכמה מה לו, וזהו דברי בן זומא שנתן סימן לאדם חכם והוא הלומד מכל אדם כמאמר דוד המלך ע"ה (תהילים קיט, צט) [מכל מלמדי השכלתין] כי עדותך שיהיה לי, פירוש החכמה והתורה, כמשל חולה גדול שבוודאי רצונו להתרפאות מרופא יהיה מי שיהיה ואינו משגיח על הרופא וכל עיקר הפצו ותשוקתו היא הרפואה שתבוא לו מכל אדם ומכל מקום.

כללא דמלתא להיות בעצמו כמי שאינו בהפקרות גמור גופו ונפשו להמחות על קדושת

אבל בכדי לבאר תואר מלת חכם הוא עיונית החכמה באופן זה אדם המכניס עצמו ועיונו כל כך בחכמה עד שנעשה כאילו אינו ממש, פירוש שכל מדותיו ודעה ובינה והשכל שלו בחכמה עד שאינו נשאר בגופו כי אם נפש הזן ומותר האדם שלו הכל בעיונית החכמה, כמו הקדמונים שלא היו יודעים בין יום ולילה כמה ימים כשהכניסו עצמם בחכמה שהוא התפשטות הגשמי זהו הנקרא בתואר חכם, ומאמר הכתוב (איוב כח, יב) והחכמה מאין תמצא יוכיח והיא מלא כל הספרים, שהחכמה תמצא במקום האין כנ"ל.

ולבאר יותר הענין היא על דרך מאמר שלמה המלך ע"ה (קהלת ז, כג) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, והוא שכל המתחכם יותר הוא היותר אין ואפס נגד גדולתו ית' ומתבטל לגמרי ממש מפני קטנותו וריחוקו מאלהות מפני עיונו והסתכלותו צחצחות הבורא ית"ש וגשמיות עיונו כל מה ששייג תכלית הדקות עדיין גשם גמור הוא נגד אמיתתו יתברך וזהו והיא רחוקה ממני. ואדם ישר כזה בידו להפוך עולמות ממש, כמבואר (ב"ר סח, י) שהקב"ה נקרא מקומו של עולם מפני היותו מעל כל עלמין ותחות כל עלמין וסובב כל עלמין ובנו כל עלמין וממלא כל עלמין (ועיין זח"ג רבה ע"א). והנה האדם המכניס כל עצמו ומקום חיותו רק בחכמה העיונית והסתכלות גדלות הבורא ית"ש ויצא מכל הגשמיות וכל העולמות ומדות עד שעלה לגודל רוב העיון בחכמה אלהות בכל כוחותיו וחיותו ועצמו, נמצא שהוא בחכמה והחכמה מקיפו על כל כוחותיו חיותו ועצמו, והכתוב אומר (תהילים קד, פד) כולם בחכמה עשית שהקב"ה האציל וברא ויצר ועשה הכל בחכמה שהחכמה תחיה בעליה (קהלת ז, יב), ואם האדם הוא החכם ומוקף מן החכמה כל העולמות בידו הם. והוא הנקרא איש אלקי כמשה רבינו ע"ה שאמר (שמות לב, לב) מחני נא מספרך וגו' ומבואר בזה"ק (זו"ח טו ע"ב) שהפקיר עצמו גופו ונפשו

וזהו דברי המדרש יכול כמוני שהרי באמת הוא מתואר חכם וכולם בחכמה עשית ובידו לגזור אומר ויקם להיותו גם כן מקומו של עולם ע"י החכמה, ת"ל כי קדוש אני שקדושותי למעלה מקדושתכם פירוש שהרי כמה נחשב הוא חכם מפני שהחכמה מאין תמצא בביטול עצמו לגמרי ונעשה כמו שאינו מפני גדולת הבורא ית"ש וריחוק השגתו ית' ממנו כמאמר אחכמה והיא רחוקה ממני וא"כ בוודאי קדושותי למעלה מקדושתכם. והמדרש נותן סימן לאדם אם תרצה לנסותך לדעת את אשר בלבבך אם הגעת לאיזה קדושה ופרישות ידוע תדע מערכך אם קמן אתה בעיניך ומתבטל בעצמך ומתנשם ומתרחק בעיניך יותר נגד צהצחות הבורא ית"ש אז תלך לבטח דרכך והיא תצלה והבן. והנה בכמה מקומות בווהר (ח"ב קכא. ח"ג רצו. ועוד) מבואר שהחכמה נקרא קודש יעו"ש וד"ל ודו"ק.

נספח ב: תורת שמואל ד"ה "שמע ישראל" תרכ"ח

שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד. וידוע הקושי' למה אין אומרים ה' יהיד שהוא מורה יותר על אחדותו בפשוט ממלת אחד, וידוע שיש אחד המנוי כו', כמו ויהי ערב כו' יום אחד, שיש יום שני, וכמו ראובן אחד ושמעון שני, אך באמת תיבות אחד מורה על אמיתית יהודו ית' בעולמות, וכמארז"ל תמליכוהו בשמים ובארץ כו' ובד' רוחות העולם שמרומו בתיבת אחד ה' ו' רקיעים וארץ וד' רוחות הם בטלים לאלופו ש"ע בתכלית הביטול. ולהבין זה הנה יובן שכללות התהוות העולמות יש ב' בחי' אלו השתל' עו"ע והתהוות יש מאין כמארז"ל במדרש הארץ מהיכן היא נבראת משלג שתחת כסה"כ, מהעפר שבה נעשה ארץ ומצוררות שבה נעשה הרים וכמ"ש כי לשלג אמר הוי' ארץ וזהו פלא גדול איך הארץ הגשמי נתהווה משלג שתחת

שמו ית' מעוה"ז ומעוה"ב באיזה אופן שהוא ובכל מקום שהוא, אינו משתוקק ופונה לשום צד כי אם אליו ית"ש מגודל עינו מגדלות הבורא ית"ש, כמו שאמר יונה (יונה ב, ג) מבטן שאול שועתי וגו' אפילו מגיהנם ושאל פנה אל האלהים, כי מה לו ולעצמו איך ומה שהוא ובאיזה אופן הוא ואם לא היה נברא ואם נברא ויאבד כבהמות נדמו, שכבר נתבטל לעצמו לגמרי מפני הסתכלותו בגדלות הבורא ית"ש וכל חפצו ותשוקתו רק שיתגדל ויתקדש שמו יתברך ויתגלה אלהותו. והנה חכם כזה בוודאי פרוש מהכל הוא כי אין לו חפץ בכל ונשגב ה' לבדו ביום ההוא.

והנה כללא דמלתא שכל דבר והפוכו הוא מקצה אל הקצה, כי הפוך הידוע הוא שאינו ידוע אע"פ שאינו כסיל אבל חסרון ידיעה, והפוך החכם הוא הכסיל ממש שכל הגדול מחבירו הפוכו ג"כ גדול, נמצא שהמעלה היותר גדולה היפוכה הפחיתות יותר גדולה, וכן על דרך זה הוא בהפוך כי מן הפחיתות היותר גדולה היפוכה המעלה היותר גדולה, והנה בפ' וסדר הקודם דברה תורה והזהירה מן העריות החמורות ואבות הטומאות היותר קשות, כמעשה ארץ מצרים (וכו') וכמעשה ארץ כנען (וכו') לא תעשו (יה, ג), כדפירש רש"י ז"ל מגיד שמעשה אנשי ארץ מצרים וכנען מקולקלים יותר מכל האומות, וסיים בסוף הסדר לבלתי עשות מחוקות וכו' ולא תטמאו בהם וכו'. והתחיל בסדר וידבר ואמרת אליהם קדושים תהיו ופרש"י ז"ל פרושים וכו' שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה וכו' עכ"ל, והענין שהוא דבר והפוכו ואם האזהרה היה תחלה מן המעשים המקולקלים ביותר מכל האומות נמצא שמדבר כאן בקדושה ופרישות תכליתית האפשרי להיות בנקודת החכמה בביטול עצמו לגמרי בדקות נפלא כמו קוצו של יו"ד שרומזו לכתר עליון מפני דקותו (עיי' זח"ג סה ע"ב).

שרשו הוא מנבורות דאימא ומל' דאצי' כידוע שכל התעוררו' למעלה הוא ע"י גבורות דוקא עד שבריבוי ההשתל' הוא בעולם הבריאה מלאך גבריאל עד שלמטה בעולם העשי' הגשמי' הוא ענין קריאת הגבר הגשמי שמעורר ג"כ וכמ"ש בזהר דבכל הצות לילה אתי שלחובא דאשא מלמעל' ובמש בנדפי דתרנגולתא שהוא קריאת הגבר בגשמי' ממש מאין ליש אחר כל ההשתל' מרוחני' לרוחני' עד שנתהווה קריאת הגבר בגשמי', וכן נמי האר' הגשמי שרשו מפני אר' שבמרכבה כמ"ש פני אר' להימין שהוא מדריג' גבוה מאד ובשרשו הוא מקבל ממדת חסד דאצי' שנק' ג"כ אר', וגם החכ' נק' אר' וכמ"ש וירא ראשית לו במשה, ובשרש שרשו הוא בבחי' הכתר שנק' ג"כ אר' וכמ"ש אר' שאג מי לא יירא אד' אלק' דיבר מי לא ינבא ואמרו במדרש דקאי על מ"ת שאמר הקב"ה אנכי ה' אלקיך ע"ז אמר אר' שאג כו' שהוא בחי' אר' דבי' עילאה שהוא בחי' הכתר דאנכי מי שאנכי וע"י ריבוא רבבות מדריגות השתל' נעשה פני אר' דעולם הבריאה ויצירה כו' עד שע"י שבה"כ נפל למטה מטה ונעשה מזה האר' הגשמי שהוא חי ממאה ונעשה מאין ליש נפרד גמור וכן מאמרז"ל בשעה שאמר הקב"ה למיניהו באילנות נשאו דשאים ק"ו בעצמן כו', ואיך יוכלו הדשאים שהם צומח גשמי לומר ק"ו, אך האמת שהצומח הגשמי יש להם שרש עד למעלה מעלה וכמ"ש כי גבוה מעל גבוה וגבוהים עליהם, ונדוע בענין דשא ועשב שבמלאכים ב' בחי' שהם בעלי השנה ודעת והדשא' שלמעלה נשאו הק"ו וממילא יצאו הדשאים שלמטה למיניהם בפו"מ בהיש גשמי שלהם, וא"כ מבואר מכל הנ"ל שבכלליות הנברא' ובפרטי פרטיות כל נברא עיקר ומקור התהוותו הוא מאין ליש ודבר ממש, אך מ"מ יש להם מקור ושרש ברוחני' המדריג' עד רום המעלות כמ"ש כי גבוה מעל גבוה כו' וגבוהים עליהם וכנ"ל באריכות.

כסא הכבוד, אך הענין הוא דשלג העליון הוא ענין גבוה מאד כידוע דשלג הוא ענין יחידות עשירית מאות כמ"ש ארץ ארץ ארץ שמעי כו', והוא ג"פ ארץ נגד ג' מלכויות דבי"ע בכלל והתהוותם הוא ממלכות דאצי' שנק' ג"כ ארץ ומשלג שבה הוא ירידת ההשתל' המל' דבי"ע כמ"ש מלכותך מכ"ע עד שנתהוו הארץ הגשמי מאין ליש גמור כמ"ש בראשית ברא כו' את השמים ואת הארץ אחר כל השתל' דארצות החיים מרוחני' לרוחני' רבבות מדריגות נתהוו הארץ הגשמי מאין ליש ממש וכידוע מ"ש הרמב"ם שאין לך יש מאין גדול כמו התהוות מרוחני' גשמיות שהוא מלא דבר חידוש גמור ואינו יש כו', ואעפ"כ יש להארץ גשמי שרש ומקור עד רום המעלות וכן מארז"ל שאל ר"ש האורה מהיכן נבראת ואמר לו נתעטף הקב"ה בטלית לבנה וממנה הבהיק זיוה ואורה, וטלית לבנה הוא כמ"ש לבושי' בתלג חיור ועוטה אור כשלמה וממנה נברא האור שנברא בשימ"ב שהי' האדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו שהוא מסוף עלמא דאתכסי' עד סוף עלמא דאתגלי' והוא אור גבוה מאד וגנוז בתורה והשאר אחריו ברכה ואור רוחני ממדריג' למדריג' בריבוי השתל' מרוחני' לרוחני' עד שנתהווה האור הגשמי מרוחני' לגשמי מאין ליש, וכן יום ולילה הגשמי שרשו מיום ולילה הרוחני עד רום המעלות כמ"ש במדרש ע"פ ויהי משה בהר מ' יום ומ' לילה מהיכן ידע משה אימתי יום, כששמע מהמלאכים שאומרים קדוש ה' יודע שהוא יום, וכששמע שהם אומרים ברוך ה' יודע שהוא לילה ולמעלה הוא ענין קדוש הוא העלאה וברוך הוא המשכה ולמטה הוא ענין יום הוא גילוי אור כמ"ש ויקרא לאור יום ולחושך קרא לילה שהוא העלם וחשך וכמארז"ל כד קרא תרנגולתא מברך הנותן לשכוי בינה ששרש ענין קריאת הגבר שהוא תרנגול הגשמי ששרשו ממלאך גבריאל שכל הכרוזין הוא ע"י ובשרש

אראה שמיך מעשה אצבעותיך או כמ"ש תתברך כו' על כל שבה מעשה ידיך, וכמ"ש עושה שמים וארץ וכל מעשה הוא מעשה ממש יש ודבר, לכן האוחז את העינים שאינו עושה שום דבר פטור, אבל העושה מעשה שלוקט הקישואים חילל שבת חייב סקילה ובערת המעשה הרע מקרבך בפו"מ וע"י מעשה המצות היום לעשותם שעושה רצונו של מעלה אז בקרבך קדוש וכמ"ש ונקדשתי בתוך בניי.

אך עדיין יש להבין הלא לפי המבואר למעלה הנברא"י כולם הם נתהוו ונראים מאין ליש גמור מהסתר הבורא מהנברא, אך כשמתגלה האור והחיות המוסתר בהם הם בטלים ממציותם וכמו שיהי' לע"ל ונגלה כבוד הוי' אז יבואו במערות צורים מפני פחד ה' ומהדר גאוונו וכמו שהי' במלאכים, אך עכשיו שאתה אל מסתתר שהאלקות מוסתר ונעלם בכמה מיני צמצומי ולבושי' הם הנברא"י כולם יש ודבר ואיך אנו אומרים הוי' אחד בז"ר וארץ הגשמי' וכן עד רום המעלות בוא"ו קצוות דאצי' דיהו"ע ויהו"ת שהם בטלים לאלופו ש"ע ואין עוד מלבדו וכלא ממש השיבי ובטלים ממציות הלא יש מציאות שמים וארץ, אך הענין הוא כמ"ש הרמב"ם ע"פ והי' אלקים אמת, שאין אמת כאמיתות מציאות השי"ת שהוא מהויב המציאות קדמון לכל הקדומים אין לו תחלה ואין לו תכלה וכמ"ש אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים אמת מלכינו ואפס זולתו, אפס הוא אפיסת המציאות שאין לכל הנברא שום מציאות אמיתי רק אפשרי המציאות מרצונו ית' המהווה ומחי' אותם ועת כל חפץ כידוע שיש כי"כ עיתים לכן מציאותם אינם אמיתית המציאות שכל שאינו מציאות אמיתית הקיים לעולמי עולמים אינו נמשך למציאות כלל והרא"י מהמשכה דנהרות המכזבים אחת לשבעה שנים הם פסולים הגם שכעת הם מים נובעים כדת וכהלכה, אך מחמת שאח"כ הם נכזבים הם פסולים גם כשהם הולכי

ועתה יובן דמה שהעולם ומלואה נראה ליש ודבר ממש הוא כן האמת ולא בשקר ח"ו ואעפ"כ הם בטלים במציאותם ממש והי' כלא הי' וכלא ממש השיבי וכל דיירי ארעא כלא השיביין כי עיקר התהוות הנבראים הוא מאין ליש ודבר נראה הוא שהכה והחיות אלקות השופע בהם מוסתר ונעלם בהם בתכלית ההעלם וההסתר בהסתר הבורא מהנברא לכן מחמת ההסתר הם נרא"י ליש ודבר ממש בפועל ונקי' כח הפועל בנפעל, לכן הנפעלים הם יש ודבר ממש, אך אם הי' האור והשפע החיות רוחני האין שבתוכם מאיר ומתגלה בהיש הי' בטל במציאותו וכש"כ שהי' נגלה בהם שרשם ומקורם שהוא עד רום המעלות הי' בודאי כלא וכאין ממש וכמארו"ל בקטרוג המלאכים שאמרו מה אנוש כו', הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם, שהוא ענין הגילוי בהם יתר מכפי המדה שלהם נתבטלו במציאותם הגם שהיו המלאכים במציאות ממש, אעפ"כ מחמת שהי' הגילוי יתר ממדותם שלא בדרך הסתר הי' כלא הי' בביטול במציאותם ממש, וכמ"ב בכללות הנבראים כולם שהם באמת יש ודבר ממש מחמת שהחיות אלקות מוסתר ונעלם מהם ומזה הם חיים וקיימי' בהתהוותם מאין ליש גמור אבל אם הי' נגלה עליהם אור וחיות אלקות המהווה אותם וכמו לע"ל שיהי' נגלה עליהם כבוד הוי' וראו כל בשר יהי' היש בטל במציאות וכמ"ש והי' עליהם יראה כו' והרא"י לזה הוא ממארו"ל בשבת שניהם לוקמים קשואים בשבת העושה מעשה חייב סקילה, האוחז את [אוצ"ל: העינים] פטור, ואם הי' העולם נראה לעין ולא הי' יש ודבר ממש כלל א"כ אין כאן מעשה כלל, ומפני מה העושה מעשה חייב סקילה שכל מעשה אינו מעשה גמור א"כ גם מעשה הסקילה אינו מעשה, וזהו כפירה ח"ו בשכר ועונש על מעשה המצות, וההיפך ח"ו ומוזה ההכרח לומר שכל מעשה הוא מעשה רבה והכתוב אומר כי

הבורא והנברא וההסתר הוא רק לגבי הנברא בעת מציאותו, אך לגבי הבורא ית' גם כעת אין שום העלם והסתר לפניו וכמ"ש לפניו נגלו כל תעלומות והמון נסתרות שמבראשית ואין נסתר מנגד כו', לכן הם גם כעת במלי' ממציאותם וזהו וד' אלקים אמת האמיתי ואפס ממש זולתו ואין עוד מלבדו וכמ"ש כולא קמי' כל"ה, וזהו ענין כי אל דעות הוי', ד"ת וד"ע, דעת תחתון מאין ליש שהעולם הוא יש ודבר מחמת הסתר הבורא מהנבראים וד"ע הוא דעת אמיתי איך שכולא קמי' כל"ה ממש, וזהו הוי' אחד כמ"ש יש אחד ואין שני, אחד האמיתי.

ונובעים, וכמ"ש וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו, ואם הוי' מכזבים פעם אחת לשבעה שנים הרי הם כמו שאין בהם מציאות מים כלל ונקי' כזב והוא כמו שקר רק שהשקר אינו במציאות כלל רק שקר גמור, והכזב שישנו כעת במציאות, אך אינו מציאות אמיתי וכמו שאינו כלל, כך למשל כלליות הנבראים הגם שישנם במציאות כמ"ש בראשית ברא אלקי' את השמים וכל צבאם, ואת הארץ וכל צבאם במציאות יש ודבר ממש, אך מפני שבהגלות נגלות אור ה' עליהם שלא בדרך הסתר והעלם הם במלים ממציאותם כעת גם כעת מציאותם אינם מציאות אמיתי כלל וכו', ועוד זאת שהתהוות מציאותם מהסתר

אדר"ח אייר ע"ח - כפר חב"ד סעודת ראש חדש אייר

לעילוי נשמת ר' ראובן מרנץ ע"ה - התוועדות יום הולדת

"[ואהבת לרעך כמוך] אני הוי' – רפאך"

ידוע שחדש אייר הוא ר"ת "אני הוי' רפאך",
חדש של רפואה בכלל ורפואה טבעית בפרט. "כל
המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני
הוי' רפאך" – בלי התערבות של רופאים, הכל ה',

א. "אני הוי'" – המשכת רפואה מתיקון
ה'אני'

נגנו "אלי אתה" (אדה"ד וצ"צ),^א "ימין הוי'",
"לכתחילה אריבער".

2931 = 343 = 7 פעמים 7 פעמים 7) = ישראל במספר
קדמי. חשן הוא צירוף אותיות נחש – נחש הנחשת של
משה רבינו הוא סמל הרפואה (והוא רומז בפרט לרפואת
"דומה בדומה" [על ידי הבטה למעלה, לשרש המחלה, סוד
המתקת הדינים בשרשם], דרך הרפואה של הקב"ה – "אני
הוי' רפאך"), כנודע.

ב"כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני הוי'
רפאך" יש 43 אותיות, מספר הברית השביעי (החביב),
לביא = גדול (כמבואר בשיעור כ"ה ניסן ש"ז), וזו צורתו:

כ	ל	ה	מ	ח	ל
ש	א	ו	ש	ר	ו
ב	ו	ת	י	ב	
ו	צ	ו	ר		
ו	י				
ל					
א					
א					
ו	ש	י			
ו	ע	ו	ל		
י	ו	ך	כ	י	
א	נ	י	י	ה	
ו	ה	ו	פ	א	ך

13 אותיות האלכסון היורד משמאל לימין = 961 = 31, 31 -
ל, ברבוע (באברהם נאמר "ויקרא שם בשם הוי' אל עולם",

^א נרשם על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה.

^ב "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך
כי אני הוי' רפאך" = "בראשית ברא [לשון בריאות]
אלהים את השמים [רפואת הנפש] ואת הארץ [רפואת
הגוף]". והוא עולה 2701 = 73, חכמה, במשולש –
רפואה = 292 = 4 פעמים חכמה דהיינו חכמה ב"רצוא
ושוב": ח חכ חכמה כמה מה זה. "החכמה תחיה
בעליה". בספר פרי הארץ פרשת קדשים (פרשת השבוע,
הובא ונתבאר בארוכה בהתוועדות הבאה) מבואר שהחכמה
היא הקדושה והיא מדת אין, תקון האני של האדם על ידי
גילוי האני של ה' (מכח החכמה העיונית) – "אני הוי'
רפאך". "קדשים תהיו כי קדוש אני הוי' אלהיכם" =
1508 = חן פעמים הוי' (סוד חנוך). בכל לשון –
"בראשית... "קדשים... יש כח-יחי אותיות 7) במשולש,
יחד 7 ביהלום. 2701 ("בראשית... "כל המחלה...")
ועוד 1508 ("קדשים תהיו...") = 4209 = 69 (3 פעמים
23, חיה) פעמים אני (אין).

באמצעי תבות "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים
עליך כי אני הוי' רפאך" מסתרת המלה חשן (חשן המשפט
של הכהן הגדול, סוד חוש-חן כנודע) = משיח. שלש
התבות, "המחלה אשר... אני" = 650, 25 פעמים הוי'
ב"ה = חשן-משיח ועוד 292, רפואה, ד"פ חכמה כנ"ל.
שאר תבות הפסוק = 2051 (= 7 פעמים 293, חלוקת הפסוק
לכפולות 13 וכפולות 7 – 50 פעמים 13 2931 פעמים 7 כאשר

הרוב המכריע, הרוב הגדול מאד, בחומש ויקרא – 52, "הוי' הוי'", פעמים "אני הוי'" רק בחומש ויקרא, שנקרא תורת כהנים (בכהן מתגלה ה"אני הוי'" ביותר. כל עם ישראל הוא "ממלכת כהנים וגוי קדוש". **כהן "אני הוי'" = "אנכי אנכי", אנכי** אותיות **אני** ו-**כ** של **כהן**. **אני כהן** ר"ת "**אך** טוב לישראל". **אני כהן** בה"פ = 770, ודוק). בכל שאר החומשים יש רק עוד **כח**, **יחי**, פעמים "אני הוי'". בתורת כהנים, עמוד התווך של החומשים, יש 52 פעמים. יש כאן גם טעם לשבח למה מתחילים ללמוד עם ילדים קטנים חומש ויקרא – יש שם הכי הרבה פעמים "אני הוי'". בדרך כלל אומרים שמתחילים עם הקרבנות, שיש טהרה מיוחדת בכך שילד יתחיל ללמוד דיני הקרבנות, וכעת מוסיפים עוד טעם לשבח – שחומש "ויקרא" הוא הריכוז הגדול של "אני הוי'".

רק בתוך החומש הזה הריכוז הגדול הוא בפרשת קדושים – יתכן שפעם דברנו על הענין – שרק בה יש 20 פעמים "אני הוי'". אחד מהם הוא "ואהבת לרעך כמוך אני הוי'". אם יש בכל התורה 80 פעמים "אני הוי'" רק פרשת קדושים היא רבע, "ומספר את רבע ישראל". אנחנו קוראים את שתי הפרשיות יחד השנה, אחרי-קדושים, וגם באחרי-מות יש די הרבה, אך לא עשרים. הכי חשוב בפרשת אחרי-מות הוא "אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני הוי'". הפסוק מדבר בכל המצוות, אבל במיוחד מתחיל את פרשת העריות אותה קוראים במנחה של יום כיפור. כל ה"אני הוי'" בפרשת אחרי-מות הם בפרשת עריות – 6 פעמים "אני הוי'".

"לא אשים עליך". הביטוי "אני הוי' רפאך" מתחיל "אני הוי'" – "אני הוי'" הוא "רפאך".

כבר אפשר לתת רמז למה שאנחנו עכשיו קוראים בתורה – אנחנו כבר באחרי-קדושים – ששם הכלל הגדול בתורה "לא תקם ולא תטר את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני הוי'". יש הרבה דרושי חסידות למה הסיום של "ואהבת לרעך כמוך" – שהוא ה"כלל גדול בתורה" – הוא "אני הוי'". הדבר הכי פשוט, שאהבה אמתית, "כמוך ממש", כמו שאמר אדמור"ר הזקן, היא על ידי הגילוי שבכל יהודי יש ניצוץ של ה' – הניצוץ מחבר אותנו – שכל יהודי הוא "אני הוי'". כל יהודי מגלה את ה"אני הוי'", רואה את ה"אני הוי'" בחבר שלו, וגם אצלי יש ניצוץ של "אני הוי'" – ככה מתחברים שני היהודים.

לענינו אומר ש"אני הוי' רפאך" – מי שזוכה לגילוי של "אני הוי'", ה"כלל גדול בתורה", זוכה ל"רפאך", זהו מקור של רפואה, ממשיך את הרפואה. שייך באופן מיוחד לימי ספירת העומר שאנו בתוכם. רוב ימי ספירת העומר הם בחדש אייר, הכל קשור לחדש אייר, אבל הווארט של ספירת העומר הוא אהבת ישראל – קשור לתלמידי רבי עקיבא. כאן יש קשר מובהק בין "ואהבת לרעך כמוך" בספירת העומר, כלל התיקון, ל"אני הוי' רפאך" בחדש אייר.

הופעות "אני הוי'" בתורה – הריכוז בחומש

ויקרא ובפרשיות אחרות

אם כן, נתחיל את ההתבוננות שלנו היום בביטוי "אני הוי'". כמה פעמים יש בתורה "אני הוי'" ? אם מסתכלים רואים שיש 80, **כלל**, פעמים.

הוי' (חותם פרשת "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ"). והוא עולה 20 פעמים "אני הוי'" שבפרשת קדשים, כמו שיתבאר.

"אל' נהירו דחכמתא" – אחורי [נהירו ד] חכמה: **ח** **כ** **כ** **מ** חכמה = "אל עולם" = **הוי' אד' אלהים**, כמבואר במ"א). שאר 30 האותיות = 1740 = 30 פעמים **חן** – נמצא שהערך הממוצע של כל אות הוא **חן** – **ונח** מצא **חן** בעיני

שיכול לתקן את כל העולם כולו, הכל תלוי בי ועומד עלי, כל המציאות היא 'אני', הכל עולם התהו, 'אני' אחד גדול (כמו שאמר פרעה, "לי יארי ואני עשיתני").

מה הכוונה העיקרית של ימי הספירה לפי האריז'ול? לא רק שהיום חסד שבתפארת אלא שצריך לכוון שהיום בלע שבחשם. עיקר הכוונה של הקבלה הוא שימי ספירת העומר הם לתקן את ז מלכין קדמאין דמיתו – להחיות אותם. דברנו על כך בהקשר לתחית המתים בכלל, "הקיצו ורננו שכני עפר" – ימים של החיאת המת. עיקר הכוונה של הימים האלה הוא תיקון מלכין קדמאין דמיתו. כל יום הוא התכללות, כמו חסד שבחסד, גבורה שבחסד וכו', כך גם התכללות המלכים (שהוא בעצם ראשית תיקון המלכים, שיצאו נפרדים זה מזה, ולכן נשברו). בגדול, במלה אחת, תיקון המלכים הוא תיקון ה'אני'. מה החטא? למה מתו? כי כל אחד התנשא לאמר "אנא אמלוך".

הכנעה-הבדלה-המתקה – "אני", "אני הוי",

"אני הוי רפאך"

אם כן, יש את המושג 'אני', יש "אני הוי" ויש "אני הוי רפאך" ("אני אמלך", לשון מקרא, ועוד "אנא אמלוך" = "רפאך", את זה צריך לרפא) – יש כבר שלשה שלבים של תיקון.

קודם צריך לתקן את ה'אני'. כתוב בתניא שאצל הבינוני, שהוא "מדת כל אדם", ה'אני' שלו הוא הנפש הבהמית – שארית, תוצאה, של שבירת עולם התהו. אם האדם מתקן את ה'אני' מתגלה בו, כמו שאמרנו בנוגע לאהבת ישראל, ניצוץ של "אני הוי". מה היחס בין 'אני' ל'אני הוי'? תיקון ה'אני' הראשון הוא הכנעה ו'אני הוי' היינו הבדלה. בספר מחשוף הלבן לרבי יעקב אבוחצירא כתוב על "והנה קמה אלמתי וגם נצבה" ש"והנה

אם כן, באחרי-קדושים יש הוי' פעמים "אני הוי" בחלוקה מובהקת של 26 – (ה-ו של שם הוי', הברית התיכון המבריח כו', האות העיקרית שבשם, כמבואר בדא"ח) ועוד 20 (6 במשולש ועוד 20 במשולש = 21, אהיה, במשולש, סוד רלא שערים פו"א של עולם המלבוש שלפני הצמצום. היינו יחוד בין שם הוי' ושם אהיה, כמבואר במ"א). השבת הזו, כשנקרא אחרי-קדושים, אפשר לספור תוך כדי הקריאה. בכל חומש ויקרא יש 52 פעמים, אז אחרי-קדושים בדיק החצי – הוי' פעמים באחרי-קדושים ועוד הוי' בשאר פרשיות חומש ויקרא.

ימי ספירת העומר – ימי תיקון ה'אני'

כמו שאמרנו, ימי ספירת העומר הם התיקון של אהבת ישראל, "ואהבת לרעך כמוך אני הוי'", ומשם גם "אני הוי' רפאך". אם רוצים להגיע עוד יותר לשרש, השרש של "אני הוי' רפאך" הוא "אני הוי'" והשרש של הכל הוא פשוט המלה "אני". המלה "אני" קשורה לכח של בכור, כמו שכתוב בראובן "כחי וראשית אוני" – השרש של 'אני' הוא 'אוני', הכח הראשוני של האדם, הבכור, שמקבל פי שנים, סוד "אני אני הוא".

הימים של ספירת העומר הם ימים של ה'אני' בכלל, תיקון האגו – למה? אלה ימים של תיקון המדות בכלל, וכדי לתקן את המדות צריך קודם לתקן את האגו. אבל עוד יותר – מה ה'אני' המיוחד שצריך לתקן בימים האלה? מודגש במיוחד בדור האחרון. עיקר ה'אני' שצריך לתקן הוא ה"אני אמלך" – "ואדניה בן חגית מתנשא לאמר אני אמלך", המקור של הביטוי "אנא אמלוך" בקבלה. מי אומר "אנא אמלוך"? ז מלכין קדמאין דתהו. נזקוף לזכותם שיש להם כוונה טובה ב'אני אמלוך" שלהם – כל אחד חושב

¹ שיעור צפרא דשבתא ש"ק פרשת שמיני ש"ז.

החותם של שביעי של פסח, "הכל הולך אחר החיתום".

ב. מאמונה שלמה לבטחון גמור

רפואה והמתקת הדינים עם אמונה ובטחון

אחרי הקדמה זו נתבונן כמה שוות שאר האותיות, חוץ מר"ת **איר** – **אני י-הוה רפאך** – 177. מה אומר מספר זה? כנראה גם קשור לענין, שכדי לזכות ל"אני הוי' רפאך" בחדש איר – חוץ ממה שאמרנו שצריכים אהבת ישראל ותיקון האני – זקוקים לעוד 177. זהו מספר שאנחנו מדברים עליו לאחרונה. השנה הזו יש סדרת שיעורים של "אמונה ובטחון", שם אנחנו מסבירים **שאמונה-בטחון** עולה 177.

היות שזהו ערך המילוי (אמצעי וסופי תיבות) של **"אני י-הוה רפאך"** – רמז ברור שכדי לזכות לרפואה מהשמים, שהיא המתקת דינים בכלל כפי שנתבאר, צריך אמונה ובטחון. זהו חדש שיש דינים וצריך להמתיק את הדינים – בכתבי האריז"ל כל כוונות הספירה הן המשכת מוחין למדות כדי להמתיק את הדינים – ולשם כך צריך אמונה ובטחון. אנחנו הרבה מסבירים את ההבדל בין אמונה ובטחון – צריך את שניהם. נמשיך כעת לעוד פרק בנושא הזה. צריך אהבת ישראל, צריך אמונה ובטחון, צריך בטול ה'אני'.

תיקון ה'אני' – הפיכתו ל"אני מאמין"

כל אחד מכיר את הנוסח של יג עיקרי האמונה של הרמב"ם – חב"ד לא אומרים, אבל נוסח שהעולם אומר – "אני מאמין באמונה שלמה...". בפרט מכירים את העיקר ה-יב – "אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח ואף על פי שיתמהמה עם כל זאת אחכה לו בכל יום שיבוא". אף על פי שהרבי לא אומר את העיקר כנוסח, הוא עושה ממנו ענין הכי גדול וחשוב בדור שלנו, עד

אנחנו מאלמים אלומים", ממלאים מילואים – כל אחד עושה את מילויי השם שלו – וחלק המילוי של **יוסף (יוד ויו סמך פא)** הוא **אני הוי'**. כך אומר ר"י אבוחצירא זכותו יגן עלינו. "קמה אלמתי" היינו קימת ברית הקדש – הבדלה, "מל" מלשון ברית מילה.

אם כן, יש קודם 'אני', תיקון ה'אני' על ידי הכנעה. אחר כך, מי שמכניע את ה'אני', את הנפש הבהמית, מתגלה אצלו הנפש האלקית – הוא יהודי, יש בו נפש אלקית, אבל היא מוסתרת. כאשר מוריד את קליפת ה'אני' של הנפש הבהמית על ידי ביטוש – כמו שכתוב בתניא פכ"ט, עם הבטוש של "אתה רע ורשע ומשוקק ומתועב ומנוול וכו'" כמו שכתוב שם – מתגלה הנפש האלקית. על ידי ה"חש" מתגלה ה"מל", "אני הוי'" – ניצוץ יוסף שנמצא בכל יהודי מתגלה. ואז "והנה קמה אלמתי", מתגלה ה"אני הוי'" שבתוכי.

אחר כך, מהי ההמתקה? "כל המחלה אשר שמת במצרים לא אשים עליך כי אני הוי' רפאך" – המתקת כל הדינים בשרשם. שם בפרשה כתוב "וימתקו המים". בכלל, איך אנחנו יכולים להיות מאה אחוז בטוחים שפסוק זה שייך לחדש אייר? הוא סיום קריאת התורה של שביעי של פסח, קריעת הים. ה' קורע לנו את הים ואנחנו זוכים לשיר – "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת להוי' ויאמרו לאמר וגו'", כל השירה, ואז משה צריך להסיע אותנו מביזת הים ומגיעים למרה, עם מים מרים, ומשה משליך עץ (מר לפי המדרש, רפואת "דומה בדומה") "וימתקו המים". זו ההופעה היחידה של שרש **מתק** בכל התורה – המתקה, "וימתקו המים". אז בא פסוק הסיום, בו מסיימים את קריאת התורה, "כל המחלה אשר שמת במצרים לא אשים עליך כי אני הוי' רפאך". ממילא מתבקש לומר שזהו המשך של שביעי של פסח – כל חדש אייר, ובמיוחד היום, המשך

25, וביחד עולה 86, **אלהים**, אך לגבי הפסוק "בזאת אני בוטח" עולה **"אני בוטח"**.

כנראה שה"אני" של הנפש הבהמית גם "בוטח" – בוטח בעצמו, בטחון עצמי מצד הקליפה, "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה". אבל ה"אני" של הנפש האלקית גם "בוטח", ו"מרובה מדה טובה". כמו שאמרנו קודם, 'אני' הוא כח של בכור – לבכור יש "פי שנים" כח, "כחי וראשית אוני". "אני בוטח" הוא ביטוי בתנ"ך, סימן ש'אני' יותר הולך עם 'בוטח' מאשר עם 'מאמין', אבל יש גם "אני מאמין" במדרש. צריך להבין את שניהם – יש 'אני' אחד שמאמין ו'אני' שני, עיקר ה'אני', שבוטח.

מגאולת מצרים לגאולה האחרונה – מ"אני

מאמין" ל"אני בוטח"

"אני בוטח" עולה **אלהים**, "אני אמרתי אלהים אתם". "אני בוטח" הוא בעצם **אני אני**, כי בוטח גם עולה **אני**, במספר סידורי. "אני בוטח" עולה **אלהים**, כמה שוה "אני מאמין"? רב, 202. "אני בוטח" ו"אני מאמין" יחד עולים **רפת**, אבל איך **רפת** מתחלקים לפי הקבלה?

יצאנו ממצרים – כעת אנחנו בעקבות יציאת מצרים וקרי"ס, מתחילים להתעצם עם הפסוק "אני הוי' רפאך", סיום השירה. ביציאת מצרים בררנו **רב** ניצוצות (סוד "ערב רב"), "אני מאמין". "בזכות האמונה נגאלו אבותינו ממצרים". "אני מאמין באמונה שלמה" – בזכות האשה, הנשים הצדקניות ששרו לילדיהן שירי ערש, שעוד מעט בא הגואל, כמו שכתוב. הביטוי הזה לא כתוב בתורה, אבל הוא היה במצרים – 'אני מאמין בביאת הגואל', ובזכות האמונה השלמה, של הנשים הצדקניות בפרט, כך התקיים – הגואל בא והוציא אותנו ממצרים.

מה נשאר? מה לא היה במצרים? לא היה **אלהים**, לא היה "אני בוטח". מה נשאר לעכשיו?

שיתגלה תיכף ומיד ממש בביאת המשיח העיקר הוא "אני מאמין באמונה שלמה וכו'" – צריך להאמין שיבוא היום, עכשיו, נאו.

למה מדברים על זה? כי מחבר את ה"אני" – אלה ימים של תיקון ה'אני', 'איך' – לאמונה. למה באידיש אומרים 'איך'? כי ה'אני' הראשון הוא איך אחד גדול... ככה צריכים לכוון, ככה מבטשים קצת, טפה, את ה'אני' הזה. כדי לתקן את ה'אני' צריך שיתחיל להיות 'מאמין' – "אני מאמין". כנראה שה'אני' המקורי הוא כופר אחד גדול. לכן ראשית תיקון ה'אני' הוא לעשות ממנו "אני מאמין".

השאלה האם יש כזה דבר בתורה, בתנ"ך – איזה פסוק שכתוב "אני מאמין"? לא, אין. ובש"ס בבלי ובירושלמי? גם לא, אין שום "אני מאמין", בשום דבר – אין את הביטוי הזה. איפה הביטוי הזה מופיע פעם ראשונה? במדרש. יש כמה מדרשים, סיפורים – הסיפור של יוסף ויעקב ושל יהושע ועכן – שכתוב בהם "אני מאמין". שוב, לא בתנ"ך ולא בש"ס.

"בזאת אני בוטח"

מה לגבי "אני בוטח"? רוצה להבחין בין אמונה ובטחון בהקשר ל'אני', לכן מתבוננים בביטויים "אני מאמין" ו"אני בוטח". "אני מאמין" אין, זהו חידוש, אבל "אני בוטח" יש פעם אחת בתנ"ך, פסוק אחד, בתהלים כז – "בזאת אני בוטח. אחת שאלתי מאת הוי' אותה אבקש שבתי בבית הוי' כל ימי חיי לחזות בנעם הוי' ולבקר בהיכלו".

קודם כתוב "בזאת" ואחר כך "אחת". זאת ועוד **א** עולה **אחת** ו-**אחת** ועוד **א** עולה **בזאת** – מלים מצטרפות ("בזאת... אחת" = 819 = **אחדות פשוטה**, הפירמידה של **אחד** שעולה "דוד מלך ישראל חי וקים"). "אחת שאלתי מאת הוי'" – מי זאת ה"אחת"? "אחת היא יונתי תמתי". **אני** במספר רגיל עולה 61, וכמה עולה במספר סדורי?

בכלל, אמרנו שהחדש הזה הוא תיקון של "אני אמלך" – "ואדניה בן חגית מתנשא לאמר אני אמלך" – רמזנו, אך לא אמרנו בפירושו, ששייך לחדש אייר, תיקון כל הימים האלה, ה' אייר וכו'. הבעיה של כל אלה הוא שהבטחון שלהם הוא בטחון עצמי, לא בטחון בה', שאומרים "כח ועצם ידי עשה לי את החיל הזה" – בוטחים בעצמם – והתיקון הוא "בזאת אני בוטח". "בזאת" הוא גם כנסת ישראל – בוטחים בה', אבל מותר גם לבטוח בכח של כנסת ישראל הקדושה, "בזאת אני בוטח. אחת שאלתי מאת הוי' אותה אבקש שבתי בבית הוי' [ביתו זו אשתו, כנסת ישראל]".

צדיק שאינו גמור וצדיק גמור (גומר) –

אמונה ובטחון

אם כן, יש פה שני שרשים – שרש שלם, אמונה הולכת עם שלם, ושרש גמור, בטחון הולך עם גמור. אמרנו ש-גמור זה כמו צדיק גמור – יש צדיק גמור ויש צדיק שאינו גמור (בשיעורים של אמונה ובטחון היינו ראשית הקו לעומת המשך הקו, בטחון גמור לעומת תקוה, "בזאת אני בוטח [בבטחון גמור, ללא חוט של תקוה]" לעומת "קוה אל הוי' חזק ויאמץ לבך [התחזקות באמונה, עגול, בין תקוה לתקוה, 'קו לקו'] וקוה אל הוי'"). מיהו צדיק שאינו גמור? צדיק עליו נאמר "וצדיק באמונתו יחיה" – עדיין לא גמור, רק שלם, יש לו אמונה. צדיק גמור הוא אותו צדיק שיש לו בטחון גמור, אז הוא יגמור את הסיפור.

בכל הדורות היו הרבה צדיקים יראים ושלמים – מי שירא ושלם עדיין לא גומר את הענין, לא גומר את הסיפור. הוא משאיר את הגמור לצדיק גמור, לילדים שלו, לנכדים שלו, שאולי הם יגמרו את הענין – אבל הוא לא גומר את הענין בעצמו. צדיק גמור מתגרה בשטן, כי הוא חייב לגמור את הסיפור – מי שהולך לגמור את הסיפור השטן בא מולו חזק, עם כל הכחות שלו. מי שיכול להתמודד

למשיח, "הוא גואל ראשון והוא גואל אחרון"? מה התיקון של משיח לפי זה? "אני בוטח" – בטחון פעיל, גם סביל אבל בעיקר פעיל, "כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל".

רמז מכוון מאד, חלוקת רפח ל"אני מאמין" ו"אני בוטח" – אומר מה היה בגאולה הראשונה ומה צריך להיות העיקר בגאולה האחרונה. העיקר של הגאולה הראשונה הוא "אני מאמין", כבר עברנו זאת, וכעת כדי להביא את המשיח – כמו שהרבי אמר בכ"ח ניסן, לטכס עצה איך מביאים את המשיח בפועל ממש, צריך עשרה עקשנים – עקשנים הם "אני בוטח" בקדושה, "אני אמרתי אלהים אתם". רק אלקים יכול להביא משיח, ואם אני צריך להביא משיח אני צריך להיות אלקים. מה היחס בין אלקים ל"אני הוי'?" "אני בוטח" (אלהים) עם הכולל עולה "אני הוי'" (בוטח עולה 25 ו-הוי' עולה 26).

אמונה שלמה ובטחון גמור

במשפט הזה, הנוסח "אני מאמין באמונה שלמה", שם התואר הוא שלם – התואר של אמונה הוא 'שלמה'. מה הביטוי המקביל של בטחון? בטחון גמור. אין 'בטחון שלם' וגם אין 'אמונה גמורה'. משהו מאד בולט בלשון שהשלמות שייכת לאמונה, "אמונה שלמה", ואילו תכלית הבטחון הוא "בטחון גמור".

אפילו בתניא, בציטוט שהרבי אמר לנו באופן מיוחד לזכור תמיד, "כי בהם ימצא מרגוע נפשו ועצה נכונה לכל דבר הקשה עליו בעבודת ה' ונכון יהיה לבו בטוח בהוי' גומר בעדנו". שם לא כתוב 'בטחון גמור', אבל הבטחון הוא "בטוח בהוי' גומר בעדנו" – רואים שבטחון הולך יחד עם גמור. מה כתוב לגבי כל המצוות? "אין המצוה נקראת אלא על שם גומרה". מכאן רואים שבטחון הוא בסוף, לגמור את הסיפור. עכשיו אנחנו בדור שצריכים לא להאמין אלא לגמור את הסיפור.

בכל אופן, הלשון הוא אמונה שלמה ובטחון גמור – ל-שלם מוסיפים עוד ה-ול-גמר עוד ו. גם סימן שהבטחון זכר יחסי, ה-ו של גמור, והאמונה נקבה יחסית, ה-ה של שלמה. שני השרשים יחד הם **תריג**, אבל עם עוד וזה כבר יהיה 624 – **כד פעמים הוי'**, ב"פ **חדש**, ג"פ **יצחק**, ד"פ **יוסף** – מספר חשוב, כפולה חשובה של שם הוי' ב"ה.

להביא את המלך בבטחון גמור

שוב, רואים שאמונה צריכה להיות שלמה ובטחון צריך להיות גמור, ואז דווקא יש את הכח לגמור את הענין – לעשות לו יתברך דירה בתחתונים ממש. צריך לנקות את הדירה, המלך לא יכנס לדירה מלוכלכת, אבל אחר כך צריך להביא אותו.

כתוב שיש שלשה צדיקים גדולים – רשב"י היה אצל המלך וסיפר מה ראה שם, וזה החזיק מעמד כך וכך דורות עד שלא הספיק לעם; שלחו עוד שליח, את האר"י הקדוש, והוא לא הסתפק בכך שראה את היכל המלך עם המלך אלא גם עשה ציור והביא אותו חזרה איתו, היה חידוש, וחידוש החזיק מעמד כך וכך זמן, אבל גם נגמר, התישן (לשון ישן וגם לשון שינה, "אני ישנה בגלותא"); עם ישראל היה צריך לשלוח שליח שלישי, הבעל שם טוב, והוא לא הסתפק בסיפור מה שראה או בציור מה שהיה שם, אלא הוא מביא את המלך בכבודו בעצמו, "אנא נסיב מלכא". אני לוקח את המלך עצמו, ולא רק לוקח אותו אלא מביא אותו ומראה אותו בעצמו לעם ישראל. לשם כך צריך בטחון גמור. זהו עיקר התיקון של הימים האלה, ימי ספירת העומר – מ"אני מאמין באמונה שלמה" ליאני בוטח בבטחון גמור'.
עד כאן ענין אחד. לחיים לחיים.

עמו, להתגרות בשטן הזה, הוא רק אחד גמור – "בזאת אני בוטח" עד הסוף, יש לו כחות של "גמור", כחות לגמור את הענין בכי טוב. בזה נבין מה שהבית יוסף השתוקק מאד למות על קידוש ה' כמו ר' שלמה מולכו, אך לא זכה לזה, וד"ל.

שלם-גמור – שלמות תריג

שוב, יש לנו שני שרשים חשובים – **שלם** ו-**גמור**. כמה הם שוים יחד? **תריג**. אם כן, בעצם כל התורה כולה הוא **שלם-גמור**. בדרך כלל מחלקים **תריג** ל-**רמח** ו-**שסה** – מה כאן היחס? **רמח** עולה **אברהם**, אבל קודם הוא היה **אברם** – **גמר** – 3 בחזקת 5. מוסבר במאמר אמונה ובטחון שאף על פי שאברהם הוא ראש המאמינים, "והאמן בהוי'", עיקר מדתו הוא בטחון, הוא איש החסד עליו נאמר "והבוטח בה' חסד יסובבנו" – לכן הוא ראוי להיות משיח בעצמו. קודם הוא היה **אברם** בגימטריא **גמר** וכאשר הוא מקבל את ה-ה הוא נעשה **אברהם** שע"ה עולה **גמור**. נמצא ש-**רמח** מתחיל מ-**גמר**, אבל **שסה** – היות שצריך להיות כאן מאוזן – הוא **שלם**, **שסה** ועוד 5. כדי להגיע ל-**רמח** ו-**שסה** צריך כאן את המדה של "גורעין ומוסיפין ודורשין" – לגרוע 5 מכאן ולהוסיף 5 לכאן.

שלם (אמונה שלמה) לפי זה הוא ראש של לאוין. גם נושא שדברנו הרבה, **שסה** ו-**רמח** הם "לא כן עבדי משה". שלם הוא כל הזמן לשלול את הקליפות, את הרע שיש במציאות. שלם הוא לנקות את השטח, כל הזמן מנקים עוד ועוד. בשביל לגמור – בטחון הוא בשביל לגמור את הסיפור – צריך "עשה". לכן עיקר התורה הוא מצוות עשה, שעושות את התיקון בפועל ממש. כל מצוות לא תעשה ("לא") הן רק אמצעי, אבל התכלית היא מצוות עשה ("כן") – לעשות משהו, להמשיך אורות, להביא את הגאולה, להביא את המשיח בפועל ממש. זהו היחס של **שלם-גמור**.

ג. תהלים פט: חסד ואמונה

נוסחת הפרק: חסד הופך אמונה לבטחון

אחר כך מתחיל מיד "חסדי הוי' לעולם אשירה לדר ודר אודיע אמונתך בפיי". רואים כאן קשר בין חסד לאמונה. מה שאנחנו רוצים להסביר, בהמשך למה שדברנו קודם, הוא שהפיכת האמונה לבטחון – אמונה שלמה לבטחון גמור – תלויה במדת החסד. לכן אברהם אבינו אינו רק איש אמונה אלא איש חסד (הערך הממוצע של ארבע תבות **איש אמונה איש חסד** הוא **צדקה**, כרמוז בפסוק המתאר את אמונתו של אברהם אבינו, "**והאמן בהוי' ויחשבה לו צדקה**"), והחסד הופך את האמונה, מעצים את האמונה, שתהיה בטחון.

כל היהודים מאמינים, אנחנו "מאמינים בני מאמינים", אבל כדי להביא משיח צריך בטחון גמור, ולשם כך צריך להוסיף מרכיב – יש כאן רצפט, שבנוסף לאמונה הטבעית שלנו צריך להוסיף הרבה חסד, להיטיב, כמו "טבע הטוב להיטיב", עם הבריות. מה כתוב? "והבוטח בהוי' חסד יסובבנו" – פסוק שהבעל שם טוב מאד אהב לדרוש. שוב, בפרק הזה יש הרבה חיבור – שאין כמותו בשום מקום אחר בתנ"ך – בין חסד לאמונה, וממילא הופך את האמונה לבטחון (אף שהמלה בטחון לא מופיעה כאן אבל היא התעצמות האמונה כנ"ל). זו הפעולה של "משכיל לאיתן האזרחי".

נתחיל בכמה רמזים: אמרנו שצריך לצרף את האמונה לחסד – ללמוד מהקב"ה. **אמונה-חסד** (נוטריקון **אחד**, "**אחד** היה אברהם" "**כי אחד** קראתיו") עולה 174 (13, **אחד**, ועוד 161, שם **קסא**, 7 פעמים 23), הממוצע הוא 87, בגימטריא "**אני הוי'**". "**אני הוי'**" הוא גם "**אני מאמין**" וגם "**אני בוטח**" – "**אני הוי'**" היינו זקיפת הברית, חלק המילוי של יוסף. יוסף מקבל מאברהם אבינו. שוב, "**אני הוי'**" הוא ממוצע **חסד-אמונה**. מה ה'כנף' (המרחק לכל צד מהממוצע)? **חסד** ועוד **י-ה** עולה "**אני הוי'**", ו"**אני הוי'**" ועוד **י-ה** עולה **אמונה**.

"משכיל לאיתן האזרחי"

כעת להביא כמה שיותר תהלים שיש בבית. נפתח בתהלים פט – מהפרקים הגדולים בספר תהלים, נג פסוקים. הפרק מתחיל בפסוק שנדרש הרבה בחסידות – יש מאמר מאדמו"ר הזקן ובשם הבעל שם טוב – "משכיל לאיתן האזרחי", האיתן שבנשמה, "**והאתנים** מוסדי ארץ", **התנאים**. אותיות **איתן** משמשות לעתיד לבוא והן הכח לבטוח בבטחון גמור. דורשים את הפסוק על אברהם – ראש כל המאמינים, אבל הוא "איתן" שענינו בטחון.

נסתכל בתוך הפרק ונספור כמה הופעות של אמונה (הכוללת בטחון) יש בו. מה שמיוחד בו הוא הקשר בין המלים חסד ואמונה – שני דברים שמאפיינים את אברהם אבינו, איש החסד, "חסד לאברהם", ואיש אמונה. אמרנו שהרבה פעמים בתנ"ך אמונה כוללת גם בטחון – תכלית האמונה היא להגיע לבטחון.

משכיל היינו כח המשכיל שבנפש – גבורה דעתיק שמתלבשת במו"ס דאריך. משם כל ההברקות, ה"ברק המבריק על השכל", השכל הגלוי, החכמה גלויה – המקור הוא המשכיל. שוב, **איתן** הן אותיות המשמשות לעתיד לבוא, כמו שאדמו"ר הזקן כותב לקראת סוף ספר התניא על "וצדקה כנחל איתן". המשכיל הוא "איתן האזרחי" – תמיד היה, הוא אזרח, לא גר, אבל הוא לשון עתיד, אני אזרח, אזרחי, אני עתיד להזריח באור עצמי לעתיד לבוא. כך כתוב בחג הסוכות (בחנינת עולם הבא, שאחר ימות המשיח ותחית המתים, כמו שנתבאר לאחרונה על סוד שלש רגלים) "כל האזרח בישראל".

"שלשה דברים" בפירושי הרמב"ם –

מושכל-מורגש-מוטבע

נסתכל רק בפירוש אחד, פירוש הרמב"ם, ונראה איך הוא מסביר זאת. הוא מסביר את שניהם באותו ענין. נתחיל מהשני – "על שלשה דברים העולם קיים [עומד] על הדין ועל האמת ועל השלום". הפסוק אומר בסדר אחר, "שנאמר 'אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם'" – קודם אמת, אחר כך משפט-דין ובסוף שלום. בשניהם השלום בסוף, אבל בלשון המשנה דין קודם לאמת ובלשון הפסוק אמת קודם למשפט.

איך הרמב"ם אומר? חידוש של הרמב"ם בשתי המשניות ובעוד מקומות. כשיש "שלשה דברים" – משהו שכיח בחז"ל – אני בדרך כלל חושב שהם שלשה קוים, ימין-שמאל-אמצע, שבלב היינו חג"ת. כמו "שלשה מי יודע? שלשה אני יודע – שלשה אבות", חסד-דין-רחמים, ר"ת **חדר**. כשאני שומע "שלשה דברים" אני מיד מצייר שהם חסד-דין-רחמים. והנה, לרמב"ם יש ראש אחר, יותר מפותח על פי קבלה. הוא לא משתמש בביטויים, אבל אומר שכל פעם "שלשה דברים" הם מוטבע-מורגש-מושכל, שבלשון האריז"ל היינו פרצוף נה"י, פרצוף העיבור; פרצוף חג"ת, פרצוף היניקה; פרצוף חב"ד, פרצוף המוחין. כך הוא מפרש.

בטחון – בטחון גמור. יש את הפשט – הבעל שם טוב אמר שכמו שאתה מאמין בה' צריך להאמין בכל יהודי – אז אני מאמין ביהודי ואני גומל איתו חסד. זה מטפח אצלי בטחון, נותן לי יותר ויותר בטחון. "מצוה גוררת מצוה" – כל חסד שאני עושה נותן לי כח לעשות עוד חסד, בסוד "ויסע אברם הלך ונסוע הנגבה", מחסד לחסד עד אין סוף (יש בפרק פט ח פעמים חסד וכן ח פעמים עולם – "עולם חסד [יבנה]", היינו שמספר ההופעות של עולם ומספר ההופעות של חסד זהה. ח הוא מעל לטבע, "הלך ונסוע הנגבה" עד אין סוף כנ"ל, והוא ביחס ל-ז, ז"ת, כמו יא ביחס ל-י, י"ס, "חד ולא בקשבן" כנ"ל), ביתר שאת ויתר עז. עשית הרבה חסד בעולם, לתקן את העולם, באה ממת הבטחון הפעיל.

ד. "על שלשה דברים" (בפירושי הרמב"ם)

"על שלשה דברים העולם עומד" בתחלת

וסיום פרק א

צריך להבין את הענין קצת יותר טוב, על פי מה שלמדנו בשבת בפרק א בפרקי אבות. אחרי המשנה הראשונה אומר שמעון הצדיק "על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים". ידוע הרמז הבולט, ש-**תורה** שוה בדיוק **גמילות חסדים** – 611. באמצע יש עבודה. יש קושיא ידועה, שהרבה שואלים – המשנה האחרונה של פרק א, שקראנו בשבת, גם היא "על שלשה דברים". בנוסח אצלנו כתוב "על שלשה דברים העולם קיים", מאמר של רבן שמעון בן גמליאל, אבל בפרקי אבות בגמרא כתוב בשניהם "העולם עומד". אפילו בנוסח שלנו, עומד וקיים, צריך להבין את ההבדל בין עומד לקיים ולמה השמעון הראשון אומר שהשלשה הם "תורה, עבודה וגמילות חסדים" והשמעון השני אומר שהשלשה הם "על האמת ועל הדין ועל השלום".

אמת – מוחין; שלום – תיקון המדות; דין –

הנהגת המדינה

איך הוא מפרש את המשנה האחרונה של פרק א? הוא אומר ש"דין" היינו הנהגת המדינה – הנהגת המדינה היא נה"י, הנהגה, כאשר המדינה עצמה היא מלכות. הוא לא אומר שדין הוא גבורה – אבל קשור. אם הנהגת המדינה היא להנהיג את המדינה, המלכות – דבר שאנחנו זקוקים לו – הרי בנין המלכות היא מהגבורות. הראשון-העיקרי במשנה האחרונה היא דין – למה רבן שמעון בן גמליאל מתחיל בדין? הוא נשיא, מנהיג, מלך, ואצלו הדבר הראשון הוא דין – 'חוק וסדר' (law and order).

אמת הוא מושכל, חב"ד. מהו שלום? הוא כותב ששלום הוא תיקון מדות. לפי רבינו סעדיה גאון ה' ברא אותנו עלי ארץ כדי לתקן את המדות. תיקון מדות הוא כמו בספירת העומר, שכולה תיקון מדות. תיקון מדות הוא המשכת מוחין במדות – קודם צריך מוחין, אבל צריך להמשיך אותם במדות. כמו לחיים ולברכה – לב-רכה, לרכך את המדות. המדות הן "שבע כפולות" – או שמדה היא דגש או רפה, או קשוחה או רפה. צריך לתקן את המדות שתהיינה רפויים (היינו לרפאות את המדות – "אני הוי' רפאך"). תיקון המדות הוא שלום – "שלום בעצמי", כמו שרבי נחמן אומר. הוא לא אומר ששלום הוא תיקון המדינה, שלום בעולם, אלא תיקון מדות. דין הוא הנהגת המדינה ואמת היא מוחין.

אם התנא אומר "על הדין ועל האמת ועל השלום" צריך להתחיל מנה"י – חוק אחד וסדר בחברה, "הוי מתפלל בשלומה של מלכות" (קשור לדין, כי "בנין המלכות מהגבורות", אך הרמב"ם לא מדגיש זאת – רק אומר שדין הוא הנהגת המדינה). אחר כך צריך אמת – אקדמיה. כמו סדר התיקון שלנו כאן – קודם לתקן את המדינה, אחר כך לתקן את האקדמיה. אחר כך תתקן את עצמך – תקון מדות. תסתכלו ברמב"ם, ככה יוצא מהפירוש שלו. אבל הפסוק לא אומר ככה, אלא אמת-משפט-שלום – קופץ מחב"ד לנה"י ושוב בסוף החג"ת.

תורה – מוחין; גמילות חסדים – תיקון מדות;

עבודה – מצוות מעשיות

מה לגבי המשנה הראשונה, של שמעון הצדיק? איך מפרש אותה הרמב"ם? אצל שמעון הצדיק כתוב "על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים". תורה היא אמת, "אין אמת אלא תורה" – הוא מתחיל באמת, כמו הפסוק "אמת ומשפט שלום". מה אפשר ללמוד רק מהפרט הזה? שדורות ראשונים – שמעון הצדיק משירי כנסת הגדולה – מתחילים מחב"ד אבל דורות האחרונים, כמו רשב"ג, מתחילים מהנהגת המדינה. הפסוק עצמו הוא כמו דורות הראשונים, מתחיל באמת, מחב"ד.

מהי עבודה לפי הרמב"ם? חידוש גמור. הרי אנחנו מפרשים על עבודת הקרבנות, על תפלה (שבמקום קרבנות; התפלה היא עבודה שבלב). איך מפרשים גמילות חסדים בחב"ד? אומרים

⁷ וזה לשונו:

⁷ וזה לשונו בפירוש המשנה:

אמר שבחכמה והיא התורה, ובמעלות המדות והם גמילות חסדים, ובשמירת מצות התורה הם הקרבנות, תהיה התמדת תיקון העולם וסידור מציאותו על הדרך השלם.

הדין, הוא הנהגת המדינה ביושר, וכבר ביארנו בפרק הד' שהאמת הוא המעלות השכליות והשלום הוא מעלות המדות, וכשימצא אלו השלשה יהיה המציאות בשלימות שאפשר לו בלא ספק.

האחרונה מתחילה מדין, המעשה, והחידוש שם שמדובר בכלל – רבן שמעון בן גמליאל הוא נשיא, מנהיג כנ"ל. לכן הוא גם משנה את הסדר – לא מתחיל משכל אלא ממעשה – וגם אומר ש'דין' לא אומר שקודם אהיה בסדר אלא שקודם אתאמץ לתקן את המדינה, הנהגת המדינה. כלומר, צריך לראות את כל המשנה האחרונה כתרגום המשנה הראשונה לצרכי צבור. בדיוק מתאים. עד כאן.

אמונה במוחין וחסד במדות מולידים בטחון

מעשי

מה נוגע לנו? אומר שצירוף החסד לאמונה כדי להגיע ממנה לבטחון היינו צירוף כללות תיקון המדות – חסד. דבר פשוט, כל הספירה מתחילה מחסד שבחסד – הכל הולך אחר הפתיחה. עיקר השלום, גמילות חסדים, תיקון המדות – הוא דווקא המורגש שבנפש. מהי אמונה? או שהיא מוטבע – יש לי אותה בטבע, ואמונה היא גם התנהגות – אבל שרש השראת האמונה הוא במח ימין. דברנו לפני כמה שיעורים על אמונה וחקירה – אמונה היא מח ימין וחקירה מח שמאל. אמונה היא שכל – כמו בתניא שהיא חכמה – לא אינטליגנציה אלא שכל אלקי. לפי זה אמונה היא מח ימין, למטה ממנו במורגש יש חסד, ולמטה משניהם בקו ימין יש נצח-בטחון. אם אני עובר מאמונה לחסד, מוסיף לאמונה חסד, אני מקבל בטחון – בדיוק מה שאני צריך לקבל בשביל לקדם את הגאולה. נגנו "הללו את הוי" (השני).

שצדקה כוללת את כל המצוות המעשיות, כמו שכתוב בתניא. הרמב"ם אומר שהמלה "עבודה" כוללת את כל המצוות המעשיות – קרבנות הן דוגמה. עוד פעם, עבודה אינה "עבודה שבלב" אצל הרמב"ם – "עבודה" פירושה להיות עבד של המלך, מי שמקיים את מצוות המלך. לכן הוא אומר שעבודה היא קיום כל המצוות המעשיות. מה זה – חב"ד, חג"ת או נה"י? נה"י, מעשה, "המעשה הוא העיקר".

מהי גמילות חסדים? לשם כך הגענו לכל זה. הוא אומר שגמילות חסדים היא תיקון המדות, כמו שלום במשנה האחרונה. לא כללות כל המצוות, לא מצוות בכלל אלא מדות. ווארט מאד יפה, חידוש של הרמב"ם – שגמילות חסדים אינה מעשה אלא מדה. [כמו שמסביר גם ביד החזקה]. כן.

המשנה הראשונה לפרט והאחרונה תרגומה

לצבור

עוד פעם, בשתי המשניות של "על שלשה דברים העולם עומד" הוא מסביר שיש מוחין, מעשה ותיקון מדות. תמיד תיקון המדות הוא בסוף – רק זה שוה בשתי המשניות. במשנה הראשונה תקון מדות היינו גמילות חסדים ובמשנה האחרונה שלום – תיקון מדות הוא מה שעושים כעת, בימי ספירת העומר. מוחין במשנה הראשונה נקראים תורה ובמשנה האחרונה אמת. מעשה במשנה הראשונה נקרא עבודה, קיום מצוות מעשיות, ובמשנה האחרונה נקרא דין.

למה צריך לומר אותו דבר פעמיים? יש ודאי חידוש. על פי פשוט, במשנה הראשונה כל העולם עומד על תורה, עבודה וגמילות חסדים – אבל מי מקיים אותם? הפרט. כל יהודי צריך ללמוד תורה, לקיים מצוות ולתקן את המדות שלו. המשנה

¹ ראה סעודת פורים ש"ז.

ה. המתקת-רפואת כל ממדי המציאות

"אני הוי" בנביאים והריכוז ביחזקאל

אמרנו שבתורה יש 80 פעמים "אני הוי". כמה יש בנ"ך? עוד 120. בתורה יש ב"פ 40 ובנ"ך עוד ג"פ 40 – סה"כ 200. כל ה-120 בנביאים – אין בכלל "אני הוי" בכתובים. גם פלא. רק מה? יש פסוק אחד שאם פותחים את התקליטור ולא שמים לב אפשר לחשוב שגם הוא "אני הוי" – דוד המלך אומר בדה"י "מי אני הוי' אלהים". זו הפעם היחידה בכתובים – רק סימן שצריך לשים לב כאשר פותחים את התקליטור ומחפשים ביטוי...

כמו שאמרנו, ב-80 פעמים בתורה הפלא שהריכוז הגדול בחומש ויקרא ובתוכו בפרשת קדושים, עוד יותר פלאי בנביאים – 87 פעם, כמנין "אני הוי" (!), בספר יחזקאל. יש נביא אחד שהכי אוהב את הביטוי "אני הוי". שוב, מתוך 120 פעמים בכל הנ"ך 87 – "אני הוי" – פעמים "אני הוי" הם בספר יחזקאל. פלאי פלאים. יחזקאל כל הזמן שומע מאת ה' יתברך "אני הוי". איך ה' מכנה אותו? "בן אדם". כנראה שזה זוג – "אני הוי" ו"בן אדם". משהו יחודי לגמרי – אין עוד אחד שה' קורא לו "בן אדם" חוץ מיחזקאל. ה' קורא ליחזקאל "בן אדם" והוא אומר על ה' "אני הוי". צריך להתבונן, מה הקשר בין "בן אדם" ל"אני הוי". בשביל הגילוי של "אני הוי", הגילוי של חדש אייר, צריך להיות "בן אדם" – כדי להיות בן אדם, להיות מענטש, צריך לתקן את המדות. אם תהיה בן אדם תזכה לגילוי של אני הוי' (אם נמלא שם הוי' ב"ה במילוי בן, מתאים ל"אני" וגם ל"בן [אדם]), אזי הערך הממוצע של מילויי ארבע התבות "אני הוי" "בן אדם" יעלה 358, משיח (!).

איר, אמונה ובטחון בעולם-שנה-בנפש

נחזור ל"אני הוי' רפאך" ונסיים – אמרנו שראשי התבות של "אני הוי' רפאך" הם איר ושאר

האותיות שוות אמונה-בטחון. איר הוא בממד הזמן, חלק מהשנה, אחד מ-יב החדשים של השנה. אם איר הוא "אני הוי' רפאך" בזמן צריך לומר שיש "אני הוי' רפאך" גם בעולם וגם בנפש, כי יש עולם-שנה-נפש. אם התכלית היא רפואה, שהיא המתקה – להמתיק את המציאות – צריך להמתיק אותה בכל הממדים, לא רק בזמן. מאד יפה שיש חדש מסוגל להמתקת המציאות, רפואה טבעית מאת ה' יתברך, אבל כנראה שהמילוי – אמצעי וסופי תיבות – אמונה-בטחון רומז שאחד משניהם הוא המתקה בנפש ואחד בעולם. זהו עוד פרק ב"אמונה ובטחון". אז יהיו לנו עולם-שנה-נפש בביטוי "אני הוי' רפאך" – איר בשנה, עולם או אמונה או בטחון ונפש או אמונה או בטחון.

אם נחזור לפסוקים בפרק פט – תסתכלו – תראו שם שאמונה וחסד ועולם הולכים יחד, גם בפסוק הראשון וגם בשני וגם באחרון (ובעוד פסוקים שם, וכנ"ל שיש יא אמונה, ח חסד ו-ח עולם בפרק), "ברוך הוי' לעולם אמן ואמן" (אף ששם "לעולם" הוא זמן הוא משקף – נעוץ סופן בתחלתן – את אותו עולם שכתוב בתחלת הפרק, "עולם חסד יבנה", ששם, לפי רוב המפרשים, הוא לשון עולם ממש, כמו בלשון חז"ל, יוצא מן הכלל ביחס לשאר "עולם" בתנ"ך, כמבואר במ"א).

אמונה-עולם ובטחון-נפש – סוד אברהם

ושרה

כמה שוה יחד עולם-אמונה? רמז יפהפה. אנחנו רוצים להוסיף כעת שאמונה היא תיקון ממד העולם – "לתקן עולם במלכות שדי". איך אני, היהודי, מתקן את העולם? מאמין בה'. אמונה-עולם שוה 248, אברהם – יפה (כמו ש-ששה, 365, יוצא מחיבור 196, 14 ברבוע, ועוד 169, 13 ברבוע, כך, בהמשך חיבורי מספרי משולשים-רבועים-השראה וכו' יוצא 248 מחיבור 102, אמונה, ו-146, עולם, ואכמ"ל). עוד פעם, יש לנו

לנפש היהודי יש כח לקבוע מציאות, לשנות את המציאות, להמתיק את המציאות. לכן בטחון שייך לנפש – הוא תכלית ממד הנפש, מה שיש לכל אחד נפש.

אבל העולם הגדול מתהווה בכל יום ובכל רגע תמיד יש מאין ואפס המוחלט מכח האמונה. יש את האמונה מצד היחידה – אמונה ש"אין עוד מלבדו", אמונה ביחיד שלפני הצמצום – ויש אמונה של החיה שבנפש, אמונה בהתהוות העולם בכל רגע תמיד. מה היום של האמונה בשבוע? שבת. איך מסביר השפת אמת, מה שאנחנו תמיד מזכירים בשמו את ענין שלש המצוות שרצו היונים לבטל? מילה בנפש, ראש חדש בשנה (זמן) ושבת בעולם. אפילו ששבת היא גם זמן – עולם גם לשון זמן (במקרא, כנ"ל) – הרי היא עדות על בריאת העולם, שה' ברא את העולם בששה ימים. לא משנה אם הוא ברא בששה ימים או בעשרה ימים – עיקר השבת הוא עדות שה' ברא את העולם. כתוב "צדיק באמונתו יחיה" – **באמונות**, אמונה של חיה ואמונה של יחידה, כמבורא. אמונה של חיה היא אמונה בהתהוות העולם יש מאין בכל רגע ואמונה של יחידה היא נבדלת מהמציאות לגמרי, אמונה ב"אין עוד מלבדו".

"אני הוי' רפאך" – המתקת עולם-שנה-נפש

אם כן, הרווחנו עוד משהו, שבביטוי "אני הוי' רפאך" יש עולם-שנה-נפש – המתקת המציאות בכל שלשת ממדי המציאות. הרמז הפשוט הוא **איר**, המתקת המציאות בחדש הזה – סגולה מיוחדת של חדש זה – אבל בתוכו יש **אמונה-בטחון**, אמונה היא המתקת העולם ובטחון המתקת הנפש.

מי שמגלה את האמונה בהתחדשות הבריאה הוא אברהם אבינו ומי שנותנת לו בטחון היא שרה. "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה" – היא

עולם-שנה-נפש. כעת הווארט שאמונה ובטחון צריכים להיות כנגד עולם ונפש – אחד עולם והשני נפש.

אנחנו אומרים שאמונה היא כנגד עולם, **אמונה-עולם** עולה **אברהם**. מה יוצא מכאן? צריך להסביר, אבל קודם רק נעשה את הרמז, שנותן געשמאק להסביר, אם יוצא משהו נחמד. **נפש-בטחון** עולה **שרה**, זוג מן השמים, אי אפשר להתכחש לרמז זה (מי שמתפעל באמת מרמזי-שעשועי תורה).

מכאן למדנו הרבה דברים. הייתי חושב לכאורה הפוך, שהאשה היא האמונה והגבר הוא הבטחון. אבל הפסוק אומר "בטח בה לב בעלה", "בזאת אני בוטח" – הבטחון בה ממנה. בתחלת פרשת אחרי מות כתובות הלכות יום כיפור, "וכפר בעדו ובעד ביתו", אם אינו נשוי לא יכול לכפר – למה? כהן גדול שלא נשוי ודאי מאמין ש"עצומו של יום מכפר", אבל בתיאוריה. כדי לבטוח ש"עצומו של יום מכפר", בלי בטחון שככה באמת, אינך יכול להיות כהן גדול – אתה צריך להיות נשוי. גם ווארט שכתוב אצלנו, שהאשה נותנת בטחון בדבר. איך אני יודע שבטחון שייך דווקא לבנות? פסוק מפורש וגמרא מפורשת במסכת ברכות – "גדולה הבטחה שנאמרה לנשים יותר מאנשים, שנאמר 'בנות בטחות האזנה אמרת'". "גדולה הבטחה", לשון בטחון, "שנאמרה בנשים יותר מאנשים".

הבטחון – תכלית הנפש; התהוות העולם –

מכח האמונה

למה נפש הוא בטחון ועולם הוא אמונה? קודם כל, למה בטחון שייך לנפש? בטחון הוא יותר חזק. מה פירוש המלה נפש? רש"י כותב רצון. מה תכלית הבטחון? מי שזוכר במאמר "אמונה ובטחון" תכלית הבטחון היא "קביעה רצונית" – כח הרצון לקבוע את המציאות. זו תכלית הנפש.

לטבול – תשלח מישהו אחר לטבול עבורך עם כוונה זו.

[יוסף הוא איש הבטחון.] ה' תבע ממנו בטחון יותר מאביו. בכל אופן, מלחמת המלכים – יחיד מול רבים – הוא בטחון מופרז לגמרי, בטחון של אברהם אבינו. [אבל יוסף יותר איש מעשה.] אלה גנים של בטחון, הוא מצטיין בבטחון אבל אלה גנים שקבל מאברהם. נגנו "יעלה".

סגולות פרט פט

פרק פט בתהלים הוא סגולה לטף – סגולה לילדים, שיהיו הרבה טף בבית. ידוע שבסדרת חתך זהב, סדרת האהבה, המספר הכי חשוב הוא 89 – מצטרף לכך שהפסוק האחרון הוא 618, מספר היחס של חתך זהב.

כמה שוה טף במילוי (טית פא)? "פרו ורבו" – ראייה, סגולה. מי שצריך להוושע בילדים, בטף – גם בהולדת טף וגם בחנוך טף – שיאמר פרק פט בתהלים. עיקר האמונה הוא להרות, גם האמונה וגם הבטחון. גם עיקר החינוך הוא אמונה ובטחון. זה פרק טף.

כמה שוה טף ועוד איר (ר"ת "אני הוי' רפאך")? טף ועוד יא (פעמים אמונה) עולה 100, טף ועוד איר עולה 300 ועוד 500 כבר עולה 900, ל ברבוע, שלמות, סוד הלב היהודי. בכל אופן, אלה סגולות של המלה טף, פט. הכל בתוך הטף, בתוך פט.

חמשה סוגי דבור

פט היינו "פיטטיא דאורייתא טבין" – קצת קיימנו את זה... קשור גם למה שקראנו בפרשת מצורע – צריך להביא צפור, שהיא מפטפטת, לתקן את הדבור. דברנו על פירוש הרמב"ם על פרקי אבות – תסתכלו בסוף פרק א (כביאור משנה יז – "וכל המרבה דברים מביא חטא"), הפרק

נותנת לך בטחון, תעשה מה שהיא אומרת. למה אתה אומר "לו ישמעאל יחיה לפניך"? כי לאברהם אין בטחון – אין לו בטחון מי יהיה פה הירוש האמתית, הוא משחק. גם "התהלך לפני והיה תמים", מתחיל להוביל קדימה, ובכל אופן אומר "לו ישמעאל יחיה לפניך" – הוא מאמין, אין לו בטחון. מי אומרת "גרש את האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק"? שרה – יש לה בטחון גמור שעם בני יצחק לא יירש מישהו אחר. "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה" – הוא צריך לקבל זאת, ובאמת מקבל. מכח החסד שהוא עושה כל החיים הוא זוכה לקבל את הבטחון משרה אשתו – זכותה תגן עלינו ועל כל ישראל.

לחיים לחיים. שנזכה, היום הוא "אני הוי' רפאך" – שנזכה לכלל ולפרט, שתהיה רפואה שלמה לכולם, שלעם ישראל תהיה רפואה שלמה, החל מרפואה לראש, של כולם, של כולנו, ואז נזכה לביאת משיח צדקנו ומיד ממש.

כוונת הטבילה בימי הספירה

נסיים בווארט שאנחנו אוהבים לספר: פעם אחת רבי אברהם המלאך, שהמגיד עשה אותו חברותא עם אדמו"ר הזקן, היה חולה על הרגלים ולא היה יכול ללכת לטבול למקוה. אז הוא בקש מאדמו"ר הזקן – חידוש – שילך לטבול במקומו למקוה, ושיכוון ביאת משיח, כי הימים האלה, ימי הספירה בהם היה, מסוגלים לביאת משיח. גילה לו סוד זה – שהימים של הספירה מסוגלים לביאת משיח, ולשם כך צריך לטבול עם כוונה זו.

גם כוונה לכולם, כשהולכים למקוה בימי הספירה צריך לכוון משיח. כמו שבכוסות בסעודת משיח צריך לכוון – לעיכובא – ביאת משיח, כך בכל הטבילות בימים אלה, כנראה גם לעיכובא. זו כוונה מרבי אברהם המלאך – בשם הבעש"ט או בשם אביו המגיד – לאדמו"ר הזקן. אם אינך יכול

סיום וסגולות אכילת הלשון

כולם מזומנים מחר לטבריה, ליארצייט של רבי מענדלע ויטבסקער, וגם נכנס ל-ב' אייר, יום ההולדת של הרבי המהר"ש. מי שרוצה לקיים סעודת ר"ח מחר שיבוא לטבריה בחמש וחצי. [הגישו לשון. בתחלה הרב אמר למישהו ש'וציא אותו ידי חובה' ואחר כך אמר שנזכה את הנשים הצדקניות שהכינו, טעם בעצמו ועודד את כולם לטעום מהלשון.]

לפני חדש דברנו על כך שהרבי אכל לשון בליל שבת – אז הנשים הצדקניות הכינו. [מזל שור.] כנראה הכינו את הלשון מהר אחרי שדברנו על חמשה סוגי דבור, חמשה לשונות.

זו סגולה להתקשרות – התקשרות לרבי. הרבי אמר שהתקשרות היינו ללמוד מה שאני לומד – ואני לומד את החסידות של הרבי המהר"ש – אז כל שכן לאכול מה שאני אוכל... שכולם יזכרו שהם בשריים. לחיים לחיים, שנזכה ללשון לימודים.

נגנו שלש תנועות.

שיהיו הרבה ילדים – גם בבית הזה, שיהיו הרבה ראובן, שיקראו על שם ראובן ע"ה, הרבה נכדים שכדי לראותם ולקבל נחת מהם בטח יקום לתחיה, "כחי וראשית אוני", בזכות פרק טף, פט. אפשר לומר קדיש. שיר המעלות.

שלמדנו בשבת, יש לו אריכות, ממש חיבור שלם, על חמשה סוגי דיבור.

אחד מהם נקרא "דבור נמאס", כל מיני דברים בטלים – לא אסור אבל נמאס. יש דבור שהוא מצוה, יש דבור שהוא איסור, יש דבור שהוא נמאס, יש דבור שהוא אהוב ויש דבור מותר. אחד הדברים היפים ברמב"ם. יש חמשה סוגי דבור (סוד ה גבורות הבונות את המלכות, הדבור): מצוה – כמו ק"ש ודברי תורה; אסור – לשה"ר וכל הדבורים האסורים, עדות שקר וכו'; נמאס – כל מיני דברים בטלים, לדבר על מלכים, על חדשות, כל מי שקורא עיתון ומדבר על מה שקורא בעיתון נקרא דיבור נמאס; אהוב – שמשבחים את הצדיקים, סיפורי צדיקים; מותר – אדם צריך לדבר בשביל הפרנסה. הוא ממצט, אבל בשביל להתפרנס צריך לדבר – זהו דיבור מותר. נושא יפה. לעניננו, שלא יהיו דבורים נמאסים, מאוסים. לחיים לחיים.

[כל העיתונים אסור ורק מעריב מותר?] לחיים לחיים. עוד מעט הולכים להתפלל תפלת מעריב – כנראה שמצוה. פעם היה רשות והיום כבר חובה – חייבים להתפלל מעריב. לחיים לחיים.

כ"ז תשרי ע"ח - כפר חב"ד רמ"ח אותיות

אותיות קמב-קמד

לא מ-לו צדיקים אלא יותר מהם. היות שרצו להחרים את משה רבינו הוא בא בתור עני. בכמה מקומות בתנ"ך "עניים" ו"עניים" מתחלפים בכתוב וקרי. משה רבינו הוא "ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה", לכן הוא בא בדמות עני.

קודם משה רבינו אמר על עצמו שאינו חייב, ש"משה אמת ותורתו אמת". בדיקנא קדישא תיקון "ואמת" הוא התיקון השביעי, החביב, כמו שמשה רבינו הוא השביעי (לאברהם), והוא מקום הפנוי מהשערות – אור הפנים של הדיקנא. שערות הן צמצומים. כתוב בזהר ששערות הדיקנא, יחסית לשערות הראש, הן קשות – יש בהן גבורות, אך נועדו לכפות את הגבורות. כאן הוא המשך שערות מאד קשות, לאו דווקא מהראש אלא "יגדלו עליך", מכל מקום בגוף ("כל ספריך" כן משמע שערות הראש, אבל בחז"ל תספורת היא גם בזקן). בכלל, המלה 'ספרי' קשורה לספר התורה של משה.

כח ההמתקה הבא מהגבורות

עצם הדבר שהבעל שם טוב אומר שיכול לגדל את השערות ולא להסירם הוא כמו שכתוב בגמרא – לגבי רבי חנינא בן דוסא ועוד – שיותר קשה לבטל את הנס מאשר לעשות את הנס. לחולל את הנס בא ממוחא סתימאה – בה מלובשת גבורה דעתיק – אך לבטל את הנס בא מרדל"א. שערות

א. אות קמב: סוד נשירת השערות

קמב. מלך גזר לגרש כל היהודים ממלדינתו, והי' (והיו היהודים) בצרה גדולה והפרנס חודש חשב להחרים משרע"ה [משה רבינו עליו השלום]. שכל צרות ישראל מהתורה שכשאינם שומרים התומ"צ נענשים לזה מוכרח משרע"ה להושיעם והתאספו בהמנין וחשבו על החרם ר"ל, ובא לשם עני א' וא"ל אל תעשו החרם משרע"ה אינו חייב בזה משה אמת ותורתו אמת ויבטיחם שיושיעם ונתבטל האסיפה.

ובא למלך וא"ל שמעתי שתהפוך לגרש היהודים אינני ירא ממך. ובאם תגרשום יגדלו עליך שערות ארוכות וקשות שכל ספריך לא יוכלו לספרם. ותומ"י [ותכף ומיד] גדלו שערות כנ"ל ויקראו הספרים והי' כדבר העני. ואמר אם תתן כתב שלא תגרש היהודים אסיר ממך השערות. ויתן לו כתב ויהתום בטבעת המלך ומיד נפלו. וסיפרו להבעש"ט ואמר: לגדל שערות גם יכולתי, ולהסירם לא יכולתי.

ר"א מ"ץ דזעמבין א' לרש"ג שמוזה משמע² שהבעש"ט לא הי' מהל' ותמוה.

העני – "האיש משה ענו מאד"

קודם כל נתרץ את הסוף: יתכן שאותו עני אינו מה-לו, אלא משה רבינו עצמו ("הוא גואל ראשון והוא גואל אחרון", משה-משיח) שירד לעוה"ז –

¹ ראה ישעיה לב, ז. תהלים ט, יג ו-יט; שם י, יב; משלי ג,

לד; שם יד, כא; שם טז, יט.

² ח"ג קלא, ב.

³ נרשם על ידי איתאל גלעד. לא מוגה.

⁴ על אודותיו – ראה אותיות קכח, קל, קסז, קצב.

שם ה' היה צריך לומר לו "בא אל פרעה" כפי שכתב רש"י בפסוק "והשפם הם ממוחא סתימאה".

מענין מי היה פרנס החדש, אולי קרח... משה רבינו הוא משרש הבל וקרח משרש קין, ולעתיד לבוא יש מעלה בשרש קין על שרש הבל. הבעל שם טוב הוא גם משרש הבל, הוא "אתפשטותא דמשה בכל דרא" וכל ענינו חסד-חסידות. כדי לבטל את השערות צריך להיות קין, ספר יותר מכל הספרים. אצל אותו עני – גם אם הוא משה – יש לו איזה ניצוץ של התכללות קין (כמו לעתיד לבוא, כאשר קרח יתוקן) ומכחו יכול להוריד את השערות. והיינו מה שמלך המשיח (הוא גולא אחרון) מיוחס לדוד המלך, אדמוני, משרש קין. כלומר, במלך המשיח (משיח בן דוד) יש התכללות של שני השרשים, קין והבל.

היהודים על דרך תיקוני דיקנא

הנוכחות של היהודים בכל מדינה היא מקור השפע למדינה. ידוע שכל מלך שגירש את היהודים מהמדינה גרם סבל לעם שלו, כי היהודים הם מקור השפע. אמנם בחו"ל השפע נמשך דרך השרים של אומות העולם, אבל היהודים עושים את הויסות והמינון בצורה נכונה – כמו שערות רכות. היהודים לגבי המדינה והמלך הם כמו שערות מתוקנות, תיקוני דיקנא. ברגע שמגרשים את היהודים מקלקלים את השערות, את ההשפעה, ומי שמסמל את המדינה הוא המלך.

ועוד, קרח חלק על משה משום תגלחת הלויים, שעשאו כדלעת. סימן שלמשה יש כח מיוחד לגלח שערות, דינים קשים, גם של הלויים (שמהגבורות) וגם של מלך הגוים, שכולו גבורות קשות. לעתיד לבוא יתקיים "ביום ההוא יגלח אדני בתער השכירה בעברי נהר במלך אשר את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה", ומבואר בחסידות דהיינו ביטול והעברת הכפירה והאפיקורסות מן העולם, "ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ". לפי מה שלמדנו ב'דער פרומער' וארא – בהגהות הצמח-צדק בסוף – על ההבדל בין ימין לשמאל בהמתקת הדינים, יש מה שממתיק מכאן ולהבא אבל כדי להפוך גם למפרע צריך כח המתקה אדיר שבא מהשמאל, והוא עיקר השמחה. עיקר הראיה שהעני הוא משה, שהולך למלך ואומר 'איני פוחד ממך' – כמו "בא אל פרעה".

ב. אות קמג: אותי לא יטעו

את משיח בן דוד אי אפשר להטעות

קמג. אדמו"ר ר' אשר מסמאלין [כפי שראינו בכמה אותיות, מכבדים כאן את כל האדמו"רים]. א' שלא יכנס לג"ע עד שיביא משיח לעולם. ואמר אותי לא יטעו כמו שהמעו לב' גוטע אידן. ר"א קארלינער [אביו. א' ג"כ כנ"ל והטעוהו מלמע' שהרחיקו כותל הג"ע וממילא נשאר בג"ע והרלו"י מבארדיטשוב א' כנ"ל והטעוהו שהתחילו לאמר קדושה בג"ע ובשמעו נכנס לענות עמהם ונשאר שם. ומסתמא שגם לר"א מסמאלין היטעו שעדיין לא בא ב"ד [בן דוד].

¹ ראה שיעורי כ"ג טבת עד כ"ט שבט ע"ד..

¹ ראה שעשועים יום פרשות שלח-קרח (ע"פ שער הגלגולים).

צריך להגיע למקיף מאד עליון. גם מי שלא נמצא בגן עדן, אם נמשך עליו מקיף עליון אז הוא כבר נמצא גן עדן – וממילא לא יועיל להשבע שלא יכנס. הווארט הזה הוא בעל כרחו לגמרי. הדוגמה השניה היא פיתוי של קדושה, פיתוי של פנימיות – הוא רוצה לשמוע קדושה.

ההטעיה – לפי העבודה בעולם הזה

צריך לומר ששני הסיפורים משקפים את העבודה שלהם בעלמא דין. כל עבודת הבוררים של רבי לוי יצחק היתה לענות קדושה – לומר קדוש גם על ה' וממילא גם על כל יהודי, שממילא רץ לכל הזדמנות לענות קדושה. לנצל את ההזדמנות לקיים מצות קידוש ה' (כידוע הדעה שבאמירת קדושה יש קיום מצות קידוש ה') וגם לקדש את עם ישראל (שהם קדושים בעצם אך מצוה לקדש שם ישראל בעולם, וזה עצמו קידוש ה'). מקובל שרבי אהרן הגדול מקרלין עשה 80 אלף בעלי תשובה, גם בכך שרק עמד והתפלל התעוררו כולם לתשובה – הוא המשיך מקיפים וככה החזיר בתשובה. אצל רבי אשר מסטולין לא כתוב מה היה עיקר נקודת העבודה שלו, אבל בטח הטעו אותו בענין ששייך לעיקר עבודתו (ה"זהיר טפ"י" שלו, על מה שהוא מסר את נפשו) בעלמא דין. לפי זה, הסיבה שהמשיח לא טועה בעצמו וגם אי אפשר להטעות אותו – כי הוא בתכלית השפלות. הוא לא מייחס לעצמו שום דבר, סך הכל הוא מקרה אבוד (= משיח). אם אין לך שום דבר – אין אחיזה בשביל להטעות אותך.

בפסוק "קדוש | קדוש קדוש הוי' צבאות מלא כל הארץ כבודו", ה"קדוש" הראשון הוא עם "פסיק טעמא", כלומר שהוא על ה'. אחר כך יש "קדוש קדוש" שהולך על ישראל. צריך לומר ששני

לפי סדר הדורות, קודם רבי אהרן מקרלין, אחריו רבי לוי יצחק מברדיטשוב ואחר כך רבי אשר מסטולין. לפעמים כתוב שנשבעו שלא יכנסו, אבל כאן כתוב על כל אחד שרק אמר.

יש כאן כמה נקודות: הווארט הראשון הוא, שאפילו כשצדיק אומר משהו בוודאות ובטחה – כאילו נשבע – אפשר להטעות אותו. אפשר לקשר זאת למה שכתוב שאפילו משה רבינו יכול לטעות בשיקול הדעת. אם הצדיק יכול לטעות בעצמו – אפשר גם להטעות אותו, מק"ו. לכאורה, גם אחד שלא יטעה מעצמו, אם ה' ירצה הוא יכול להטעות אותו. כתוב שהחידוש הוא שמשח לא יטעה גם בשיקול הדעת, מה שנקרא "בירור חב"ד". כמו שלומדים הרבה פעמים, עיקר הענין של חסידות חב"ד הוא בירור חב"ד – שמשח רבינו לא יטעה. צריך לומר שעד כדי כך שגם אי אפשר להטעות אותו, כביכול. ה' כל יכול, אבל כאילו שה' לא יכול להטעות את המשיח.

אפשר ללמוד מהווארט הזה – שאומרים לכל מי שרוצה להביא משיח, שגדר משיח בן דוד הוא שאי אפשר להטעות אותו, ואתה לא ככה. אפשר להטעות אותך כי יש בך שמץ ישות, עדיין נשאר בך הרגשת 'אני'. אצל המשיח, ה'אני' יהיה בסוד "אני מדבר בצדקה רב להושיע", כמבואר במ"א, ומי שכל מהותו הוא לעשות צדקה אי אפשר להטעות אותו (וממילא מובן מה "גדולה צדקה שמקרכת את הגאולה").

הטעיה של מקיף והטעיה של פנימי

בכל אופן, את רבי אהרן ואת רבי לוי יצחק הטעו בשני דברים שונים. אפשר להסביר שההבדל הוא על דרך מקיף ופנימי. לרבי אהרן מקרלין המשיכו מקיף עליון שממילא הרחיק לו את כותל גן עדן שיכיל אותו. מצד המקיפים הכל הוא גן עדן –

בתניא מסביר על פי הפסוק "אשרי הגבר אשר תיסרנו יח" – מה שנראה רע אבל הוא באמת טוב בא מאותיות יח, "הנסתרת להוי' אלהינו", אבל ב-וה, "והנגלת", הטוב גלוי. הרבי תמיד אומר שאנו רוצים "טוב הנראה והנגלה". הפשט שבנסתרות הטוב הוא נסתר (אך מי שהוא חב"ד בעצם רואה אותם) ורק ב"והנגלת" הטוב נגלה. כתוב שהמוחין של "והנגלת" הן מוחין של שם אלהים (מוחין דקטנות, היינו שמיגי רק את הטוב הנראה והנגלה לעיני בשר), אותיות הי שבו (במוחין דאלהים הבינה, ה, קודמת לחכמה, י) כאשר שאר האותיות הן אלם (איין לו חוש בטוב העליון הנסתר, וכמ"ש "נאלמתי דומיה", "כרחל לפני גזזיה נאלמה").

"קדוש" בעם ישראל אלה הצדיקים והרשעים – הכל קדוש.

ג. אות קמד: טוב מ"עלמא דאתכסיא"

קמד. הר"א מקארלין א' בחייו שאם יארע איזה גזירה ויבקשו על קברו יבקש למעל' לשינוי הגזירה. ובקשו פ"א על קברו ולא פעל מאומה ובא לחלום לא' וא"ל שאי"ז [אמר לו שאין זה – כלומר, הסיבה שלא פעל, אינה] שלא ידע וע"כ לא נשתנה הגזירה, כ"א [כי אם] שידע והי' יכול לפעול, אך שראה הטוב שברע, שהאמת שגם גז"ד חסד וטוב רק שאינו נראה שמעלמא דאתכסיא והוא רואה הטוב שברע ומשו"ז איננו יכול לבקש שישנו כו' מרש"ג.

הווארט על הטוב מעלמא דאתכסיא הוא פרק כו בתניא, רק שרואים שאצל רבי אהרן'היה שינוי בין לפני ההסתלקות ולאחר ההסתלקות. רואים שהוא לא הבין לפני ההסתלקות מה יהיה אחר כך. על משה רבינו כתוב "בכל ביתי נאמן הוא", ולפי הפירוש בתחלת "אתהלך לאזניא", שהוא רואה את הטוב – יש לו מדרגה זו גם בחייו. ככה היה גם אצל אדמור"ר הזקן.

ט

¹⁷ זה לשונו:

והנה עצה היעוצה לטהר לבו מכל עצב ונדנוד דאנה ממילי דעלמא ואפי' בני חיי ומוזני מודעת זאת לכל מאמר רז"ל כשם שמכרך על הטובה כו' ופירשו בגמ' לקבולי בשמחה כמו שמחת הטובה הנגלית ונראית כי גם זו לטובה רק שאינה נגלית ונראית לעיני בשר כי היא מעלמא דאתכסי' שלמעלה מעלמא דאתגלייא שהוא ו"ה משם הו"ה ב"ה ועלמא דאתכסיא הוא י"ה וז"ש אשרי הגבר אשר תיסרנו י"ה וגו' ולכן ארז"ל כי השמחים בלסורים עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו כי השמחה היא מאהבתו קרבת ה' יותר מכל חיי העוה"ז כדכתיב כי טוב חסדך מחיים וגו' וקרבת ה' היא ביתר שאת ומעלה לאין קץ בעלמא

דאתכסיא כי שם חביון עוזו ויושב בסתר עליון ועל כן זוכה לצאת השמש בגבורתו לעתיד לבא שהיא יציאת חמה מנרתקה שהיא מכוסה בו בעוה"ז ולעתיד תתגלה מכסויה דהיינו שאז יתגלה עלמא דאתכסיא ויורח ויאיר בנילוי רב ועצום לכל החוסים בו בעוה"ז ומסתופפים בצלו צל החכמה שהוא בחי' צל ולא אורה וטובה נראים וד"ל.

¹⁸ במדבר יב, ז.

¹⁹ תהלים צד, יב.

²⁰ דברים כט, כח.

²¹ תהלים לט, ג.

²² ישעיה נג, ז.

ליל שבת קדש פרשת נח ע"ח - כפר חב"ד רמ"ח אותיות

אבל רב נחמן עשה זאת כדי לעורר את רב פפא, כמו שנראה בהמשך. [חלש דעתו ואתי מיטרא ע"כ [כאן עיקר הנקודה: הענין של "חלש דעתו" הוא הדבר שגרם לכך שירדו גשמים – חלישות הדעת של רב פפא ולא התפלגות. הסיפור הזה בתענית נמצא בתוך רצף של סיפורים של "חלש דעתו". יש גם בעוד כמה מקומות בש"ס. דיברנו בענין כמה פעמים, להסביר כל פעם מה הכוונה של "חלש דעתו" באותו הקשר.]

שרב פפא לא היה שייך כלל לגשמיות ולא שייך לבקש רחמים ע"י וכשרב נחמן עורר לבבו אתא מיטרא וכן כאן שאאזמו"ר לא שייך לגשמיות לכן אינו שייך לבקש רחמים רבים והעצה לעורר את לבבו.

אדמו"ר הזקן ורב פפא

דיברנו פעם על היחס בין רבותינו נשיאנו לבין האמוראים והתנאים – אדה"ז אמר על הבעש"ט שיש לו השכל של אביי, ומעניין שאדמו"ר הזקן דומה כאן לרב פפא. רב פפא היה גודד תמרים ורואים שכן היה שייך לגשמיות. בכלל, מה הכוונה "לא שייך לגשמיות"? שהוא מתנתק מהגשמיות, כמו שכתוב בתניא שצדיק גמור מואס ברע בתכלית. [למה זה טוב שהצדיק לא שייך לגשמיות?] לצדיק טוב ככה, אבל לעם פחות טוב, כי הם צריכים רבי שיהיה שייך לגשמיות בשבילם, כמו שרואים פה:

ויאמר אנו עתה ב"ד ויקראו להמשרת ר' ליב ואמרו לו שילך לאדמו"ר הזקן ויאמר לו שיחום על ישראל. ואם אינו רוצה לא יקבל על עצמו

אות קמז: ירדת גשמים על ידי שפלות

נגנו ידיד נפש, מנוחה ושמחה (חב"ד). הרב התעניין באחד הבחורים שחזר מהרבי מתשרי.

"חלש לבי" ו"חלש דעתו"

קמו. שמעתי מהג"ל [ר' הלל] ששמע מחמיו [צריך לברר מי זה חמיו, מעניין מה הוא עשה אצל אדמו"ר הזקן, הרי הוא לא היה חסיד חב"ד]. שנבכח בעת ישבו הצ"צ ור' נחמיה מדובראוונע בבית אדמה"ז ונכנסו ב' אנשים לאדמוה"ז לבקשו שיעורר רחמים רבים למטר שזמן רב לא היה [כמו עכשיו, שאם לא יורד מטר צריך לעשות תענית]. ובאם עוד זמן מעט לא יהיה ישארו עניים ר"ל. ולא ענם דבר.

ויכנסו להצ"צ ויבכו לפניו וסיפרו לו שגם מעות אחרים שבידם יכלו לאבד על ידי זה וח"ו לא יהיה להם במה לפרוע [כנראה שהם לוו מאחרים ולא רצו להפסיד גם את זה]. ואמר להם הצ"צ בתענית כ"ד ע"ב רב פפא גזר תעניתא ולא אתא מיטרא חלש לבי [כאן כתוב "חלש לבי" ובהמשך "חלש דעתו"]. "חלש לבי" הכוונה חולשה גשמית, ו"חלש דעתו" הכוונה חולשה רוחנית. שרף [הכוונה אכל, מעניין שכתוב "שרף"]. פינכא [כף] דדיסא ובעי רחמי [רב פפא אכל בשביל שיהיה לו כח להתפלל]. ולא אתא מיטרא א"ל רב נחמן אי שרף מר פינכא דדיסא אחריתא הוה אתי מיטרא [רב נחמן אמר בצנינות. לכאורה אסור לבזות תלמידי חכמים,

^א נרשם בקיצור נמרץ (מהזכרון) על ידי שומעי השיעור. לא מוגה.

ויפלו פניו וישען על ידיו הקן ב' וג' פעמים ותכף
התקדרו השמים עבים וירד מטר כו'. אח"כ
בצאתו ניגש ונשקו להצ"צ על מצחו ויאמר לו
דיין קעפל האט דאס גיטאהן כי כן היה ניכר
מתנועתו.

להיות ראש ישראל ואם אינך הולך לאדמו"ר
הזקן תדע שהננו בי"ד של מטה ומצוותינן לך.
ויבהל ר' ליב מאוד ואמר אוי לי אם אומר ואוי
לי אם לא אומר ויכנס לאדמו"ר הזקן והיה ירא
לפצות את פיו. וא"ל אדה"ז הלא תחפוץ לדבר
מה. וענה הם כפוני ואמר כנ"ל. ויחלוש דעתו

שבת קדש פרשת לך לך, ח' חשון ע"ח - כפר חב"ד רמ"ח אותיות (קנט, קנג)

שאלו את אדמו"ר הזקן: אם אומרים שהקב"ה נמצא בכל מקום ומחיה את כל הנבראים ויודע את המחשבות של כולם – איך יתכן שהוא נמצא בתוך המחשבות הטמאות של הרשעים, שבודאי הן מחשבות אסורות? איך יתכן שהקב"ה חושב גם את המחשבות האלה?! השאלה הזאת מזכירה את הטענה הידועה של מי שהתנגד לחסידות – איך אתם, החסידים, אומרים ש"לית אתר פנוי מיניה" ושהקב"ה נמצא בכל מקום? האם הוא נמצא גם בתוך בית הכסא?! ככה שאלו המתנגדים הראשונים של החסידות. היום פשוט לרוב היהודים ש"לית אתר פנוי מיניה" – זהו מאמר מפורש בזהר, שהקב"ה נמצא בכל מקום ונותן חיות לכל הנבראים – אבל פעם זו היתה שאלה אצל המתנגדים.

ההבדל בין שתי השאלות, ששם השאלה היא איך הקב"ה נמצא במקום פיזי כמו בית הכסא, וכאן השאלה היא – כנראה גם של המתנגדים או השליחים שלהם – איך הקב"ה נמצא במקום נפשי-רוחני כמו מחשבות הרשעים. [מה היתה ההוה אמינא? פשוט ש"לית אתר פנוי מיניה".] אצלך פשוט, כי אתה אומר מתוך אמונה פשוטה וככה חינכו אותך, אבל היו כאלה שלא היה פשוט להם.

ידיעת ה' – בדרך ממילא

והשיב אמת שיודע הכל אך שרק גלוי וידוע ממילא ואינו מתל' ונתפס ח"ו.

[הגיעה קבוצת תלמידים מישל"צ.^א נגנו "ידיד נפש".

שבת שלום. יש לנו קביעות ללמוד כל שבת מהקונטרס "רמ"ח אותיות", פתגמים חסידיים מקוריים מר' שמואל גרונוס אסתרמן, המשפיע בישיבת "תומכי תמימים" בליובאוויטש. הקובץ המקורי נכתב על ידי בחורים מהישיבה, אבל בגלל שרשמו אותו במחתרת נפלו בו הרבה טעויות דפוס. היו כאלה שניסו לתקן את הטעויות, אבל לא תמיד הועילו. לכן אנחנו לומדים מתוך הקובץ המקורי, ולפעמים נעזרים בגרסאות האחרות כשצריך.

א. אות קנט: הסתכלות ה' על הרע

המצאות ה' במקומות הנמוכים

נלמד היום את אות קנט:

קנט. שאלו מאדמה"ז כיון שהקב"ה המשיגיה על כל ויודע מחשבות כולם [ההו"א של השואלים היתה ש"יודע מחשבות כולם" היינו שהקב"ה קשור למחשבות כולם ומתלבש בתוכן, וכאילו הוא חושב אותן ממש.], ורשעים נחשבים מתים טמאים [חז"ל אומרים שרשעים נחשבים למתים, ומתים הרי טמאים, וכשאותם רשעים חושבים מחשבות אסורות, הן בחינה של מות וטומאה ממש.], אי"כ הרי הוא מחשב אותם [כאילו שהשי"ת חושב אותן מחשבות טמאות של הרשעים. ח"ו כביכול.

^א ראה לב לדעת מאמר "וצדיק יסוד עולם" ביאור ה עמ' קפה-קפז.

^א נרשם (מהזכרון) על ידי אליעזר שלמה מזרחי. לא מוגה.

כביכול, ומצד שני שמחה על "חלק אלוה ממעל ממש" שקיים בי ושגורם לי לעשות תשובה ולהתקרב לה' תמיד.

על כל פנים, לגבי הקב"ה יש מחלוקת בין הרמב"ם לרשב"א האם "יש לנמנעות טבע קיים בחיק הבורא". "נמנעות" הכוונה לדבר שלא יכול להיות, פרדוקס-נשיאת הפכים. הרמב"ם סובר שיש לנמנעות טבע קיים בחיק הבורא, כלומר המושג "נמנעות" קיים גם ביחס לבורא – לא יכול להיות אצל הקב"ה דבר שנמנע על פי שכל. ואילו הרשב"א סובר – וכך החסידות פוסקת – שאין לנמנעות טבע קיים בחיק הבורא, כלומר שכלל ה"נמנעות" לא חל על הקב"ה ואצלו יכול להיות גם דבר שלא יכול להיות, שהרי הוא יתברך "נמנע הנמנעות", הוא נמנע מלהיות אצלו נמנע. לכן יכול להיות מצב שאע"פ שה' יודע מה יהיה, עדיין יש בחירה של האדם אם לעשות כך או כך, כיון שידעית הקב"ה היא בדרך ממילא, שהדבר יודע אצלו. זהו דבר יסודי מאד.

הנושא של "ממילא" קשור לסוגיא היסודית בחסידות על החילוק בין "אור" ל"שפע". ביחס לשפע, אור הוא מקיף, בעוד ששפע הוא פנימי, כמו משפיע שמתלבש במושפע. במונחים אלה, הקב"ה יודע את העולם באופן של "אור" ולא באופן של "שפע".

באצילות – אין התפעלות; בבי"ע – יש

התפעלות

בכלים דאצילות שנעשים נשמה לבי"ע שייך שנוי.

כלומר, הקב"ה יודע את כל העולם באופן של "גלוי וידוע" ולא של "יודע", באופן פעיל. ואף שיש לשונות של ידיעה, כמו "יודע כל הנמצאים" או "יודע תעלמות", אבל הלשון "גלוי וידוע לפני כסא כבודך" מגלה את הכוונה ב"יודע", שהקב"ה יודע את כל העולם בדרך ממילא. 'ממילא' היא מלה מאד חשובה בחסידות, כמו שאומרים על אחד שהניגון מתנגן לו 'עס זינגט זיך' או שאחד שאומר משהו בצורה טבעית 'עס רעדט זיך', כך הקב"ה יודע את העולם בדרך ממילא.

הענין הזה הוא יסוד היסודות, והוא קשור גם לסוגית הידיעה והבחירה. אם הקב"ה יודע הכל, איך יש בחירה? אם הקב"ה יודע שאני אעשה את העברה הזאת, איך אני יכול לא לעשות אותה? על הידיעה והבחירה אומר רבי עקיבא בפרקי אבות "הכל צפוי והרשות נתונה", הלשון שלו הוא "צפוי" ולא "צופה", כמו שאומר כאן אדמו"ר הזקן שה' יודע הכל בדרך ממילא, גלוי וידוע וצפוי. כאן יש מעין תשובה – ידיעת הקב"ה מה שאעשה היא בדרך ממילא, לכן היא עדיין משאירה לי מקום לשנות ולבחור אחרת.

סוגית הידיעה והבחירה היא פרדוקס. יהודי (המודה בדבר שמעל השכל האנושי לגמרי) הוא מי שחי עם פרדוקס כל הזמן, חי בנשיאת הפכים תמידית. מה נשיאת הפכים שלנו? שיהודי צריך לבכות ולשמוח בו-זמנית, כמאמר הזהר – שהוא תמצית כל ספר התניא – "בכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא וחדוה תקיעא בלבאי מסטרא דא". מצד אחד ישנו בכי על גלות השכינה שבתוכי, בכך שהיא משתתפת במעשי העברות שלי,

¹ פ"ג מט"ו.

² מו"נ ח"ג פט"ז ושם ח"ב פי"ג.

³ שו"ת הרשב"א ח"א ט.

¹ ראה מבוא לקבלת האר"י עמ' קמא; מעין גנים ח"ב עמ' קפב, ובכ"ד.

"קונטרס העבודה". בפרק שני שם הוא מדבר על שמירת העינים.

שוב, איך הקב"ה יודע את מחשבות הרשעים בלי שהן יטמאו אותו? כיון שהוא יודע אותן בדרך מעבר הוא לא מתפעל מהן. [על דרך "ירא און ולא התבונן"?] כן, פסוק מפורש. אבל אנחנו לא ככה, אנחנו שייכים לעולמות בי"ע ואנחנו כן מתפעלים ממה שאנחנו רואים. יבוא עכשיו בחור וירצה להכנס לכל האתרים באינטרנט – אם אין לו רימון וכיו"ב – ויגיד לעצמו אני אראה בלי שישפיע עלי, אני לא אתפעל, אבל האמת שהוא כן מתפעל, זה מה שקורה בסוף. [יש תיקון על פגם העיניים? תיקון הכללי?] אם אתה ברסלבר, יש את התיקון הכללי של רבי נחמן, אבל בחב"ד התיקון הכללי הוא ללמוד ולתבונן בחסידות לעומק.

התפעלות המלאכים ממראה העינים

ועיקר [השינוי הוא] בבי"ע הוא כמ"ש עיני הוי' משוטטות בכל העולם [צ"ל: הארץ]. יש שני פסוקים "עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ" ו"הוי' עיניו משוטטות בכל הארץ", בחינת דכורא ונוקבא. שקאי על המלאכים שמשגיחים ע"כ הנבראים ומתפעלים ממש ממעשה התחתונים ונעשה בהם שנוי כאדם הרואה דבר טמא שנפגם בכוח הראיה. כן המלאכים ממה שיודעים מחשבות בני אדם ובהם מחשבות טמאות נעשה בהם פגם וכשצריכים לעלות למעלה צריכים כמה טבילות בנהר דינור [המלאכים שנמצאים בעולמות בי"ע יורדים לעולם הזה כדי לראות את מעשי בני האדם ולדווח למעלה לקב"ה. אבל

יש ארבעה עולמות – אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. עולם האצילות כולו טוב, אבל גם בו – כמו בכל עולם – יש אורות וכלים. הכלים שבאצילות ממשיכים את אורות האצילות לעולמות בי"ע התחתונים, בהם שייך שנוי. היחס בין אורות לכלים הוא היחס שבין אור לשפע, בין הארה בדרך מקיף, המאירה בדרך ממילא, לבין המשכה בהתלבשות פנימית. לגבי אור האצילות הכל גלוי וידוע לפניו יתברך, "הכל צפוי", ואילו בעולם הבריאה (שהנשמה שלו נעשית מהכלים דאצילות) "הרשות נתונה", שם מקום הבחירה, כאילו ה' אינו יודע איך יבחר האדם. לכן התורה שלנו, המיוסדת על האמונה בבחירה חפשית כמבואר ברמב"ם, מכונה "תורת הבריאה" בכתבי האריז"ל.

שינוי, במושגים נפשיים יותר, הוא 'התפעלות' – אצל הקב"ה אין שינוי, אין התפעלות ממה שהוא יודע. כיון שהקב"ה יודע את כל הנבראים בדרך ממילא הוא גם לא מתפעל ממה שהוא רואה. הוא יכול לראות את כל האתרים באינטרנט, שהם היכולות הטומאה, והראיה כלל לא תשפיע עליו, כיון שהוא רואה הכל בדרך ממילא, בדרך מעבר ולא בדרך התלבשות ששייכת בה התפעלות. ה' לא משתנה, "אני הוי' לא שניתי". אי-שינוי קשור למושג מאד יסודי בחב"ד – "אין התפעלות", לא להתפעל מהרע.

שמירת העינים ותיקון

כל הנושא כאן קשור לנושא של שמירת העינים. יש קונטרס של הרבי הרש"ב, הרבי לפני שלשה דורות, שכל בחור חב"די לומד אותו –

¹⁰ זכריה ד, י.

¹¹ דה"ב טז, ט.

¹² איוב יא, יא.

¹³ ראה ספר מחול הכרמים פ"ט.

שנשמות דבי"ע שצריכים להתערב להם נוגע [הדוגמה לנשמה דאצילות היא יוסף הצדיק. הרי אברהם היה חסד דאצילות, יצחק גבורה דאצילות, יעקב תפארת דאצילות ויוסף יסוד דאצילות – לא כמו שאר אחיו שהיו נשמות דבריאה. הוא היה יכול להיות דבוק בקב"ה ובאותו רגע לנהל מדינה, לשבת במשרד ולהעסיק אנשים. קשור לענין של תיקון המדינה, שצריך להיות דבוק בקב"ה בלי שהדבקות תמנע ממני לעסוק בעניני העולם ולנהל את המדינה]. שהשבטים שהיו נשמות דבריאה וע"כ היו רועי צאן שאז היו מופשטין מן העולם ודבוקים בבורא יתברך. וכאן היו מעורבים בעולם הי' נוגע להם ולא היו דבוקים בבורא ית'. ע"כ בחרו ברעית צאן. ויוסף הי' נשמה דאצילות בחי' יסוד דאצילות. וגם היותו במצרים אינו נוגע לו כלל למנעו מדביקותו וע"כ לא הכירוהו השבטים שלא הבינו איך אפ"ל במצרים ולהיות דבוק בבורא ית' [(אולי לכן כתוב שהניחוהו בלא חתימת זקן וכעת מצאו אותו עם חתימת זקן, לא הבינו איך הוא שמר על הזקן במצרים)]. ענין חתימת זקן הוא התעוררות יג מדות הרחמים ששרשן בכתר עליון, היינו "רחמים רבים" על המציאות מבלי להתפס במציאות. [והבעש"ט זכה לזה בסוף ימיו] מופיע בכתר גם טוב שהבעש"ט התפלל כל ימיו להגיע לדרגה זו, שגם כאשר הוא נמצא בעליית נשמה למעלה, בהתייחדות עם הקב"ה, הוא יוכל להשיב דבר לשואלו, לדבר עם מישהו שיחה רגילה על מזג האויר או כל נושא אחר כמו כדורגל, כל מה שיענין את מי שמדבר אתו. אגב, יש שלשה ספרים יסודיים שצריכים להיות בכל

כשהם למטה הם מתפעלים ממה שהם רואים ונטמאים, ואחר כך, כשהם עולים למעלה, הם צריכים לטבול בנהר דינור – מושג מספר דינאל שמוסבר בקבלה. אם כן, אפילו מלאכים מתפעלים ממה שרואים, ולפעמים אפילו נופלים לגמרי – כמו הנפילים – כל שכן אנחנו].

נשמות דאצילות ונשמות דבי"ע

אבל במח"ק דא"ק [במחשבה הקדומה דאדם קדמון, שהוא ראשית ההתגלות אחרי הצמצום הראשון]. צופה ומביט לסוכה"ד [לסוף כל הדורות, "כולם נסקרים בסקירה אחת", שיודע הכל בדרך ממילא]. אין נוגע כלל ששם רק גלוי וידוע ממילא [מדבר] טמא וקצת דוגמא: נשמות דאצילות [הוא מביא דוגמא למחשבה הקדומה דא"ק מעולם האצילות, שהוא דרגה מתחת. המחשבה הקדומה דא"ק היא דוגמא לדרגות שלפני הצמצום, בפרט למה שה' שיער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל, עולם המלבוש, בחינת קדמון שלפני הצמצום, כמבואר בדא"ח]. שיכולים להיות בעולמות ומ"מ אין נוגע להם כלל [נשמות דאצילות הן נשמות של צדיקים שיכולים להיות מצד אחד בעולם, ומצד שני להיות דבוקים בקב"ה לגמרי. (הרביים הם נשמות דאצילות?) כן, כתוב שכדי להיות רבי צריך שלשה דברים: א. נשמה דאצילות; ב. נשמה חדשה; ג. נשמה כללית. מכח הנשמה החדשה הוא ממשיך "תורה חדשה"; מכח הנשמה הכללית הוא מאחד את כל ישראל; מכח הנשמה דאצילות הוא לא מתפעל מהעולם ולא נעשה בו שינוי].

¹ ראה לב לדעת מאמר "וצדיק יסוד עולם" פ"ב ובביאורים.

² ז, י: "נהר די נור נגד נפק מן קדמוהי".

³ ראה יומא סו, ב וברשי"י.

רואה את המעשים הרעים שעשו, אבל לא היה מתפעל מהם. תשובת אדמו"ר הזקן כאן היא הקב"ה בתור חב"דניק... הקב"ה בעיניו של הרבי ר' זושא הוא כבר משהו אחר.

"שלוחו של אדם כמותו – ממש"

כפי שאמרנו, הרביים הם נשמות דאצילות. יש מאמר חז"ל "שלוחו של אדם כמותו", ובשלאחן ערוך של אדמו"ר הזקן, בקונטרס אחרון (גאוונת עצומה, כידוע), הוא מוסיף למאמר חז"ל מלה שאהובה על חב"ד, מאדמו"ר הזקן ועד היום – "ממש", "שלוחו של אדם כמותו מחמש". ואם כן, כשחסיד הולך בשליחות הרבי הוא יכול להכנס גם לפאב בתל אביב והמראות שם לא ישפיעו עליו, הוא לא יתפעל ממה שרואה. אף שהוא עצמו מנשמות דבי"ע, אבל היות והוא פועל מכח הרבי, והוא ממש כמו הרבי, הוא לא יתפעל והכל יהיה אצלו בדרך מעבר. זו השראה שחסיד מקבל מהרבי.

אצל רבי נחמן יש מעשה בבעל תפלה שנכנס לכל מקום, מדבר עם כל אחד, מתחיל לדבר דווקא בעניניו של הזולת, מה שהכי מענין אותו, ואט-אט מסובב את השיחה עד שמגיע לתכל'ס, לשם מה אתה נמצא כאן בעולם, בשביל מה נבראת? ! כתוב שהוא עצמו לא היה נפגע מאף אחד, באף מצב באשר הוא שם, אבל לא כן תלמידיו, הם לא היו מסוגלים לרדת למצבו של כל אחד מבלי להפגע. כנראה שהם לא היו שלוחי חב"ד, שלוחי הרבי...

[ראיית ה' את הכל בדרך מעבר נוגעת רק לדברים רעים – אבל בדברים טובים הוא כן מתלבש – או שגם בדברים טובים הכל בדרך

בית – כתר שם טוב של הבעש"ט, מגיד דבריו ליעקב של המגיד ממעזריטש, וספר התניא של אדמו"ר הזקן, ספרי שלשת הדורות הראשונים של החסידות שכנגד אברהם, יצחק ויעקב.] שגם שנשמתו למעלה בהיכלות דאצילות מכ"מ הי' משיב לשואלים דבר ומוזה נוכל להבין קצת דונמא בא"ק שמחשבות התחתונים אין נוגע כלל ורק שם בדרך מעביר בלבד. מרש"ג...

שלש גישות לרע: ר' זושא, ר' לוי יצחק,

אדמו"ר הזקן

[למה אדמו"ר הזקן לא ענה שהקב"ה לא מתפעל מכל הדברים הטמאים כי הוא רואה בשרש שהכל טוב שם?]

דבר ראשון, ההסבר הזה נכון למעלה ממחשבה הקדומה דא"ק, לפני הצמצום, אבל כאן מדבר אחרי הצמצום.

דבר שני, יש שלשה צדיקים – תלמידי המגיד – שהיה להם יחס שונה לגבי ראיית מעשה רע שעושה יהודי: הרבי ר' זושא מאניפולי, החבר הכי טוב של אדמו"ר הזקן, בכלל לא ראה רע, אלא ראה איך בשרש הכל טוב; רבי לוי יצחק מברדיטשוב היה רואה את הרע אבל מיד אחר כך מלמד זכות. יש סיפור ידוע, שפעם ראה יהודי שמעשן סיגריה בשבת, הוא שאל אותו אם הוא יודע ששבת היום, והוא ענה שכן; שאל אותו אם הוא יודע שאסור לעשן בשבת, ענה לו שכן; רבי לוי יצחק פנה לקב"ה ואמר "ריבוננו של עולם, תראה איך הבנים שלך צדיקים, אפילו כשעוברים עברות הם לא משקר" (ובכך הוא שומר שבת, שאפילו עם הארץ אינו משקר בשבת); התלמיד השלישי, אדמו"ר הזקן, כן היה

¹ או"ח רסג אות ה.

² ראה כלל גדול בתורה ביאור ט.

³ ברכות לד, ב ובכ"ד.

שמסור להסתכל אפילו באצבע קטנה של אשה. [ויש כאלה שלא יתפעלו גם אם יראו מראה ממש לא צנוע]. אכן, כתוב בתניא שיש כאלה שהם מקוררים בטבעם. יש טענה של חילונים שאתם החרדים מזדעזעים משלטי חוצות לא צנועים, ואני הולך בחוף הים ולא קורה לי כלום. התשובה היא שכשאדם שקוע בטומאה, הוא כבר לא מתפעל ממנה. [כך אומר הרבי הרש"ב בקונטרס העבודה שם]. כן. כמובן שכשאדם נשוי הבעיה מצטמצמת מאד. יש תכונה בנפש שנקראת סקרנות, שאחד מאד סקרן מה יש באתר, ובלחיצת כפתור הוא יכול להגיע לכל הדברים הכי לא טובים בעולם. ה"לעמת זה" בקדושה הוא מה שראינו קודם על מחשבה הקדומה דא"ק, בה "כולם נסקרים בסקירה אחת" (לשון סקרנות) – לראות את הכל בדרך מעבר ולא בדרך התלבשות. [איך אני יכול להשפיע על מישהו במבצעים בתל אביב?] אתה צריך לדבר מהיחידה שלך ליחידה שלו וכך אתה מגלה אותה, כמו שכתוב בקונטרס ההתפעלות שכאשר מספרים ליהודי על ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין מתגלה אצלו היחידה שבנפש.

ב. אות קנג: חיצוניות ופנימיות בעולם העליון

נלמד עוד אות שקשורה לאות הזאת:

מעבר? [בא"ק כו' הכל גלוי וידוע לפניו (בדרך ממילא כנ"ל), אך בדברים טובים, בהמשך סדר ההשתלשלות, הקב"ה כן מתלבש במדה מסוימת. היינו מה שה' מקבל נחת רוח ממעשה התחתונים, "ריח ניחוח", נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני", ומה ש"ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים" (שהוא ענין חיבור סובב וממלא, כמבואר בחסידות).

[הבחורים מישל"צ הלכו].

נגנו "ידיד נפש" (של הרב) ו"יעלה".

שליחות בדרך התלבשות ושליחות בדרך

השראה

יש שני אופנים בשליחות, "שלוחו של אדם כמותו": שליחות באופן של התלבשות ושליחות באופן של השראה. התלבשות היא קבלת האריז"ל והשראה היא קבלת הבעש"ט. כשחסיד מקבל השראה מהרבי הוא יכול ללכת בשליחותו לכל מקום והדברים לא ישפיעו עליו. גם אם כן ישפיעו עליו – אין כלל שאין בו יוצא מן הכלל – הוא כמו המלאכים, "כי הוי' עיניו משטטות בכל הארץ", שעושים את שליחותם ונופלים כאן ואז טובלים בנהר דינור ועולים למעלה ומדווחים. כך אותו חסיד שלפעמים נופל, הרי הסדר שאחר כך יחזור. חסידים של הרבי נוהגים לטבול בנהר דינור – או במקוה... – לפני שהם באים אליו.

דרגות בהתפעלות מהרע

[איך אפשר לדעת ממה אתפעל וממה לא?] יש שולחן ערוך, ההלכה מציבה את הגבולות. [יש כאלה שיתפעלו אפילו מאשה צנועה]. לכן כתוב

¹ ראה בעתה אחישנה פ"א.

לימוד הקבלה והחסידות בעולם הזה – לימוד על העולמות והמלאכים והרקיעים וכו' – אנחנו יכולים במצב הכי טוב להגיע ל"ידיעת המציאות", אך לא ל"ראית המהות". מה שאין כן בענין המצוות – כמו מצות אתרוג, כמו שכותב אדמו"ר הזקן בקונטרס אחרון – גם כשאני לומד את ההלכות אני כבר משיג את המהות, כיון שאלה דברים שאני מכיר בעולם.

[אדמו"ר הזקן כותב שם: "אך בלימוד הלכות אתרוג משיג ותופס אתרוג ממש ומצותו כהלכה בבחי' דבור ומחשבה וכש"כ הלומד הסוד אבל דוקא סודות המצוה דלא גרע מלימוד הלכותיה ואדרבה כו' אף שאינו משיג המהות", מצד אחד כתוב לגבי סודות המצות "דלא גרע מלימוד הלכותיה ואדרבה כו'" ומצד שני כתוב "אף שאינו משיג המהות", מה הכוונה? ניתן דוגמה: כשאני לומד שעל ידי אתרוג נעשה יחוד זו"ן למעלה, אני יודע רק את מציאות היחוד ולא את מהותו, אבל כשאני מהרהר בענין אתרוג עצמו אני כן יודע מה הוא, ולכן לא גרע מלימוד ההלכות.

כל הענין של החסידות הוא להמשיל את האלקות כדי שנוכל להבין אותה כמו ראה, "מבשרי אחזה אלוה". הרי בקבלה המשלים למושגים העליונים הם יותר רחוקים, כלומר שהמשל לחסד העליון הוא יד ימין, ובין חסד עליון ליד ימין יש שבירה, הפער ביניהם גדול מדי. בחסידות יש על כל ענין שני משלים, כמו שכותב רבי הלל, משל אחד מהנפש ומשל אחד מהטבע. בין חסד עליון למדת האהבה בלב

נשמות שאינן מכירות את הקב"ה

קנג. אדמוה"ז אמר שיש נשמות שהיו תקנה [500 שנה]. בגן עדן ומכל מקום אינם יודעים מאומה וואס אלוקות איז [וההסבר הוא: כמ"ש בתניא שהנשמות ש]אינם עוסקים בתורה לשמה אלא שהרגילו אביו ללמוד לירא את ה' כו' [מצות אנשים מלמדה]. הרי תורתם נשאת בעולם הפירוד בחיצוניות העולם ע"י שעולים רק בהיכלות ב"ע מקום המלאכים בחיצוניות ההיכלות [כתוב שלעתיד לבא "צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה". "זיו" הוא הארה בלבד, לא עצם אור הקב"ה – וזו ההנאה בגן עדן. אבל גם בזיו יש את הפנימיות שבו ואת החיצוניות שבו. מי שלמד תורה לשמה זוכה לפנימיות, ומי שלא – זוכה רק לחיצוניות, כמו המלאכים].

"ידיעת המציאות" ו"ראית המהות"

ונק"מ [ונפקא מינה] מג"ע להיכלות המלאכים [החילוק בין גן עדן להיכלות המלאכים הוא: – בג"ע משיגים מהות הזיו אף שהוא זיו מכ"מ בג"ע משיגים המהות. אך המלאכים משיגים רק המציאות ולא המהות וכן הנשמות העולים שם ג"כ אין משיגים רק המציאות ולכן אמר זיי ווייסן ניט וואס אלהות איז שאינם משיגים רק המציאות מהנ"ל...]

יש שני מושגים יסודיים בחסידות: "ידיעת המציאות" ו"ראית המהות". לפעמים אומרים גם על מהות לשון ידיעה – "ידיעת המהות". עם כל

² ישעיה כט, יג.

⁸ ברכות יז, א.

² ד"ה "להבין מ"ש בפע"ח" (עמ' קנה ואל"ך).

¹ נ"א: "רש"ג סיפר שאדמו"ר האמצעי אמר, שיש נשמות שהיו שבע מאות שנה בגן עדן" וכו'.

³

¹⁰ פרק לט.

מה חכוונה "שהרגילו אביו ללמוד לירא את ה'" להוציא מי? [בעלי תשובה]. נכון, בעלי תשובה לא למדו מאבא שלהם אלא הם עצמם הכירו את ה' והגיעו למה שהגיעו, לכן הם כן זוכים לראית המהות. [יכול להיות מישהו שנולד לאבא דתי וגם להיות בעל תשובה?] אם הוא תפס עצמאות (לאו דווקא 'עצמי' של החסידות אלא 'פנימי', העיקר לא להשאר רק עם מה שהרגילו אותו דהיינו 'חיצוני'). החינוך של האבא צריך להיות עד שלב מסוים, בו הילד כבר נהיה עצמאי. ידוע שהאבא רוצה שהבן שלו יהיה עצמאי – כל השמחה שלו היא כשהוא רואה שהוא הביא את הבן שלו למקום מסויים והוא ממשיך הלאה מעצמו. התפללו קבלת שבת וערבית.

אמנם המרחק עצום, עד שכתוב שאברהם אמר "ואנכי עפר ואפר" היינו שמדת האהבה שלו ביחס לחסד העליון היא כמו אפר שנשאר משריפת עץ ביחס לעץ שהיה קודם, אבל על כל פנים אין שבירה באמצע. כך מקרבים וממחישים את המושגים העליונים כדי שנוכל קצת להבין. כתוב שהתורה לא נתנה "אלא לאוכלי המן", **מן ראשי תבות משל נמשל.**

מעלת בעל תשובה – ראית המהות

על כל פנים, מי שעוסק במצות בגדר "מצות אנשים מלמדה" זוכה רק לידיעת מציאות הזיו ולא לראית המהות.

⁷ תנחומא בשלח כ: "לא נתנה תורה לדרוש אלא לאוכלי המן".

⁸ תניא, אגה"ק טו.

⁷ בראשית יח, כז.

יום שבת קדש פרשת לך לך, ח' חשוון ע"ח - כפר חב"ד "לך לך" של חתן וכלה

שבת חתן לעתי שי' תור

[אחרי תפלת מוסף:]

א

העסק סגור כבר מבעוד יום. כך גם מצדיק את כתיבת התאריך הנקוב בהזמנה.

ענינו של הרבי הרש"ב הוא הכנות. הבעש"ט אמר שהעיקר הוא ההכנה למצוה.

יש ניגון של הרבי הרש"ב שנקרא "ניגון הכנה", תבקש שניגנו אותו בקבלת פנים. עם כל ההכנות המרובות אפשר להיכנס לאוירה יותר מדי רצינית, צריך להיות בשמחה. שמחה פורצת גבולות, זה העיקר.

מנהג החתנים לטבול במעין השילוח ביום החתונה, ולגבי הכלה המנהג בחב"ד שהכלה אומרת הרבה תהלים.

ניגנו ניגון הכנה וניגון רוסטוב.

לימוד לפני החתונה

לחתן עתי שי' תור: בסידור "בית יעקב" של היעב"ץ (ר' יעקב עמדין), אחרי סדר סעודת ליל שבת יש שער שנקרא "חדר המטות – מטות זהב". כדאי שתלמד אותו לפני החתונה. נוהגים גם ללמוד בספר ראשית חכמה פרקים טז-יז בשער הקדושה. הפרקים הללו עוסקים בקדושת הזווג ותקון הברית והרבי הורה לחתנים ללמוד אותם לפני החתונה. כדאי שכל הבחורים ילמדו את פרק יז.

בספר "מגן אבות", לרבי מקאפוסט, יש מאמר שאנחנו אומרים לכל החתנים ללמוד. [הרב הראה את הספר]. זה מהדפוס הראשון של הספר. הספר הגיע אלי מסבי, ר' חיים יוסף ז"ל, שהיה חסיד קפוסט. הבן שלנו קרוי על שמו. עתי: כן, למדנו יחד את המאמר, כל החתנים בישיבה.

כח ההליכה מהחתונה

יום החתונה הוא היום ה"לך" של השנה – ל של תשרי ו-כ של חשוון. היום ה-50. "לך לך" הוא גילוי שער ה-ן, ה' נותן לאברהם "נון שערי בינה". כמה שערים יש אצל יצחק? אצל יצחק יש כבר "מאה שערים", ומוסבר ש"מאה שערים" היינו שער הגון כפול, "כפלים לתושיה".

כפי שאמרנו, תשע"ח היא "תהא שנת עולם חדש", מהחתונה אתה נהיה חדש. מה מתחדש? אתה מתחתן ביום ה"לך" של השנה, זאת אומרת שאתה מתחיל להיות "מהלך". עד היום כל הפעולות, כל מה שעשית, היו זחילה. אבל מיום החתונה אתה מתחיל ללכת. יש מאמר חז"ל "האי עלמא דאזלינן מיניה, כבי הילולא דמי", ודורשים

ענינו של הרש"ב – הכנות

החתונה בכ' מרחשון. אתם צריכים לדעת שהרבי הרש"ב, שיום ההולדת שלו חל בכ' מרחשון, מלווה אתכם לחופה ומהחתונה לכל החיים. עתי: החתונה תהיה כבר בכ"א.

הרב: אבל נחשב כ'. צריך להגיד לרב שמסדר את הקדושין שיעשה את הכתובה כמנהג חב"ד, להחתים את העדים לפני השקיעה, ואז נחשב שכל

א נרשם (מהזכרון) על ידי עתי תור. לא מוגה.

ב בראשית כו, יב.

א איוב יא, ו.

ז עירובין נד, א.

הערלה, והרי אשה "כמאן דמהילא דמיא", ואף שאין לה צווי, כיוון שהיא מוסרת ערלה כשרה למול.

התוספות פוסקים כשיטת רב שאשה אינה כשרה למול. אך הרי"ף והרמב"ם פוסקים כשיטת רבי יוחנן, וכך גם פוסק רבי יוסף קארו בשלחן ערוך.

אם נספור את האותיות בשני הפסוקים שמהם כל אחד לומד את שיטתו נראה דבר מענין. נכבד את החתן לספור – כמה אותיות יש בפסוק "ויאמר אלהים אל אברהם ואתה את בריתי תשמר אתה וזרעך אחריך לדרתם" [50]. זה ה"לף".

מי רוצה להיות החתן הבא? שיספור כמה אותיות יש בפסוק "המול ימול יליד ביתך ומקנת כספך והיתה בריתי בבשרכם לברית עולם". [גם 50]. כלומר, הוא משלים את המלה הבאה, "לף" – "לף לף".

אם רק החתן הולך, מכניע את עצמו, לקראת הכלה, "לף", מסיר את ערלתו, אזי רק זכר כשר למול. אבל אם האשה היא "לף", מסירה את ערלתה (מכירה בכך שהיא מוסרת ערלה בעצם) והולכת לקראת החתן, מתגלה שגם אשה כשרה למול... שבת שלום.

שהיכולת להיות בבחינת מהלכים, "אזלינן", היא מכח המציאות שלנו ב"האי עלמא". כלומר, "מיניה" מתפרש כ"מכחו" ולא רק שהולכים מכאן לעולם הבא. העולם הזה גורם לנו ללכת. "בי הילולא" היינו חתונה, ההליכה העיקרית מתחילה מהחתונה ("האי עלמא [דאזלינן מיניה כו']" רומז ל"עולמתא שפירתא", ודוק).

ברית מילה וחתן וכלה

ביום ששי היתה כאן ברית. אמרנו שבמסכת עבודה זרה דף כז, א יש שאלה האם אשה כשרה למול. [צפורה מלה]. כן, הגמרא מביאה זאת בסוגיא – יש מי שלומד מכך שהיא כשרה ויש מי שאומר שלא היא מלה אלא או אחר או משה ביצע את הפעולה. זו גם שאלה שיכולה להישאל היום, שיש הרבה נשים בתחום הרפואה. בסוגיא, דעת רב היא שרק זכר כשר למול כיוון שרק לו נאמר הצווי. הוא לומד מלשון הפסוק שנאמר לאברהם אבינו "ואתה את בריתי תשמר", דווקא זכר שמצווה לא להיות ערל, אבל אשה, כיון שאינה מצווה על הסרת ערלה, לא שייכת למול. רבי יוחנן חולק וסובר שאשה כשרה למול משום שכתוב "המול ימול" – מי שמהול כשר להסיר את

¹ שם שם, יג.

^ה בראשית יז, ט.

דבר יום ביומו - פרשת אמר

בא מיד ה', "כי ממך הכל", וברוך ה' שעכשיו אני בגדלות מוחין. בדרך זו, כאשר תגיע למצב של קטנות יחסית, תוכל להתחזק מהזיכרון של הגדלות, ולבסוף לחזור ולגדול ביתר שאת! אבל אם בשעת הגדלות החזקת טובה לעצמך, הגדלות "עלתה לך לראש"... אזי נפלת בפח, בפחיתות הגדולה ביותר. "להזהיר גדולים על הקטנים", להזהיר שהגדלות לא תפיל אותך בקטנות.

[מתוך מעין גנים]

פרשת אמור יום שני - בת כהן

בפרשה יש דינים מיוחדים העוסקים בבת כהן. בספר הזוהר כתוב ש"בת כהן" הוא כינוי לכל נשמה מעם ישראל, בתו של הקב"ה שנקרא כהן. בהרחבה, "בת כהן" הוא השורש המשותף של כל נשמות ישראל, "כנסת ישראל". הנשמה מכונה "בת" כי ביחס לקב"ה יש לנו זהות 'נשית' דווקא, מעמד של אשה מקבלת.

אמנם הנשמה עלולה להגיע לסיבוכים וצרות, כמו ש"בת כהן" מופיעה בתורה גם בהקשרים שליליים. בהתחלה היא "בבית אביה", אבל היא מגיעה לאיש זר, ולפעמים אפילו מדרדרת לזנות. אבל סוף-כל-סוף, יגיע זמנה של הנשמה, וכנסת ישראל כולה, לשוב אל אביה. לפעמים זה בדרך הקשה, כמו שנאמר על הגאולה "לא זכו, בַּעֲפָה" – וכמו שרומזת הגימטריא **בת כהן = בעתה**. אבל העיקר שתגיע אותה עת של **הבת** להפוך להיות **בית**, כאשר הנוכחות האלוקית תתגלה בתוכה, י בתוך בת.

[אותיות לשון הקדש עמ' ס. בעתה אחישנה עמ'

[פ.ו]

פרשת אמור יום ראשון - גדול-קטן

"אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרָן וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֵאמֹר יִשְׁמְאוּ בְּעַמִּי", מפרש רש"י: "אמור ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים". כלומר, לא רק שאסור לכהנים הגדולים (המחויבים במצוות) להטמא בעצמם אלא גם אסור לטמא את הכהנים הקטנים.

בהרחבה, זהו יסוד החינוך: עליך לדאוג לכל מי ש'קטן' ממך, לא רק הבן שלך אלא כל מי שאתה יכול ללמד אותו ולהשפיע עליו לטובה. "להזהיר" פירושו גם להאיר, מלשון **זוהר** – עליך להאיר לאחרים ולא רק לעצמך. יותר מזה, כאשר האדם עסוק בהארה לזולת, האור שלו-עצמו מוסיף והולך: "להזהיר גדולים על הקטנים" – להאיר את הגדולים על-ידי שהם עוסקים בקטנים.

יש כאן גם הוראה חשובה לחינוך עצמי: לפעמים אתה 'גדול' ולפעמים 'קטן'. 'גדול' הוא מצב של "מוחין וגדלות", כשאדם מקיים את רצון ה' בשמחה וטוב לבב. 'קטן' הוא מצב של "מוחין דקטנות", כשאדם 'נופל' ממדרגתו, מרגיש מרוחק ושקוע בקטנוניות אפורה. מה עושים עם הנפילות האלה?

ובכן, יש עבודה של "להזהיר גדולים על הקטנים" – כאשר אתה במצב של גדלות, הכן את הקרקע גם למצב של קטנות, התכונן עכשיו לנפילה העתידה ותדאג שלא תהיה נפילה גמורה (של חטא ח"ו) אלא נפילה יחסית בלבד מהמצב ה'מואז'. למשל, ביום שבת הכן את עצמך לנפילה היחסית של ימי החול.

ומהי באמת ההכנה? כאשר אתה במצב של גדלות "אל תחזיק טובה לעצמך", אל תחשוב לרגע שאתה-עצמך גדול. זכור שכל מה שיש לך

הפנימיות של ע – בתוך העמר נמצא האמר. מה הכוונה?

סוד המלה אמר נמצא בהופעה הראשונה שלה בתורה, "ויאמר אלהים יהי אור", אמירה הופכת לאור. בהמשך לזה, אמר הוא ראשי תבות אור מים רקיע – תהליך ירידה ומימוש: אור מופשט הופך לנוזל, נע ונד, והנוזל הופך לרקיע מוצק (כמו תיאור בריאת הרקיע: המים 'קופאים' בגערת ה'). אלו השלבים היסודיים בכל תהליך: בהתחלה הרעיון המופשט, האור; אחר כך באה השאיפה להגשמה במציאות, הרעיון מתחיל להתגבש אבל עדיין נזיל באפשרויות שונות, בחינת מים; ולבסוף מגיע המימוש היציב וההחלטי במציאות, רקיע. והנה, סופי-התבות בשלישיה "אור מים רקיע" יוצרים את המלה עמר מהסוף להתחלה. כלומר, האמר מופיע מלמעלה למטה (בסדר ישר בתחילת המלים) והעמר צומח בתגובה מלמטה למעלה (סדר הפוך בסוף המלים) – העבודה האנושית שלנו.

ספירת העומר מלשון ספיר, אבן טובה ומאירה. במהלך הספירה אנחנו מתקנים, מעבדים ומזככים את המדות שלנו, עד שהן נעשות מאירות, כך מתגלה ה-אמר בתוך ה-עמר.

האותיות אמר מופיעות גם בניקוד זהה לעמר בפסוק "יום ליום יביע אמר ולילה לילה יתוה דעת" – האמר שייך ליום, האור הישר מלמעלה למטה, ו"לילה לילה יחזה דעת" הוא ספירת העומר הנעשית בלילה, ובה הלילות מחווים דעה זה לזה (כמה היה אתמול לעומר?).

מלבד ראשי התבות, שאר האותיות בשני הלשונות יחד עולים לב (כבוד) פעמים הוי, ארץ ישראל, אור הכתר וכו'. אמצעי התבות בשני הלשונות = משיח משיח. שני הלשונות במילוי עולים ט"פ משיח. בכל לשון יש יג אותיות, וביחד הוי אותיות.

פרשת אמור יום שלישי – היה תמים

"תמים יהיה לרצון" – הקרבן צריך להיות תמים, ללא כל מום. התפילה היא במקום קרבן וכאשר אנו באים להתפלל אסור שיהיה בנו מום. מהו המום ברוחניות? מוסבר בחסידות: כל בני ישראל הם כאברים מתוך גוף אחד, ואם יש לאדם שמץ שנאה על חברו הרי הוא בעל מום ברוחניות! לכן כל-כך חשוב לומר בבוקר לפני התפילה "הריני מקבל עלי מצות עשה של 'ואהבת לרעך כמוך'" – על ידי זה האדם נעשה שלם בכל אבריו, בהתקשרות לכל נשמות ישראל, ואז תפילתו עולה לרצון.

למעשה, אנו פותחים את היום באמירת "מודה אני לפניך". התחלת העבודה היא בהודאה, ביטוי לספירת ההוד בנפש. המדה הפנימית של ההוד היא תכונת התמימות בנפש, וזה בדיוק הציווי "תמים יהיה לרצון" – כאשר האדם תמים אז עבודתו עולה לרצון. ובגימטריא: תמים יהיה לרצון = תמימות.*

פרשת אמור יום רביעי – אמר-עמר

"וספרתם לכם ממקרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהיינה". יש קשר עמוק בין מצות ספירת העומר (וקרבן העומר) לשם הפרשה: עמר-אמר. האות א היא

* "תמים יהיה לרצון" ר"ת לית למפרע, והוא ר"ת "לפני הוי" תהרו" (כמו שהתבאר בפרשת אחר). לפני הוי' תהרו" = שפלות, פנימיות ספירת המלכות. הקשר בין תמימות בהוד לשפלות במלכות, הוא בסוד "כאמה בתה" (הבינה היא אמא, ומתפשטת עד הוד) ו"איהי בהוד".

פרשת אמור יום שישי – כיצד מרקדין בסוכות

”אך בתמשה עשר יום לחדש השביעי באספקן את תבואת הארץ תחגו את חג ה' שבעת ימים ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון. ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל ושמתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים. וחתגתם אתו חג לה' שבעת ימים בשנה חקת עולם לדורותיכם בחדש השביעי תחגו אתו.“

בכל המועדים עד כאן לא נאמרה שמחה בפירוש, ועכשיו **”ושמחתם!”** בחגיגות ומחולות (שכן אחד מהפירושים למלה חג הוא מלשון לחוג במעגל).

כאן מסתיים התהליך של שלשת הרגלים. חג הפסח הוא כאהבת חתן וכלה לפני הקידושין, כמו הרומן הנפלא של שיר השירים (שקוראים בפסח). חג השבועות הוא מעשה הקידושין, “הרי את מקודשת לי”, ה' מקדש את עמו ישראל על-ידי חופה וקידושין במעמד הר סיני, קידושין בתורה ומצוות, “אשר קדשנו במצוותיו”, כדת משה וישראל. ועדיין, הקשר בין החתן והכלה הוא מופשט, לכן אין שמחה מפורשת. אבל בסוכות מגיעים כבר לנישואין, עצם היחוד של החתן והכלה, המפגש הגשמי ש'מוריד' את השמחה לארץ ומחבר לגמרי בין החתן והכלה, “כמשוש חתן על כלה ישיש עליך אלהיך”. אם כן, הריקודים בסוכות הם הריקודים של שמחת חתן וכלה, שבהם היו נוהגים לרקד בענפי הדסים.

תהליך זה מקביל לשלשת השלבים היסודיים בעבודת ה' שלימד הבעל שם טוב: הכנעה, הבדלה, המתקה. באהבה הראשונית של פסח יש המון אור אבל זו אהבה שאינה ממומשת ולכן יש הרבה **הכנעה** בנפש (כמו המצה הכנועה שאינה מתנשאת). בשבועות נעשים הקידושין שמשמעותם **הבדלה** (“הרי את מקודשת לי” פירושו מובדלת ומיוחדת רק לי, כמו הקדש). ובסוכות מגיעה **ההמתקה**, בשמחה שלמה של

פרשת אמור יום חמישי – שבת שבתון

”שבת שבתון הוא לכם ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם“. יום הכיפורים דומה מאד לשבת. אבל את השבת מצוה לענג, גם במאכל ובמשתה, ולכאורה העינוי ביום הכיפורים ממש הפוך מענג... אך האמת היא שביום הכיפורים יש ענג פנימי עוד יותר, כמו שנאמר על העולם הבא “אין בו אכילה ושתייה, אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה“, זהו התענוג הגדול ביותר.

איך אפשר להנות מזיו השכינה בעוד אנחנו כאן בעולם הזה? על ידי התשובה! “במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם עומדים” ועל ידי התשובה מגיעים להשראת השכינה בתוכנו.

אבל לא צריך לחטוא כדי להיות בעל תשובה, הצדיקים הגדולים כוללים בתוכם את מעלת בעלי התשובה, וכמו שהקב"ה מצמצם את שכינתו בתוך בית המקדש (צמצום שפירושו ריכוז-מיקוד) כך הוא מצמצם את שכינתו בתוך הצדיקים הגדולים הללו (כמו שנאמר על רבי שמעון בר יוחאי). על ידי **הצמצום** הזה, האדם **צם צום** מתוך תענוג גדול. מי צריך לאכול כאשר השכינה בתוכנו?

בפסוק שהבאנו תחילה, יש ארבע פעמים **שבת** בפירוש “שבת שבתון הוא לכן ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב מערב עד ערב **תשבתו שבתכם**“, ועוד 5 פעמים **שבת** בדילוג אותיות ישר, ועוד 6 פעמים **שבת** בדילוג אותיות מהסוף להתחלה (**תבש**). בסך הכל **הוד** פעמים שבת – 4 פעמים מפורש, ה פעמים בדילוג ישר, ו פעמים בדילוג חוזר.

[לפי המאמר 'שבת שבתון' בספר תשובת השנה]

לא זנתה במזיד אלא בשגגה (כדברי חז"ל, שהמצרי התחזה לבעלה של שלומית. ולכן למחרת הכה אותו). שנית, לומר שלום לכל אדם זהו דבר טוב, דומה לאהרן הכהן שהיה "אוהב שלום ורודף שלום", אלא ששלומית הגזימה ועברה את הגבול. יש כאן פגם קטן, שנובע מרצון למצוא חן בעיני כל (שבעצמו נובע מחשש להפגע), וחשיפת הפגם הזה מביאה לתיקונו.

חז"ל אומרים על המקושש שהוא התכוון לשם שמים, להראות את החומרה בחילול שבת. בדרך זו, גם מעשיה של שלומית בת דברי נדרשים לטובה, גם אם לא התכוונה לכך במודע: היא מלמדת אותנו על חשיבות הצניעות של בנות ישראל ונאמנותן ואהבתן לבעליהן. ועוד, הסיפור של שלומית בת דברי הוא שגרם 'להעיר' את משה רבינו למסירות נפש על ישראל ולהביא לבסוף לגאולתם.

[ראה שעשועים יום יום לפרשת שמות. רפואה שלמה עמוד 83]

יחוד, המקיפה את כל מציאות החתן והכלה, "אכלו רעים שתו ושכרו דודים".
[לפי מאמר 'שמחת הרגל' בספר תשובת השנה]

פרשת אמור יום שבת – יוצאת מן הכלל

"וַיִּקַּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלַל וַיִּבְיֹאוּ אֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה וְיָשָׁם אָמוֹ שְׁלֹמִית בַּת דְּבָרִי לְמַטֵּה דָן". מפרשים חז"ל: שלומית – שהיתה שואלת בשלום הכל, שלום עליך שלום עליך. בת דברי – דברנית היתה, מדברת עם כל אדם. ולמה התפרסם שמה? כדי לשבח את ישראל ולומר שמכל הנשים בישראל היתה רק היא שזנתה עם מצרי. חז"ל גם מספרים שאביו של המקלל הוא הוא המצרי שהרג משה רבינו בראשית דרכו.

באופן פשוט, לכל ישראל יש כאן שבה ולשלומית עצמה רק גנאי. היא יוצאת מהכלל לרעה כדי ללמד על הכלל כולו שהוא לטובה. אבל בעומק, יש כאן תיקון גם לשלומית: ראשית, היא

של משה. שלמית = משולש טל (ג"פ אחד) = ה"פ יוסף (יוסף פנים ואחור). יש את השולמית של שיר השירים, כלת שלמה אותיות למשה (כנ"ה קשר לצפרה אשת משה).

² בקנאת משה הוא נכנס במקום בעלה של שלמית, שעליו היה לקנא לאשתו, ובכך נחשב כבעלה. משה בן עמרם שלמית בת דברי משלימים לשם אדני (ה"פ אחד) במשולש. משה שלמית = ג"פ צפרה, אשת משה. שלמית יוצאת מה-ש

חדש אייר ע"ח

מענות ותשובות (2)

תשובות לשאלות במייל

המלכות, האשה (המקבלת), מן הגבורות. כך ראוי להיות, וכנ"ל כאשר מתחננים ובונים יחד בית נאמן בישראל מיוסד על יסודי התורה והמצוה הכל מתאזן ומתמתק, בסוד ה"מתקלא" של ספרא דצניעותא, כאשר "אשגחן אפין באפין" (מביטים אחד בשני "פנים בפנים", כל אחד עם רצון פנימי להתחבר לבן/בת זוגו באהבה ואחוה שלום ורעות).
תבשרי בשורות טובות.

ג. "כי בהן ימצא מרגוע לנפשו"

שאלה

יש אצלי פריחה בעור שאיני מוצאת לה מענה טבעי (רק משחה חריפה). ראיתי מה שהרב ענה שנגעים בעור קשורים למחשבות שליליות על הזולת. איני מרגישה שזו הבעיה אצלי – מה כדאי שאעשה?

תשובת הרב

ברכה לרפואה שלמה מן השמים במהרה. עליך להיות רגועה ושמחה. תלמדי כל יום את התניא היומי בעיון לפי ערך (יש לקוטי ביאורים על התניא) ולפני הלימוד תחזרי על המשפט שבהקדמת התניא: "כי בהן ימצא מרגוע לנפשו ועצה נכונה לכל דבר הקשה עליו בעבודת ה' ונכון יהיה לבו בטוח בה' גומר בעדינו". תבשרי בשורות טובות!

א. כשרות הפאה

[מענה לשואלת שערערה על הנוהגות לחבוש פאה נכרית:]
לדעתך יש שתי בעיות בפאה – שער תקרובת ע"ז וחוסר צניעות.
התשובה לדבר הראשון: שלחת מכתב מהרב לאו שאין היום חשש ע"ז (וכן לבי אומר לי שאין חשש ע"ז).

התשובה לדבר השני: מוסכם שהפאה צריכה להיות צנועה (לא ארוכה ופרועה וכו'), והראיה שפאה כזו אכן צנועה היא מנשים צדקניות ביותר ("מנהג ישראל תורה") שלובשות פאה.
כל טוב!

ב. חתן וכלה – חסדים וגבורות והשינוי מלפני החתונה לאחריה

[מענה לשואלת שנמצאת בשידוך ומתלבטת אם היחס הקיים בין האופי שלה והאופי של הבחור יהיה נכון ביחסי איש-אשה אם יתחתנו בע"ה:]
אחרי החתונה הכל מתאזן (ואף מתהפך). אכן כתוב שלפני החתונה הבת היא יותר גבורות וכשהיא מתחתנת הגבורות מתמתקות.
בעולם החיצוני מקובל לתאר את האיש, הגבר, כבעל גבורות, ואת האשה, הרכה, כבעלת חסדים. אבל לפי הקבלה האמיתית ונהפוך הוא – "זכר חסדו", האיש הוא החסד (המשפיע) ובנין

הלקחו" בשל הענין והלימוד שיכול להיות מהם כהשראה לרבים.

* לתשומת לב – מדובר במענות פרטיים לשאלות מסוימות ולשואלים מסוימים בהקשר מסוים. הדברים לא נאמרו ולא נערכו כתשובה לרבים, והם מתפרסמים כ"לחם חם ביום

ד. מענה לבן נח

שאלה

הרב היקר, אני בן נח מקזחסטן. בעזר ה' יש לנו קבוצה של בני נח תחת פיקוחו של רב מהארץ ואנחנו לומדים שבע מצוות על פי ספרו של הרב... יש לנו פעם בשבוע תפילה משותפת יחד עם לימוד תורה על פי ספרך "הניצוצות מהעמקים". לכאורה הכל טוב. יש לנו הלכה על שבע מצוות, יש לנו ספר תפילה, יש לנו ספרי השקפה של הרב... שגם כותב פירושים לתורה מיוחדים לבני נח. לכאורה זה אמור להספיק. אפשר להיות מרוצה ולזרום עם זה ולשמוח בהזדמנות לשבת בבית ה', בבית הכנסת, ולהינצל ממים הזדונים של העולם הזה.

הסיבה שאני פונה אליך, שכל הידיעות שאנו מקבלים נשארות ברמה שכלית בלבד, ובמשך הזמן זה מתקרר. יש לא מעט אנשים שהלבבות שלהם לא נדלקו מהרעיון של עבודת הבורא בתור "בן נח", הם מאבדים את הענין וחוזרים לדתות הקודמות שלהם, או בכלל מאבדים עניין בכל דבר רוחני. נוסח התפילה, ללא הבנה עמוקה ועבודת כוחות השכל וחיבור של הרגש, הופך להיות סתם אוסף מילים יפות שלא מביא לחיי אמונה פעילים. הרעיון של "המהפכה הרביעית", הפותח לאינו יהודי גישה לעומקים של התורה, הפיח תקוה, ואני (למרות ההגבלה שהרבנים שלנו מגבילים) התחלתי ללמוד תניא עם הפירושים, ומצאתי שם מה שיכול להדליק את אש האמונה בלב של בן נח. בהמשך התחלתי לחלוק זאת עם שאר חברי קהילתנו, קהילה של בני נח, וגם הם התחילו לקבל כוחות ועידוד של החכמה והאור שמגלה אדמו"ר הזקן. נהיה לנו ברור, שללא האור הזה של חסידות אי אפשר לדבר על יציבות והתפתחות של תנועת בני נח.

רבים אומרים לי שעם הרצונות כאלה עלי להתגייר, אך אני יכול לעזוב את החברים שלי

ואת קהילה של בני נח, כי הדבר יוכיח לכולם ש"שבע מצוות" הן רק שלב מקדים לגיור. ואז הרעיון של הבורא ביחס לאומות העולם מאבד כל משמעות, ויתכן שהוא מצפה ממני שאעסוק בפיתוח התנועה הזו של אינם-יהודים, דבר שדורש להיות בפנים, ולהרגיש את הצרכים ואת המשמעות, ודורש חשיבה חוץ מהקופסא, ולנצל את כל הכוחות!

כמובן שבזמן הזה אין לנו אדם בסדר גודל של הרבי, שיכול לקחת על עצמו את הסיכון ואת האחריות ויוכל להתיר לבני נח ללמוד חסידות וקבלה, אך באופן כזה או אחר המעינות של בעל שם טוב כבר הגיעו החרצה, חוץ לתחום של העם היהודי. חוץ מזה, כידוע, השרלטנים למיניהם מנצלים את הרעיונות של הקבלה בין אינם יהודים, ומתעים את הרבים, מה שגורם נזק רציני למוח ונפש.

אף אחד חוץ ממך אינו מסוגל לקחת את התהליך הזה תחת פיקוחו ולעשות בזה סדר!

הרעיונות של בורא יחיד, גילוי התוכנית הכוללת של הבריאה, והרבה פרטים של השליחות הפרטית של כל אחד ואחד במשימה הכללית, בניית דירה לבורא בעולם שלנו, מוטיבציה עמוקה לקיים את מצוותיו ושיתוף פעולה עם העם היהודי – כל אלה דורשים ביסוס מפורט והוכחות חותכות כדי להעביר אותם לעוד אנשים, שלא יאמינו למילים כלליות וסיסמאות, אם אין בכך את הלוגיקה הפנימית.

כל פועל אפילו הכי פשוט שחופר תעלות, הרבה יותר יעיל כשהוא יודע למה ולאן הוא חופר, מהו היעד הסופי והחשיבות של תרומתו. עם הרבה כבוד אליך,

תשובת הרב

מאד שמחתי לקבל את מכתבך. ברור לי, ללא שום צל של ספק, שהגיעה העת להפיץ את פנימיות תורתנו הקדושה בין העמים, שכולם יכירו

ג. בני נח שהם חסידי אומות
 העולם (וראויים להיות גרי תושב
 בארץ ישראל בזמן הגאולה)
 ד. שאר אומות העולם, אותן
 עלינו לחנך להיות חסידי אומות
 העולם

שתי הדרגות הראשונות הן בסוד "הנסתרת להוי"
 אלהינו" ושתי הדרגות האחרונות בסוד "והנגלת
 לנו ולבנינו" (הגם שפשט הפסוק הזה מדבר לעם
 ישראל, בשעה שנכנסו לארץ ישראל, כך ניתן
 לפשט אותו, בזמן הזה, לכללות האנושות
 העומדת להכנס לימות המשיח, לקבל אחריות
 אחד לשני ללכת בדרך ה', "באור הוי").

בכורא האחד יחיד ומיוחד ויתלהבו לעבדו
 בשמחה בכל כוחות הנפש המודעים, שכל רגש
 ומעשה. דבר זה הוא עיקר המפתח לגאולה (וגם
 עם ישראל יתעורר בתשובה מכך, כמו שמתאר
 הנביא את פנית הגוים לבני ישראל, "בית יעקב לכו
 ונלכה באור ה'").

כמובן, אם אחדים מבני נח הרציניים ירצו
 להתגייר צריך לעודד אותם ולעזור להם לשם כך.
 אך השאיפה צריכה להיות יצירת חברה מאוזנת
 של ארבע דרגות (כנגד ארבעה עולמות וכו') של:
 א. יהודים מלידה
 ב. גרי צדק (המצטרפים לגמרי
 ליהודים מלידה, בסוד "תריין ריעין
 דלא מתפרשין לעלמין")

ניגון • 394

ז' אייר תשע"ח

6

10

14

1

2

1

2

